

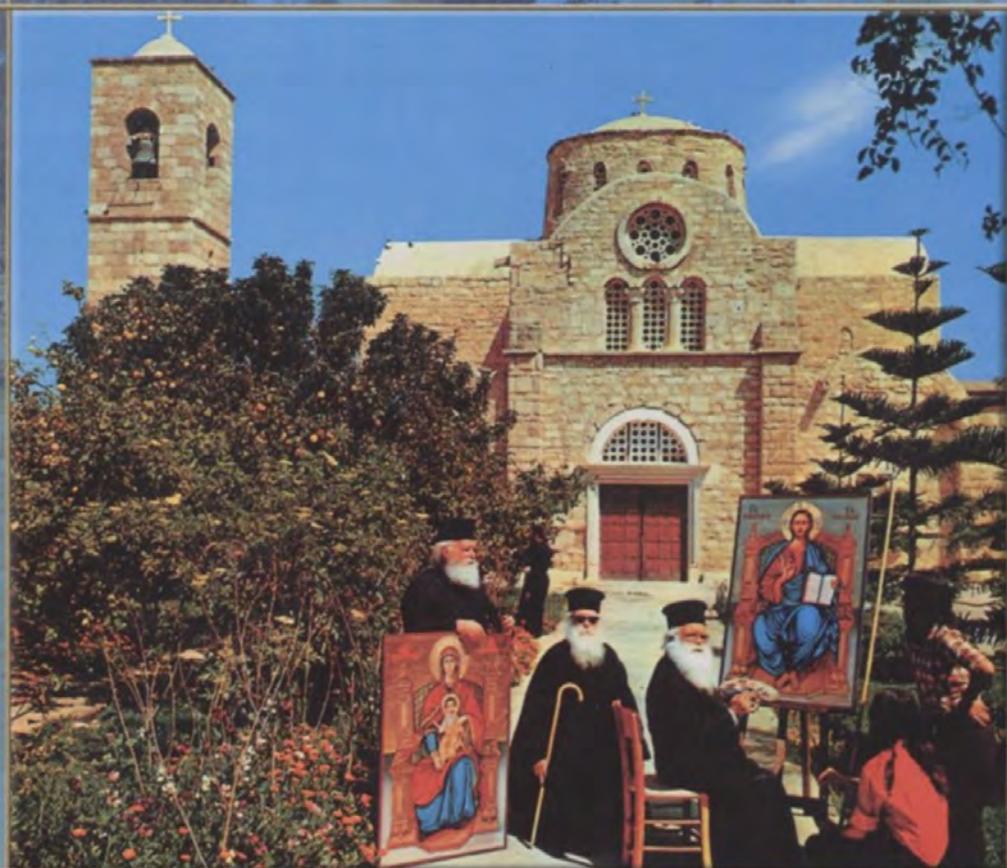
ΕΝΑΤΕΝΙΣΕΙΣ

Περιοδική έκδοση σύγχρονου προβληματισμού

Έτος 1^ο

Αρ. Τεύχους 2

Μάιος - Αύγουστος 2007



Τ' όνειρον

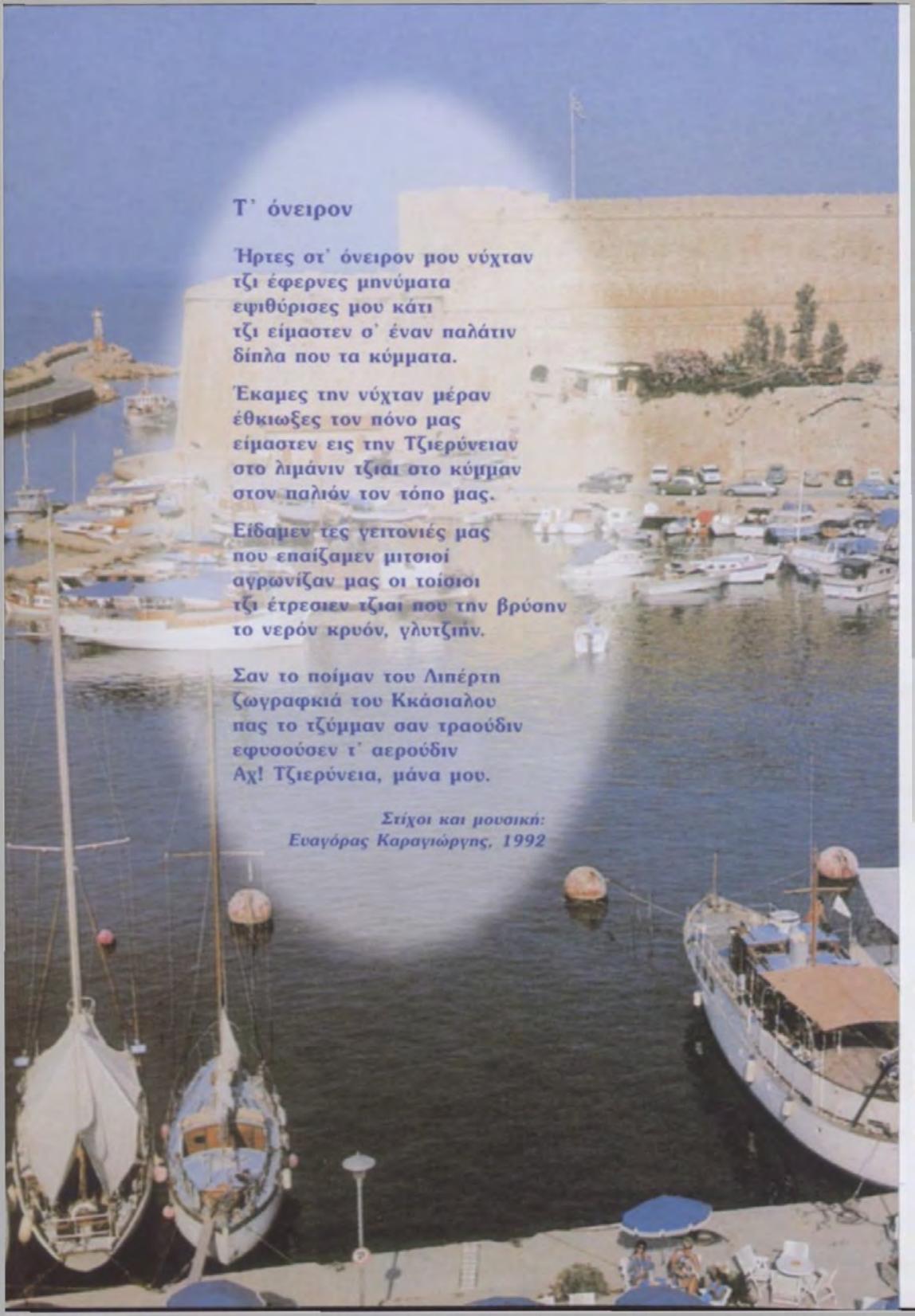
Ήρτες στ' όνειρον μου νύχταν
τζι έφερνες μηνύματα
επιθύριες μου κάτι
τζι είμαστεν σ' έναν παλάτιν
δίπλα που τα κόμματα.

Έκαμες την νύχταν μέραν
έθκιωξες τον πόνο μας
είμαστεν εις την Τζιερύνειαν
στο λιμάνιν τζιαι στο κόμμαν
στον παλιόν τον τόπο μας.

Είδαμεν τες γειτονιές μας
που επαίζαμεν μιτσιοί
αγρώνιζαν μας οι τοίσιοι
τζι έτρεσαιεν τζιαι που την βρύσνν
το νερόν κρυόν, γλυτζίνν.

Σαν το ποίμαν του Λιπέρτιν
ζωγραφκιά του Κκάσιαλου
πας το τζύμμαν σαν τραούδιν
εφυσούσεν τ' αερούδιν
Αχ! Τζιερύνεια, μάνα μου.

*Σίχοι και μουσική:
Ευαγόρας Καραγιώργης, 1992*



Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε, όσο μπορούμε καλύτερα, ότι τῆ ζωῆ δεν τῆ μετράμε πάντα με προσωπικά μέτρα. Ούτε και όλα μπορούν να ανατραπούν, επειδή εἶσι θέλουμε. Ναί, εἶμαστέ ελεύθεροι. Δεν εἶμαστέ όμως ασύδοτοι. Εἶμαστέ ἔννομοι, ὄχι ἄνομοι. Εἶμαστέ χριστιανοί ὄχι μόνο εἶς ὄνομα.

Όλα λοιπόν αὐτά μας υπαγορεύουν ὅτι # συμπεριφορά μας πρέπει να υποταχθεῖ εἶν ὑπευθυνότητά. Οι πράξεις μας να συνάδουν με τίς υψοσχέσεις μας. Οι σκέψεις μας να αψαλλατῶν ἀπό Τον υψοκειμενισμό. Ο ὀρίζοντάς μας να διευρυνθεῖ. Οι οραματισμοί μας να μῆν εἶναι μονοδιάστατοι. Τα πιστεύω μας να εἶναι ἰνήσια. Ἡ προσέλιση θεμάτων ἀπίστεως και σχέσεων με Τό θεό να ξεπεράσει Τό φράγμα Του εἰενού Ἰωρινού συμφέροντος.

Ἡ ἀποδοχή Του ἄλλου ως ἀδελφού προυποθέτει Τῆν υψέρβαση Του εἶω και ὅτι ἔχει σχέση με Τῆν ἀτομικότητά.

Ἡ διατήρηση Τῆς ἰσορροπίας και # ἀνάπτυξη ὀμαλῶν σχέσεων μετὰξὺ ἡμῶν και Του περιβάλλοντος ἡμᾶς χώρου, ἀνάμεσα σε μας και εἶον κάθε πλῆσιον, σε μας και εἶον πλάστῆ μας εἶναι ἰσως ἀπό Τά πῆο εἰεπιόντα θέματα, που ὀρθώνονται ἀπειλητικά ἐνώπιόν μας και ζῆπτόν εἰεπιόντως εἰω και Ἰωρα λύση. Ἡ ἀνάτῆ δεν εἶναι Ἄπτε Ρογτας ἀλλά Ἰπτα Ρογτας. Εἰωμένως δεν υπάρχει χώρος Ἰα ἀναβολή λήψης ἀπόφασης. Εἰω και Ἰωρα πρέπει να ἀποφασίσουμε. Εἶσι μόνο θα καθαρῖσει ο νους, Ἰα να μωπορεί να συλλογιέται ελεύθερα και υπεύθυνα: # σκέψη να δημιουργεῖ ἀνεπαρέαστα και Ἰελολοτικά: # καρδιά να ζερεί να ἀπατά Ἰυσιαστικά και ὄχι συμφεροντολογικά: # συλλογιστικῆ μας να εἶραφεί εἶον εἰω ἀνθρωπο Ἰα μια εφ' ὀλης Τῆς ὕλης ἐνδοσκόπωση: # ψυχή να πωθεῖ Τά ἀνω, «μῆ Ἰά εἰω Τῆς Ἰῆς». Ἰῶτε θα εἶρθει ἐπὶ Ἰέλους # ἰσορροπία εἶν κατῆμερινότητά, θα ἀνοίξει ο δρόμος Ἰα ἑνα νέο Ἰρόπο ζωῆς και υπάρξεως.

Εἰωπτακτικῆ ἀνάτῆ, # λήψη ἀποφάσεων.

ΤΕΤΡΑΜΗΝΙΑΙΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ

ISSN: 1450-4472,

Τεύχος 2, Μάιος - Αύγουστος 2007

ΕΚΔΟΤΗΣ:

Γραφείον Εκκλησιαστικής Διακονίας
Ιεράς Μητροπόλεως Κύκκου και Τηλλυρίας
Μετόχιον Κύκκου, Τ.Θ. 24850, 1304 Λευκωσία
Τηλ.: 22390000 - Τηλεομ.: 22390767

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

Χαράλαμπος Συμεωνίδης, Μακάριος
Παπαχριστοφόρου

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ - ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΤΕΥΧΟΥΣ:

Μακάριος Παπαχριστοφόρου, Χρίστος Χριστοφόρου,
Ερρίκος Σεργίου, Βούλλα Παπανδρέου,
Ανδρέας Ιωάννου, Άντρη Παπαγεωργίου,
Βασίλης Παναγιώτου, Λουκάς Παναγιώτου,
Χαράλαμπος Συμεωνίδης, Κωστής Κοκκινόφτας,
Κατερίνα Γεωργάκη, Άντρη Χριστοφή,
Προϊσταμένη Αδελφή Ιουστίνη,
Αγ. Νικολάου Ορούντας,
Αρχιμ. Επιφάνιος Ευθυβούλου, Σταύρος Φωτίου,
Δρ. Ι. Μελιφρονίδης,

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ:

Βούλλα Παπανδρέου

ΕΚΤΥΠΩΣΗ:

Τυπογραφείο Ι.Γ.Κασουλίδης και Υιός Λτδ

*Οι συγγραφείς των άρθρων
φέρουν την ευθύνη των απόψεών τους.*

Εξώφυλλο: *Ιερά Μονή Αποστόλου Βαρνάβα*



ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 1 Ανάγκη λήψης αποφάσεως
- 4 Επιστολές (Αρχ. Αθηνών, Αρχ. Αλβανίας, απλών ανθρώπων)
- 7 Θεολογική προσέγγιση της Εικόνας της Κοιμήσεως της Θεοτόκου
- 10 ΕΛΕΟΥΣΑ ΚΥΚΚΟΥ (Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας)
- 14 Τα ναρκωτικά στη ζωή μας
- 20 Αυτογνωσία



- 22 Οι Ορθόδοξες Καταβολές του Παγκόσμιου Συμβουλίου Εκκλησιών





30

26 Σεραφείμ
Πισσιδείου

28 Η Ομοιο-
παθητική -
Μια
αμφιλεγό-
μενη μορφή
ιατρικής

30 Τα γεράματα δεν αρχίζουν με το
άσπρισμα των μαλλιών αλλά με το
μαύρισμα της καρδιάς

33 Ιερά Μονή Αγίου
Νικολάου
Ορούντας

35 Ανάληψη του
Κυρίου - Θέωση
του ανθρώπου

37 Έθνος και
Οικουμένη

39 Μνήμη Πατρίδος

41 Γλωσσικά

43 Ο ρόλος της ξηρασίας στη
συμπεριφορά φυτών και εντόμων

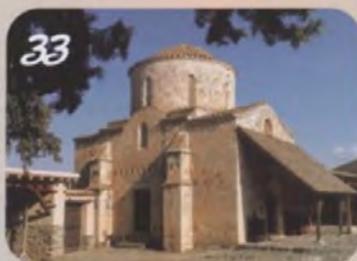
46 Η Παναγία
στη ζωή και στο τραγούδι μας

49 Ρωτάτε και Απαντούμε
Ποια η θέση της Εκκλησίας για την
ελεύθερη συμβίωση



51 Εκκλησιαστικές Ειδήσεις
Επίσκεψη Αρχ. Αθηνών 51
Αλλαγή Καλύμματος Εικόνας 53
Κηδεία Αρχιμ. Κύριλλου Κυκκώτη 55

Ενθρόνιση Μητρ. Κωνσταντίας
κ. Βασιλείου 56
Ενθρόνιση Μητρ. Κύκκου και Τηλλυρίας
κ. Νικηφόρου 58
Ενθρόνιση Χωρεπισκόπου Καρπασίας
κ. Χριστοφόρου 61
Ενθρόνιση Επισκ. Αμαθούντας
κ. Νικολάου 62
Ενθρόνιση Ηγουμένου
Απ. Βαρνάβα κ. Γαβριήλ 64
Ενθρόνιση Μητρ. Ταμασού
και Ορεινής κ. Ησαΐου 65



68 Ραδιοφωνικός Σταθμός
«Ο ΛΟΓΟΣ»

69 Ταφή ή Καύση των
Νεκρών

72 Πως θα εργαστούμε για
να βρούμε την
ημερομηνία του Πάσχα





† Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Αριθμ. Πρωτ./Χ/ΕΞ 1949 /2007

Έν Αθήναις τῇ 11ῃ Μαΐου 2007

ΜΗΝΥΜΑ
ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ. κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ "ΕΝΑΤΕΝΙΣΕΙΣ"
ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΚΥΚΚΟΥ

Είλικρινά δσα είδα, άκουσα, και αισθανθηκα στην ηρωική και μαρτυρική Μεγαλόνησο Κύπρο, όλα θα μείνουν ανεξίτηλα χαραγμένα στο έσωτερο τού είναι μου.

Η Κύπρος είναι ένα θησαύρισμα σ' άλλη διάσταση. Είναι τό νησί τού πόνου και τών δοκιμασιών, μά και τής στράτας σέ ίδανικά και θυσίες. Είναι νησί όπου ή έλευθερία χάνεται μά συνεχώς κατακτάται. Είναι νησί μ' ανθρώπους πού καθημερινά άντλούν έρείσματα από τήν απύθμενη ψυχική ρώμη.

Όπου κι άν πās, όπου κι άν σταθείς στόν εύλογημένο αυτό τόπο θα νιώσεις ότι βαδίζεις στά ίχνη τού Παύλου και τού Βαρνάβα τών μεγάλων Αποστόλων. Δέν μπορείς νά μή σκύνεις και νά μή προσκυνήσεις τόν Τίμο Σταυρό στό Σταυροβούνι και δέν μπορείς νά μή γονατίσεις μπροστά στην Παναγία τήν Κυκκώτισα. Ναι, θα σταθείς έντυπωσιασμένος στους άρχαιολογικούς χώρους, θα θαυμάσεις τίς φυσικές όμορφίες, θα γευθείς τίς σεφταλιές και θα γλυκάνεις τόν λάρυγγά σου με τόν γλυκόν οίον τήν κουμανταριάν.

Κύπρος, ζώσα ιστορία, παλαιά και σύγχρονη.

Οί ήρωες και οί άγιοι θα σέ κυκλώσουν και σύ θα σιγοψιθυρίζεις τόν στίχο τού ποιητή:

"Μέσα μας τρέχει ήρώων αίμα
είμαστε απόγονοι μαρτύρων"

Γι' αυτό και δσοι έχουμε στηρίξει στόν Παντοδύναμο και Άνασταντα Κύριο τήν έλπίδα δέν πρόκειται ποτέ νά διαψευθούμε. Τήν έλπίδα αυτήν τήν έχουμε "ώς άγκυραν τής ψυχής άσφαλη τε και βεβαίαν και είσερχομένην εις τό έσώτερον τού καταπετάσματος".

Εύχομαι κάθε εύλογία έξ ήψους και προκοπήν στά έργα σας.

Μετ' εύχών διαπτύρων

το Αθηνικόν Νησιωκόδοσχο



Τ Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΛΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΤΗΣ ΘΑΛΛΑΔΟΣ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Αριθμ. Πρωτ./Χ/ΕΞ 1484 /2007 Έν Αθήναις τη 11η Απριλίου 2007

Πρός
Τό Γραφείον Εκδόσεων της
Διοικήσεως Τερψ Μονής Κύκου
Μετόχιον Κύκου
Τ.Θ. 24850
1304 ΑΕΥΚΩΣΙΑΝ

Άγαπητοί μου,

Με ιδιαίτερη χαρά δέχθηκα τό πρώτο τεύχος τοῦ ἑξαίσιου περιοδικοῦ σας ἐπὶ τόν τίτλον «ΕΝΑΤΕΝΙΣΙΣ» καί θερμά σας εὐχαριστῶ γιά τήν εὐγενή καλωσσύνη ποῦ εἶχατε νά μοῦ τό ἀποσταλέτε.

Παραχέμοιο οὐσιαστικό, δὲρθε ζωντανό, φωτογράφησε ἱκανοποιητικῶς ἑκακορότητα, πολιτιστικῶς εὐαισθησία, πνευματικότητα. Εἶναι ἓνα ὁμορφό ἄνθος μέσα στήν ποικίλη «ἱερμία» τῆς ἐποχῆς μας

Σας ἐκφράζω συγχαρητήριους προσήσεις καί εὐχαίρι με ἀκαταλόγητο ὄηλο καί ἐνθουσιασμό νά συνεχίσετε τήν ἔκδοσή ἀπὸ τή γιά τό γενικότερο καλό ἰδίᾳ στήν ἀγαπημένη μας Κύκρο.

Μετά πασχολίων εὐχῶν

Ἁγιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἰεροσολύμων



+ Ἀναστάσιος
Ἀρχιεπίσκοπος Τυρώνων, Δυραχίου καί πάσης Ἀλβανίας

ἀρ. αριθ. 624

Τίρανα, Πάσχα 2007

«Ἀνέστης ὡς νικητής, Χριστέ ὁ Θεός»

Τήν πολυσημαντή νίκη τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἀγάπης, τῆς ζωῆς, ποῦ συντελέσθηκε με τόν θρίαμβο τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὡς ἀντικρίζουμε κι ὡς στοχαζόμεστε σταθερά γιά νά προχωροῦμε ἡμερα καί νικηφόρα στόν καθημερινό μας ἀγώνα.

Χαρούμενο Πάσχα!

Με βαθιά ἀγάπη ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Ἁγιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἰεροσολύμων

ΥΓ. Εὐχαριστοῦμε θερμά γιά τήν ἀποστολή τοῦ 1ου τεύχους τοῦ Περιοδικοῦ σας «Ενατενίσις» καί τήν ἔκδοσή σας «Ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Ἑβδομάδα» καί εὐχόμεθα καλῆ συνέχειᾳ.

Γραφείο Ευρωπαϊκής Διανομής	
Γεράς Μοις Κύμμου	
Μετόχιο Κύμμου	
Τ.Θ. 24850	
1304 Λευκωσία.	Λεμεσός 14/4/2007
Αξιότ. Κύριοι	
Σας ευχαριστώ και σας ευχαίρω θερμά για το περιοδικό "ΕΝΑΤΕΝΙΣΕΙΣ", που μου στείλατε, όπως και για το εσωκλειστό τεύχος, που αναφέρεται στη 17ία εβδομάδα.	
Πρόκειται για επιμελημένη εργασία, πλούσια σε περιεχόμενο, καλαίσθητη σε εμφάνιση, με άφθονο φωτογραφικό υλικό διανθισμένη.	
Υψηλοί οι στόχοι των "Ενατηνέων": να προσφέρουν συμπάρταση στους νέες, στήριγμα και καθοδήγηση γενικά σε κάθε αμφισβήτηση της ζωής.	
Διάψυξες είναι οι ευχές μου: Σταθερή και αποδοχή να είναι η πορεία των "Ενατηνέων".	
Καλή συνέχεια.	
	Με τιμή
	<i>Δημήτρης</i>
	(ΑΝΑΓΡΑΦΕΙ Ν. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ)

Γραφείο Ευρωπαϊκής Διανομής
Γεράς Μοις Κύμμου
Τ.Θ. 24850
1304 Λευκωσία.
Με την αφοσίωση εισαγωγής ευγράφων προς το γραφείο σας και ευχαριστίες μου για την άριστη των περιεχομένων "Ενατηνέων".
Πράγματι τα περιεχόμενά τους είναι αξιόλογα και ευγράφω τα ευχαρητήριά μου προς εσάς που εργάζεσθε για τον ενδοξόν τους.
Με τιμή
Αιμίλιος Ελευθερίου



ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ ΤΗΣ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Η Θεοτόκος είναι το προσφιλέστερο και ιερότερο πρόσωπο μετά τον Κύριο, γι' αυτό και συγκέντρωσε την τιμή και την ευλάβεια όλων των χριστιανικών γενεών. Το πλήρωμα της Εκκλησίας γνωρίζει και εκτιμά τη θέση που κατέχει η Θεοτόκος στην ιστορία της σωτηρίας και πανηγυρίζει με ιδιαίτερη λαμπρότητα τις Θεομητορικές εορτές. Με τον πλούτο των λειτουργικών μας εθίμων και παραδόσεων, οι πιστοί εκδηλώνουν την αγάπη και το σεβασμό τους προς το πρόσωπο της Θεομήτορος. Η ευσέβεια μάλιστα των πιστών τρέφεται και συνόμα εκδηλώνεται ιδιαίτερος, όταν η ιερή Ακολουθία προς τιμή της Θεοτόκου γίνεται στην Εκκλησία που φέρει το όνομά της.

Από τις Θεομητορικές εορτές ξεχωρίζει εκείνη της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, που εορτάζεται στις 15 Αυγούστου. Είναι όχι μόνο η μεγαλύτερη Θεομητορική εορτή, αλλά και μια από τις σπουδαιότερες εορτές του εκκλησιαστικού έτους. Ίσως είναι και η παλαιότερη απ' όλες. Τις πρώτες μαρτυρίες γι' αυτήν τις έχουμε από τον 5^{ον} αιώνα, την εποχή που συγκλήθηκε η Ε' Οικουμενική Σύνοδος στην Έφεσο το 451 μ.Χ., η οποία και καθόρισε για την Παναγία τον όρο «Θεοτόκος». Αυτό έγινε αιτία να αναπτυχθεί η τιμή στο πρόσωπο της Θεοτόκου.

Αναρίθμητοι ναοί και μονές έχουν κτιστεί προς τιμή της Κοιμήσεώς Της. Θαυμάσιες τοιχογραφίες παριστάνουν σε εκπληκτικές συνθέσεις την ιερή της κηδεία. Ύμνοι εκλεκτοί έχουν διακοσμήσει την ακολουθία της και εγκώμια εκφωνήθηκαν από τους Πατέρες και νεώτερους εκκλησιαστικούς άντρες κατά την μέρα της μνήμης της.

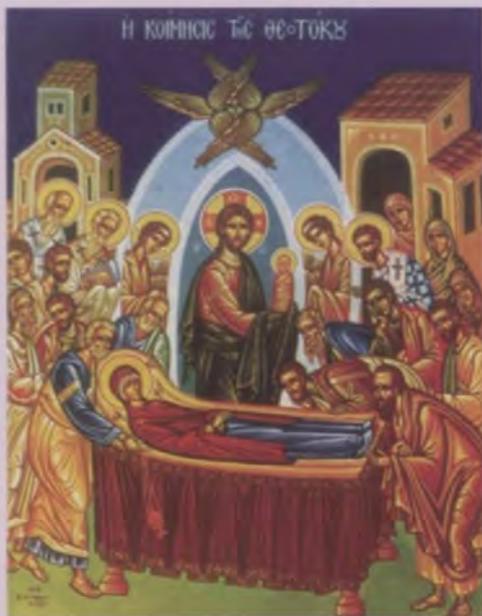
Η εορτή της Κοιμήσεως ονομάζεται και «Πάσχα του καλοκαιριού», γιατί εκτός από το λαμπρό εορτασμό, μας υπενθυμίζει το Πάσχα της Άνοιξης, την ημέρα της Αναστάσεως του Κυρίου. Την ημέρα εκείνη εορτάζουμε την Ανάσταση του Χριστού. Μετά από σαράντα ημέρες εορτάζουμε την ένδο-

ξη Ανάληψή Του. Αναλογικά το ίδιο εορτάζουμε και στην Κοίμηση της Θεοτόκου. Μετά την Κοίμησή Της, ακολουθεί η Ανάσταση και η σωματική Της μετάσταση, δηλαδή η ανόδός Της στους ουρανούς. Από τότε η Παναγία βρίσκεται και σωματικά στους ουρανούς, κοντά στον Υιό Της.

Για την Κοίμηση της Θεοτόκου δεν έχουμε πληροφορίες από την Καινή Διαθήκη. Τα γεγονότα αυτό, μαθαίνουμε από το απόκρυφο κείμενο του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου «Περί τῆς Κοιμήσεως τῆς Μαρίας», από το σύγγραμμα «Περί Θεῶν Ονομάτων», που φέρει το όνομα του Διονυσίου του Αρεοπαγίτου, από τα «Εγκώμια εἰς τὴν Κοίμησιν» Πατέρων της Εκκλησίας, όπως των Αγίων Μόδεστου Ιεροσολύμων, Αντρέα Κρίτης, Γερμανού Κωνσταντινουπόλεως, Ιωάννου του Δαμασκηνού, Θεόδωρου του Στουδίτη, Συμεών του Μεταφραστή, καθώς και από τα τροπάρια που ψάλλονται στην Εκκλησία.

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΚΟΙΜΗΣΗΣ

Σύμφωνα με τις πληροφορίες που μας δίνουν τα πιο πάνω κείμενα, η Θεοτόκος ειδοποιήθηκε από άγγελο Κυρίου, τρεις μέρες πριν, από τον επικείμενο θάνατό Της. Με προθυμία και χαρά ανέβηκε στο Όρος των Ελαιών για να προσευχηθεί, όπως καθημερινά συνήθιζε να κάνει. Τότε ακολούθησε θαύμα παράδοξο. Τα δέντρα έκλιναν την κορυφή τους, σαν να ήταν έμψυχα και λογικά όντα και την προσκύνησαν δείχνοντας έτσι την τιμή και το σεβασμό τους. Στη συνέχεια, αφού φάνέρωσε και στις άλλες γυναίκες τα λόγια που ο άγγελος της ανακοίνωσε για τη μετάστασή Της στους ουρανούς, ετοίμασε όλα τα απαραίτητα για την ταφή Της. Η παράδοση αναφέρει ότι την τρίτη μέρα από την εμφάνιση του αγγέλου, οι Απόστολοι απουσίαζαν όλοι στα πέρατα της οικουμένης, όπου κήρυτταν το Ευαγγέλιο. Ξαφνικά νεφέλη τους άρπαξε και τους έφερε μπροστά στο κρεβάτι όπου ήταν



Ξαπλωμένη η Παναγία. Μαζί με τους Αποστόλους ήρθαν και ο Άγιος Διονύσιος ο Αρεοπαγίτης, ο Απόστολος Τιμόθεος και άλλοι Θεόσοφοι Ιεράρχες. Μετά την Κοίμησή, το σώμα Της μεταφέρθηκε με πομπή από τους Αποστόλους στη Γεθσημανή για ταφή. Κατά την πορεία προς τη Γεθσημανή ύμνοι ψάλλονταν από αγγέλους. Τρεις μέρες αργότερα ανοίγοντας τον τάφο, εκπλήκτικο διαπίστωσαν ότι η Παναγία αναστήθηκε και αναλήφθηκε στους ουρανούς. Ο Απόστολος Θωμάς, που δεν μπόρεσε να φθάσει εγκαίρως από τις Ινδίες όπου βρισκόταν για να παραστεί στον ενταφιασμό της Παναγίας, αδυνατούσε να πιστέψει ότι μετέστη στους ουρανούς. Έτσι ενώ βρισκόταν μπροστά στο ανοιγμένο μνήμα, όπου πήγε για να δει το σεπτό σκίνωμα της Παναγίας, είδε ξαφνικά ψηλά στον ουρανό το σώμα Της να μεταφέρεται θριαμβευτικά από Αγγέλους. Η Παναγία για να πείσει το Θωμά, του έριξε κάτω τη ζώνη με την οποία οι Απόστολοι την είχαν ζώσει κατά την εκφορά Της.

Αξιοπρόσεκτο είναι ότι ο θάνατος της Παναγίας υπερβαίνει «κάπως» την έννοια του «θανάτου», αφού ονομάζεται: Κοίμησι, Θεία Μετάστασι, ζωηφόρος θάνατος και αρχή δευτέρας αιωνίου

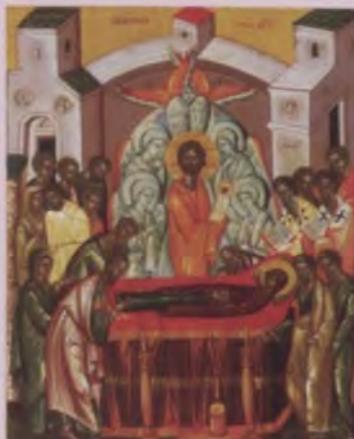
υπάρξεως. Για τη Θεοτόκο ο θάνατος είναι το «σκαλοπάτι» μέσω του οποίου μεταβαίνει από τη γη στους ουρανούς. Η Παναγία, η οποία είναι λίγο πιο κάτω από τους αγγέλους, λόγω της θνητότητας του σώματός της, υπερέβηκε όλες τις τάξεις των Αγγέλων διότι «*υπεραναβέβηκεν άσυγκρίτως, τῇ πρὸς τὸν ἐπὶ πάντων Θεὸν ἐγγύτητι*». Σύμφωνα με τον Άγιο Ιωάννη το Δαμασκινό (εγκώμιο τρίτο), ο τάφος της Παναγίας είναι ωραιότερος και από τον Παράδεισο, αφού στην Εδέμ συντελέστηκε η παρακοή των πρωτοπλάστων, που έφερε το θάνατο στο ανθρώπινο γένος. Ενώ αντίθετα ο τάφος της Θεοτόκου «*ἀπὸ γῆς σώμα θνητὸν εἰς οὐρανὸν μετεώρισεν, ἐκεῖνι δὲ ὑψωθείσα, εἰς γῆν τὸν γενάρχην κατήγαγεν*».

Η σπουδαία σκηνή της Κοιμήσεως της Θεοτόκου με την οποία κλείνει το Δωδεκάορτο, είναι μια από τις μεγαλύτερες συνθέσεις, κυρίως όταν πρόκειται για τοιχογραφία, που συνήθως ιστορείται πάνω από την κεντρική πόρτα της εισόδου του ναού. Η εικονογράφηση της Κοιμήσεως έχει τη μεγαλύτερη εξάπλωση στην Ορθόδοξη Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Τέχνη από όλα τα υπόλοιπα θέματα του θεομητορικού κύκλου. Τα βασικά στοιχεία της πολυπρόσωπης εικόνας είναι:

Η ΠΑΝΑΓΙΑ

Η Θεοτόκος παρουσιάζεται νεκρή πάνω στη στρωμένη κλίνη. Κοιμάται γαλήνια και η όψης Της εμφανίζει μια βαθιά πνευματικότητα. Το νεκρικό κρεβάτι είναι στρωμένο με πολυτελή ποδιά, η οποία είναι

επιστρωμένη με κόκκινο σεντόνι. Η Παναγία είναι πάντοτε φωτιστεφανωμένη με τα χέρια σταυρωτά και περιστοιχίζεται από τους Δώδεκα Αποστόλους.



Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΡΑΤΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΨΥΧΗ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Η ψυχή της Θεοτόκου, την οποία φέρει ο Χριστός, έχει το σχήμα του σπαργανωμένου βρέφους με φωτοστέφανο στο κεφάλι. Ο Υιός, ως Νέος Αδάμ, εμφανίζεται ένδοξα κυκλωμένος από ουράνιες δυνάμεις, μέσα σε ελλειψοειδή Δόξα, να κρατεί στα χέρια Του την ψυχή της Μπτέρας Του, όπως εκείνη κάποτε κρατούσε Αυτόν ως Βρέφος, όταν ξεκινούσε την επίγεια ζωή Του. Δηλαδή στην εικόνα αντιστρέφεται ο στενός δεσμός που υπάρχει ανάμεσα στη Μπτέρα και το «Παιδίον», όπως παρουσιάζεται σε όλες σχεδόν τις εικόνες της Θεοτόκου με το Χριστό στην αγκαλιά της (Βρεφοκρατούσα). Συνήθως ο Χριστός έχει το βλέμμα Του στραμμένο προς την Παναγία, η οποία εικονίζεται «ολίγον ανακεκλιμένη» από το φέρετρό της. Πολλές φορές το προσωπό Του εκφράζει οδύνη και παραδίδει την ψυχή της μπτέρας Του σ' έναν άγγελο, κατά την παράδοση στον αρχάγγελο Μιχαήλ ως «Ψυχοπομπό».

ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ ΚΑΙ ΙΕΡΑΡΧΕΣ

Οι Απόστολοι είναι χωρισμένοι σε δύο ομάδες και στέκονται δεξιά και αριστερά της κλίνης της Θεοτόκου. Έκδηλη είναι η θλίψη τους, η οποία εκφράζεται και με την παλάμη του χεριού τους, που φέρουν στο πρόσωπό τους. Ο Πέτρος προεξάρχει του αριστερού ομίλου. Είναι μπροστά από την κεφαλή της Παναγίας και θυμιά το σκηνώμα Της. Ο Παύλος που ηγείται της άλλης ομάδας των Αποστόλων, ασπάζεται, με έκδηλη θλίψη, τα πόδια της Θεοτόκου. Πίσω από τους Αποστόλους απεικονίζονται τέσσερις Ιεράρχες. Αυτοί ταυτίζονται με τους εξής Πατέρες της Εκκλησίας: Τον Ιάκωβο Αδελφόθεο, (πρώτο Επίσκοπο Ιεροσολύμων), τον Διονύσιο Αρεοπαγίτη και Ιερόθεο (μαθητές του Αποστόλου Παύλου και πρώτοι Επίσκοποι Αθηνών) και τον Τιμόθεο (Επίσκοπο Εφέσου και συνεργάτη του Αποστόλου Παύλου). Όλοι οι Ιεράρχες φορούν πολυσταύρια φαιλόνια και συνήθως κρατούν Ευαγγέλια.

ΟΥΡΑΝΙΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

Συνήθως στο πάνω μέρος της παραστάσεως της Κοιμήσεως εικονίζεται ένα λαμπρό εξαπτέρυγο,

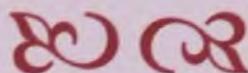
ως «περουγίζον» Σεραφεΐμ, με μικρό πρόσωπο (στο κέντρο) και μεγάλες πτέρυγες. Κάτω από το Εξαπτέρυγο και εκατέρωθεν του Χριστού και της ψυχής της Παναγίας απεικονίζονται επίσης άγγελοι, οι οποίοι περιμένουν να μεταφέρουν την ψυχή της Θεοτόκου στον Ουρανό. Αυτές είναι οι λεγόμενες Ουράνιες Δυνάμεις.

ΑΛΛΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Οι εικονιζόμενες γυναίκες θεωρούνται φίλες και γνωστές της Θεοτόκου. Το αναμμένο κηροπήγιο (μπροστά στην νεκρική κλίνη της Παναγίας), που υπάρχει σε μερικές εικόνες της Κοιμήσεως, σχετίζεται με το κερί που άναψε η Παναγία όταν πληροφορήθηκε από τον άγγελο για τη μετάστασή Της. Τα επίσημα οικοδομήματα (στο βάθος της σκηνής) συμβολίζουν ίσως την Εκκλησία ή και τον Παράδεισο. Επίσης σε πολλές εικόνες της Κοιμήσεως ζωγραφίζεται και το επεισόδιο του αγγέλου, που αποκόπτεται με το ξίφος του τα χέρια του Ιεφωνίου. Ο Ιεφώνιος ήταν Εβραίος, ο οποίος αποπειράθηκε να ρίξει στο έδαφος το λείψανο της Θεοτόκου. Το επεισόδιο του Ιεφωνίου συμβολίζει το αμίαντο της Εκκλησίας.

Η όλη παράσταση της Κοιμήσεως, παρ' όλον τον αριθμό των προσώπων, έχει ενόπτητα και εσωτερικό σύνδεσμο. Είναι η εκκλησία με τον Θεϊόν Αρχηγό της και την «Τιμιωτέραν τών Χερουβείμ και ένδοξοτέραν τών Σεραφεείμ» Παναγία Μπτέρα Του. Στην εικόνα της Κοίμησής η θέση και το βλέμμα του Ιησού και η κοινή οδύνη ενώνουν τις ομάδες και τη γη με τα επουράνια.

Η Υπεραγία Θεοτόκος είναι ο πραγματικός οδηγός για όσους θέλουν ν' ανυψώνονται προς το Θεό. Έργο της είναι να πρεσβεύει στον Τριαδικό Θεό για όλους τους ανθρώπους. Για μας τους Ορθόδοξους η Θεοτόκος είναι η «ἀκαταίχνητος προστασία και ή ἀμετάβητος πρὸς τὸν ποιητὴ μυστεία».





Από τη Διεύθυνση του ιδρύματος

ΕΛΕΟΥΣΑ ΤΟΥ ΚΥΚΚΟΥ



Το ίδρυμα «Η Ελεούσα του Κύκκου» είναι έργο της Ιεράς Βασιλικής και Σταυροπηγιακής Μονής Κύκκου. Έχει δημιουργηθεί από τον Σεβασμιότατο Επίσκοπο Κύκκου κ.κ. Νικηφόρο για να εξυπηρετήσει άτομα με βαριά νοητική υστέρηση και σοβαρές πολλαπλές αναπτυξιακές διαταραχές, δηλαδή άτομα εξαρτημένα από το περιβάλλον τους.

Το έργο περιλαμβάνει:

- Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας
- Σπίτι στην Κοινότητα
- Πρόγραμμα Εργοδότησης με στήριξη

Σκοπός και των τριών προγραμμάτων είναι να παρέχει στα άτομα με αναπτυξιακές διαταραχές τη δυνατότητα να γίνουν όσο γίνεται πιο ανεξάρτητα, να ζήσουν ευτυχισμένα σ' ένα περιβάλλον που λειτουργεί στα μέτρα τους και να μπορέσουν να ενταχθούν όσο καλύτερα μπορούν στην κοινωνία.

Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας

Λειτουργεί καθημερινά από τις 7:30 μέχρι τις 14:30 και προσφέρει εκπαίδευση, απασχόληση και φροντίδα σε ενήλικα άτομα με σοβαρές και πολλαπλές αναπηρίες. Για κάθε άτομο εφαρμόζεται εξειδικευμένο ατομικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα βασισμένο στην αξιολόγησή του στις ιδιαίτερες ανάγκες του, τον προσωπικό κώδικα επικοινωνίας που διαθέτει λεκτικό ή μη λεκτικό, τις ικανότητες και τα ενδιαφέροντά του.

Ο Χώρος του Κέντρου Ημερήσιας Φροντίδας είναι ένας χώρος μάθησης, έκφρασης και δημιουργίας. Εκτός από τα εκπαιδευτικά προγράμματα παρέχονται εξειδικευμένες θεραπείες όπου χρειάζονται, όπως φυσιοθεραπεία, στο άρτιο εξοπλισμένο φυσιοθεραπευτήριο, καθοδήγηση από νοσηλεύτες και ιατρικούς επισκέπτες και ποικίλες δημιουργικές και εξισορροπτικές δραστηριότητες στην μουσική, τη χειροτεχνία και την εικαστική έκφραση.

Στην κάθε κατάλληλη διαμορφωμένη αίθουσα ένας προσοντούχος εκπαιδευτής-φροντιστής έχει την ευθύνη της εκπαίδευσης υγιούς απασχόλησης και φροντίδας 4-5 ατόμων με διάφορες διαταραχές ανάπτυξης. Όπου υπάρχουν δύσκολα περιστατικά και ο χειρισμός των ατόμων το απαιτεί για την ορθή λειτουργία της ομάδας, υπάρχει εκπαιδευμένη βοήθος που παρέχει τεχνική βοήθεια, φροντίδα, επιτήρηση ή παράλληλες δραστηριότητες όταν χρειάζεται.

Οι εκπαιδευτές-φροντιστές, με την καθοδήγηση και τη στήριξη της Διεύθυνσης και της Επιστημονικής Ομάδας θέ-



των καθημερινών στόχους και επιδιώκουν και οργανώνουν δραστηριότητες για την επίτευξή τους. Επιδιώκουν την οικοδόμηση νέων στοιχείων συμπεριφοράς και καλλιέργεια δεξιοτήτων αυτοεξυπηρέτησης και επικοινωνίας και τη μείωση των μη επιθυμητών ή επιθετικών συμπεριφορών. Στην προσπάθειά τους αυτή επικοινωνούν και συνεργάζονται στενά με το οικογενειακό περιβάλλον των μελών της ομάδας τους, τα προστατεύουν και τα στηρίζουν με στόχο την κοινωνικοποίησή τους και την εξασφάλιση ποιότητας ζωής όπου ζουν και κινούνται.

Η Επιστημονική Ομάδα, που καταρτίζει τα εκπαιδευτικά προγράμματα, επιβλέπει την εφαρμογή τους, στηρίζει και επιμορφώνει το εκπαιδευτικό και βοηθητικό προσωπικό τους που αποτελείται από ψυχολόγους με διάφορες ειδικότητες, εκπαιδευμένους στην Εφαρμοσμένη Ανάλυση Συμπεριφοράς, στην Κλινική Ψυχολογία και την Ψυχοπαθολογία.

Σπίτι στην Κοινότητα

Το Σπίτι στην Κοινότητα είναι το κοινό όραμα του Επισκόπου, της Διοικούσας Επιτροπής και του Επιστημονικού Προσωπικού. Λειτουργεί 365 ημέρες το χρόνο σε εικοσιτετράωρη βάση. Προσφέ-



ρει στέγη, αξιοπρεπή διαβίωση, φροντίδα και απασχόληση σε πέντε ενήλικα άτομα με σοβαρή υστέρηση και άλλες διαταραχές, ανάπτυξης των οποίων οι γονείς έφυγαν από τη ζωή και δεν μπορούν να γίνουν δεκτά σε κανένα ίδρυμα λόγω της σοβαρότητας των διαταραχών τους και τη συνεχή φροντίδα που χρειάζονται.

«Στο Σπίτι» δέκα εκπαιδευτριες-φροντιστριες ζουν και εργάζονται με ισότιμους ρόλους με τα πέντε άτομα που έχουν δικαίωμα στέγης όπως όλοι οι άνθρωποι. Η οργάνωση του χώρου και της ζωής στο Σπίτι βασίζεται σ' ένα δομημένο πρόγραμμα με καταγραφή εργασιών μέρα και νύκτα.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει:

- ατομική και ομαδική εκπαίδευση
- φροντίδα σε καθημερινές δραστηριότητες
- ψυχαγωγία
- καλύτερευση λεκτικής και μη λεκτικής επικοινωνίας
- χειρισμό συμπεριφορών
- απασχόληση
- θεραπείες
- ιατροφαρμακευτική περίθαλψη με συντονισμό από νοσοκόμα και οδηγίες από γιατρό

Κέντρο Εκπαίδευσης Κατάρτισης και Πληροφόρησης

Η Ελεούσα του Κύκκου λειτουργεί ένα επιπρόσθετο πρόγραμμα εκπαίδευσης για το προσωπικό του ιδρύματος και άλλους που ασχολούνται στο





χώρο της σοβαρής αναπηρίας και επιθυμούν να επιμορφωθούν. Για το σκοπό αυτό:

- διοργανώνει σεμινάρια και συνέδρια για την επιμόρφωση του εκπαιδευτικού και βοηθητικού προσωπικού και εργαστήρια για την κατάρτισή του σε νέες μεθόδους εργασίας
- διοργανώνει συναντήσεις για καθοδήγηση και στήριξη οικογενειών των ατόμων με σοβαρές αναπηρίες
- εκδίδει έντυπα και οργανώνει διαλέξεις για πληροφόρηση σε σύγχρονα και επίκαιρα θέματα
- διοργανώνει συναντήσεις και δραστηριότητες για ανταλλαγή και διακίνηση ιδεών και καινοτομιών που έχουν σχέση με τα θέματα του χώρου της βαριάς αναπηρίας

Εργοδότηση με στήριξη

Το Πρόγραμμα Εργοδότησης με στήριξη, βασίζεται σε συνεργασία της «Ελεούσας του Κύκκου» με το Υπουργείο Εργασίας και υπογραμμίζει τη σημαντικότητα της ένταξης των ατόμων με αναπτυξιακές διαταραχές στην ανοικτή αγορά εργασίας.

Τα δύο προγράμματα εργοδότησης με στήριξη που εφαρμόζονται με τη βοήθεια δυο καθοδηγητών

εργασίας έχουν τριπλό στόχο:

1. Την εξεύρεση εργασιών και εργοδοτών.
2. Το ταίριασμα της σωστής εργασίας στο σωστό άτομο με αναπτυξιακές διαταραχές.
3. Την παροχή κατάλληλης στήριξης και καθοδήγησης στο εργοδοτούμενο άτομο με αναπτυξιακές διαταραχές, για όσο καιρό χρειαστεί, για τη σωστή ενσωμάτωσή του στο χώρο της εργασίας.

Ο θεσμός της εργοδότησης με στήριξη επιτρέπει σήμερα την απασχόληση στο χώρο της εργασίας σε άτομα και την ανεξαρτησία τους. Οι καθοδηγητές εργασίας παρέχουν στήριξη στον ίδιο τον εργοδοτούμενο, στους συναδέλφους και εργοδότες αλλά και στην οικογένεια και καταγράφουν σε εκθέσεις την εξέλιξη του καθενός.

Προγράμματα ένταξης στην κοινωνία

Το Σπίτι στην Κοινότητα, το Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας, η Εργοδότηση με στήριξη και τα Προγράμματα Εκπαίδευσης και Πληροφόρησης αποσκοπούν στην ευημερία και την ενσωμάτωση των ατόμων στην κοινωνία.

Η παρατήρηση είναι η βάση της κατανόησης του ατόμου και των συμπεριφορών του, λαμβάνοντας υπ' όψιν ικανότητες, δυσκολίες, συνήθειες, κουλτούρα, θρησκευτικές πεποιθήσεις και δομή της κάθε οικογένειας. Η «Ελεούσα του Κύκκου» δημιούργησε προγράμματα αναψυχής όπως έξοδοι, διακοπές, αθλητισμός και τέχνη με τη βοήθεια των οποίων τα άτομα με αναπηρία εντάσσονται στην κοινωνία.

Διακοινωνικά προγράμματα και Πολιτισμικότητα

Η «Ελεούσα του Κύκκου» είναι ο πρώτος οργανισμός που λειτουργεί διακοινωνικά προγράμματα στο Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας με δυο εκπαιδευτές-φροντιστές και οκτώ ένοικους Τουρκοκύπριους.

Εκκλησία και Διεύθυνση, Εκπαιδευτές επαγγελματίες, βοηθητικό προσωπικό και ένοικοι ενώνονται με κοινό σκοπό την ευημερία των ατόμων με Νοητική Υστέρηση και Αναπτυξιακές Διαταραχές ανεξάρτητα από την ταυτότητα, κουλτούρα, θρησκεία, προσωπικές πεποιθήσεις, γλώσσα.

Ανάμεσα στα μέλη, ένοικους και εργοδοτούμε-

νους, περιλαμβάνονται και μέλη της Μαρωνιτικής Κοινότητας της Κύπρου. Η «Ελεούσα του Κύκκου» αποτελεί μια μεικτή πολυπολυκοσμική μικρή κοινωνία που αγωνίζεται και ανοίγει τον κοινό της δρόμο προς την ανεξάρτητη αξιοσηπεί διαβίωση των ατόμων με σοβαρές αναπηρίες και ανάγκες.

Για την επίτευξη των στόχων της, η «Ελεούσα του Κύκκου» συνεργάζεται με την Κυβέρνηση, όλους τους οργανωμένους φορείς στο χώρο της βαριάς αναπηρίας, με εθελοντικούς οργανισμούς και άτομα που επιθυμούν να συμβάλουν με οποιοδήποτε τρόπο. Παράλληλα στηρίζει οικονομικά και τεχνικά οργανώσεις και ιδρύματα που ζητούν βοήθεια για ανακούφιση, εκπαίδευση και φροντίδα ατόμων με σοβαρές αναπηρίες.



Άποσπασμα από την ομιλία του Σεβασμιωτάτου Επισκόπου Κύκκου στην κατάθεση του θεμέλιου λίθου του Κέντρου Ήμερήσιας Φροντίδας

Το Κέντρο αυτό, το οποίο τον θεμέλιο λίθο σήμερα καταθέτουμε, αποτελεί ωραία, σε συγχρονισμένη μορφή, συνέχεια της μακράς διακοινωνικής παραδόσεως της Έκκλησίας, η οποία, έχουσα πάντοτε υπ' όψιν τους λόγους του Κυρίου «*ήσθέντα και έπεσκέψασθέ με*», έδειχνε ιδιαίτερη στοργή προς τους πάσχοντες, και ίδρυε νοσοκομεία, στα όποια το Ιατρικό προσωπικό αποτελείτο, πολλές φορές, αποκλειστικά από μοναχούς.

Το ίδρυμα αυτό, που θα αποτελή κόσμημα για την Ήερά Μονή Κύκκου, και έπαινο για όλη την Έκκλησία, μάς θυμίζει το «πανδοχείο» της ευαγγελικής παραβολής του Καλού Σαμαρείτη. Όπως το «πανδοχείο» εκείνο της παραβολής περιέβαλε και έσωσε τον μέχρι θανάτου τραυματία, έτσι και το Κεντρο αυτό θα περιβάλει και θα σώζει τους μόνιμα σωματονοητικά τετραυματισμένους, που δέν τυγχάνουν φροντίδας από άλλα Κέντρα ή Ύπηρεσίες.

Το περι ού ό λόγος Κέντρο, το όποιο θα περιβάλει ένήλικα άτομα κάθε ηλικίας με μόνιμη σωματονοητική άναπηρία, θα άντιπαρίσταται στον άρχαιο φονικό Καιάδα, και θα λειτουργή ως Άντικαϊάδας της άγάπης και της γλυκιάς θαλπωρής της Έκκλησίας.

Το Κέντρο αυτό θα παρέχει σε άτομα με βαριά σωματονοητική άναπηρία πλήρη Ιατρική περιθάληση και φροντίδα. Πρό πάντος όμως, όσοι θα έχουν ήμερήσια φροντίδα και όσοι θα διαμένουν μέσα σ' αυτό θα βρίσκουν οικογενειακή άντμόσφαιρα, και θαλπωρή, και άγάπη χριστιανική. Για δέ τις οικογένειές τους θα λειτουργή ως βάλαμο παρηγοριάς, και άντακούφισης, και τόνωσης, και έλπίδας.



ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ

Τα ναρκωτικά έχουν μπει για καλά στη ζωή μας. Θα μπορούσε, μάλιστα, να χαρακτηρίσει κανείς το φαινόμενο αυτό σαν μια σύγχρονη Λερναία Ύδρα. Στον 21^ο αιώνα επικρατεί μια απελπιστική κατάσταση και από αυτό το φοβερό κακό ούτε και η Κύπρος εξαιρείται. Ο τρομερός αυτός κίνδυνος του «αργού θανάτου» έχει πια για καλά εισβάλει και στον τόπο μας. Η Κύπρος δεν είναι πια μια πύλη διέλευσης των ναρκωτικών προς την Ευρώπη. Είναι ήδη χώρα αποδέκτης των ναρκωτικών. Όπως βλέπουμε και στον Τύπο, η διακίνηση ναρκωτικών από τα κατεχόμενα είναι μεγάλη. Τα ναρκωτικά έχουν μπει για καλά στη ζωή των νέων μας. Και το χειρότερο, ξεφεύγουμε πλέον από τα «μαλακά» ναρκωτικά και μπαίνουμε ή καλύτερα μπήκαμε στα



Έτσι κυκλοφορούν τα ναρκωτικά.



«σκληρά», δηλαδή τα πιο επικίνδυνα όπως η πραινή, η κοκαΐνη, τα χάπια έκσταση και άλλα πολλά.

Αλλά τι εννοούμε με τον όρο ναρκωτικά;

Με τον όρο ναρκωτικά εννοούμε τις τοξικές, φυτικές ή χημικές ουσίες που όταν εισαχθούν στον οργανισμό, τον οδηγούν σε εξάρτηση και μεταβάλλουν την ψυχολογία του χρήστη καθώς και τη νοητική του δραστηριότητα.



Τα ναρκωτικά ως φυτά, ήταν γνωστά στον άνθρωπο πριν από χιλιάδες χρόνια. Ο άνθρωπος διέκρινε τις θεραπευτικές και ιδίως τις αναλγητικές ιδιότητές τους και τα χρησιμοποίησε για την ανακού-

φισή του. Έτσι τα φυτά άρχισαν να χρησιμοποιούνται γι' αυτές τις ιδιόμορφες ενέργειές τους, σε μυστικές και θρησκευτικές τελετές και λατρευτικά έθιμα, ιδιαίτερα σε αγροτικούς λαούς, που είχαν σχέση με την καλλιέργεια των ναρκωτικών φυτών.



Το 4000 π.Χ. σε μια επιγραφή με σφηνοειδή γραφή αποδεικνύεται ότι οι Σουμέριοι κατασκεύαζαν φίλτρα και χυμούς από παπαρούνα. Ο Ηρόδοτος περιγράφοντας τους Σκύθες αναφέρεται στις τελετές κάθαρσης και στη χρήση που έκαναν της ινδικής κάνναβης: «ταύτης οὖν οἱ Σκύθαι τῆς καννάβιος τὸ σπέρμα... ἐπιβάλλουσι τὸ σπέρμα ἐπὶ τοὺς διαφανέους λίθους τῶ πυρί... οἱ δὲ Σκύθαι ἀγόμενοι τῶ πυρὶ ἄρδονται». Τοποθετούσαν δηλαδή τους σπόρους της κάνναβης πάνω σε διαφανείς πέτρες, τις οποίες έβαζαν μέσα στη φωτιά. Καθώς καίγονταν ανέδιδαν πολλούς ατμούς και οι Σκύθες διεγείρονταν και έφθαναν στα όρια της παραφροσύνης.

Άλλοι ιστορικοί αναφέρουν ότι για τους Έγκας η κόκα ήταν φυτό θεϊκής προέλευσης και σύμβολο κοινωνικής και πολιτικής θέσης. Άλλοι αναφέρουν ότι στην κοινωνία των Έγκας μοιράζονταν τα φύλλα της κοκαΐνης στους δούλους για να ξεχνούν τα βάσανά τους. Μία πηγή μας αναφέρει ότι η πρώτη κατανάλωση χασίς από τους Ευρωπαίους έγινε κατά τη διάρκεια της εκστρατείας του Ναπολέοντα στην Αίγυπτο, ως προσπάθεια εκτόνωσης των στρατιωτών. Μια δεύτερη αναφέρει ότι η μεγάλη εξάπλωση του χασίς στην Ευρώπη αποδίδεται στους Άραβες, γιατί το Κοράνι τους απαγόρευε την οινοποσία, με αποτέλεσμα αυτοί να στραφούν στο όπιο και το χασίς. Επίσης οι Αιγύπτιοι χρησιμοποιούσαν το όπιο για να σταματήσουν το κλάμα του μαρού. Στην Ομήρου Οδύσσεια ο Όμηρος μας μιλάει για ένα μυστηριώδες φυτό το «νπενθές», που όποιος το έπινε ένιωθε πολύ ευτυχισμένος. Τέλος οι Ισπανοί διέδωσαν την κοκαΐνη στη Νότια Αμερική για να υποτάξουν τους Ινδιάνους και οι Άγγλοι στην Κίνα. Και από

κει ξεπλώθηκε σ' ολόκληρο τον κόσμο.

Τα ναρκωτικά χωρίζονται σε:

α. Μαλακά: Κάνναβη (Μαριχουάνα)

β. Ημιμαλακά: Κόκα, Όπιο, Χασίς

γ. Ημισκληρά: Αμφεταμίνες, LSD

δ. Πολύ σκληρά: Ηρωίνη, Κρακ, Έκσταση

Μερικά από τα ναρκωτικά που εξοντώνουν τη νεολαία μας είναι τα ακόλουθα:

Μαριχουάνα - Χασίς

Είναι και τα δύο παράγωγα της ινδικής κάνναβης. Η ινδική κάνναβη είναι φυτό αυτοφυές και το βρίσκεις σε πολλές περιοχές της γης. Διάφοροι λαοί το χρησιμοποιούσαν παλιά στη μαγειρική και στην ιατρική.

Η μαριχουάνα μοιάζει με τον καπνό του τσιγάρου που προέρχεται από την καύση αποξηραμένων ανθέων και σπόρων της Ινδικής κάνναβης, ενώ η ρητίνη (χασίς) παρασκευάζεται σε πλακίδια ή κυλίνδρους χρώματος σκούρου καφέ. Το χασίς έχει περιεκτικότητα σε καθαρό ναρκωτικό 40%, ενώ η μαριχουάνα δεν ξεπερνάει το 12%, γι' αυτό είναι 8-10 φορές δραστικότερο από τη μαριχουάνα. Μπορεί να κυκλοφορήσει στη μαύρη αγορά και με τη μορφή λεπτών φύλλων έχοντας μια βαριά χαρακτηριστική μυρωδιά.



Οι επιδράσεις τους στον ανθρώπινο οργανισμό κορυφώνονται τριάντα λεπτά μετά το κάπνισμα και διαρκούν τρεις μέχρι πέντε ώρες. Δίνουν ένα συναίσθημα ευεξίας, προμίας και εσωτερικής ικανοποίησης. Σε ορισμένες περιπτώσεις τα συμπτώματα που παρουσιάζονται είναι άγχος, δυσφορία, φοβίες και παρανοϊκές σκέψεις. Η λήψη υψηλών δόσεων μπορεί να προκαλέσει αϋπνία, ανορεξία, βλάβες στο αναπνευστικό, το ανοσοποιητικό και το αναπαραγωγικό σύστημα.

Η εξάπλωση της μαριχουάνας τα τελευταία χρόνια υπήρξε ραγδαία, γιατί είναι φθηνότερη από το χασίς λόγω του ότι δεν έχει υποστεί μεγάλη κατεργασία. Επειδή τα ναρκωτικά αυτά δεν προκαλούν ισχυρή βιολογική εξάρτηση, προτείνονται σαν

ακίνδυνα ναρκωτικά. Τα ναρκωτικά αυτού του είδους όμως αποτελούν κίνδυνο, γιατί ανοίγουν το δρόμο στη δοκιμή των σκληρών ναρκωτικών όπως η ηρωίνη και η μορφίνη. Σύμφωνα με στατιστικές που είχαν γίνει παγκοσμίως στις αρχές της δεκαετίας του 1970, 200-250 εκατομμύρια άνθρωποι ήταν χρήστες χασίς. Οι αριθμοί αυτοί αυξήθηκαν και αυξάνονται συνεχώς.

Χασισέλαιο

Είναι το πιο ισχυρό παρασκεύασμα της κάνναβης και παράγεται με τη διεργασία της απόσταξης ύστερα από πολλούς βρασμούς χασίς με διάφορα χημικά.

Το χασισέλαιο είναι ένα παχύρευστο, κολλώδες υγρό και καπνίζεται αναμεμιγμένο με καπνό ή τρώγεται.

Κατ

Το Κατ είναι μια ουσία η οποία βγαίνει από το φυτό *catha edulis* και συγκεκριμένα από τα φύλλα του. Το φυτό αυτό ευδοκιμεί στην Αραβία και την Αφρική. Τα φύλλα του φυτού αυτού όταν κοπούν από το θάμνο, χάνουν τη δραστηριότητά τους και γι' αυτό η χρήση του Κατ δεν είναι διαδεδομένη.

Ο τρόπος χρήσης αυτής της ουσίας είναι το μάσημα των φύλλων και προκαλεί ευφορία, κούραση και πείνα. Η συχνή χρήση της όμως φέρει ανορεξία, δυσκοιλιότητα, κεφαλαλγίες και μείωση της αντίστασης του οργανισμού.



Ηρωίνη

Η ηρωίνη έχει επιδράσεις παρόμοιες μ' αυτές της μορφίνης. Είναι όμως δύομισι φορές πιο ισχυρή. Μπορεί να ληφθεί από το στόμα ή εισπνέεται σε μορφή αναθυμιάσεων της σκόνης ή ακόμα και με ενδοφλέβια ένεση. Η δράση της είναι ταχεία και προκαλεί ένα αίσθημα μέθης, ευφορίας και γαλήνης. Σε σωματικό επίπεδο παρατηρούνται επιβράδυνση του ρυθμού της αναπνοής, συστολή της κόρης του οφθαλμού, μυϊκές συσπάσεις. Ο χρήστης μένει τρεις-τέσσερις ώρες με απλανές βλέμμα. Ενοχλείται από τους θορύβους και το έντονο φως και δεν τον ενδιαφέρει για το τι συμβαίνει γύρω του.

Η ηρωίνη που πωλείται παράνομα περιέχει 4% - 80% καθαρής ουσίας. Όταν λαμβάνεται με ενδοφλέβια ένεση, ο κίνδυνος υπερβολικής δόσης μπορεί να οδηγήσει το χρήστη ακόμα και στο θάνατο. Σε περίπτωση που χρησιμοποιούνται μεταχειρισμένες σύριγγες υπάρχει ο κίνδυνος μολύνσεων όπως το έιτς και η ηπατίτιδα. Μπορεί να προκαλέσει φλεγμονές και μολύνσεις του δέρματος, θρόμβωση στις φλέβες όπου έγιναν οι ενέσεις, πνευμονία μέχρι και βρογχικό άσθμα. Μερικές φορές επέρχεται τρόμος, σπασμοί και υπάρχει ο κίνδυνος το άτομο να πέσει σε κόμα. Τέλος επέρχεται ο θάνατος. Η συχνότερη όμως αιτία θανάτου επέρχεται από οξύ πνευμονικό οίδημα.

Η ηρωίνη κατατάσσεται στα σκληρά ναρκωτικά, που προξενούν άμεση εξάρτηση με αποτέλεσμα ο χρήστης να ζητά αύξηση της δοσολογίας.



Κοκαΐνη

Η κοκαΐνη είναι το κύριο φυσικό αλκαλοειδές που περιέχεται στα φύλλα του φυτού κόκα. Είναι αυτοφυές φυτό. Στη δεκαετία του 1884 χρησιμοποιήθηκε ως φάρμακο για την τοπική αναισθησία του κερατοειδούς στην οφθαλμολογία. Δύο χρόνια αργότερα, το 1886 ο Albrecht Erlentmeyer κατηγορήθηκε τον Freud -ο οποίος πίστευε ότι η κοκαΐνη αποτοξίνωνε τους μορφινομανείς- ότι είναι υπεύθυνος για την «τρίτη μάστιγα της ανθρωπότητας».

Πώς παρασκευάζεται: τοποθετούν τα φύλλα του φυτού της κόκας μέσα σε μεγάλα δοχεία και τα ραντίζουν με θειικό οξύ για να μετατραπούν αυτά σε θειικό άλας. Με τη βοήθεια του υδροχλωρικού οξέος (που δρα σαν καταλύτης) απομακρύνονται οι ξένες ουσίες και παραμένει η καθαρή κοκαΐνη που έχει λευκό χρώμα ή υπόλευκο, όταν είναι νοθευμένη.

Η κοκαΐνη συνήθως εισπνέεται από τη μύτη, λαμβάνεται όμως και από το στόμα. Μπορεί να ληφθεί και με ένεση. Ο πιο συνθισμένος τρόπος λήψης της είναι η εισπνοή, η ονομαζόμενη πρέζα. Η πλούσια αιμάτωση του βλεννογόνου βοηθά στην γρήγορη απορρόφηση της κοκαΐνης στο αίμα και αυτό έχει ως συνέπεια να δημιουργούνται συχνές λοιμώξεις του ρινικού βλεννογόνου και της ανα-

πνευστικής οδού μέχρι και διάτρηση του ρινικού διαφράγματος.

Αρχίζει να επιδρά μετά από πέντε λεπτά, αλλά διαρκεί μία ώρα. Όταν λαμβάνεται με ένεση, τα αποτελέσματα είναι ακόμα πιο έντονα και πιο σύντομα. Η υπερβολική χρήση προκαλεί συχνές διαταραχές, ταχυκαρδία, μυϊκή συστολή, ξηροστομία και επιθετικότητα. Σε μεγάλες δόσεις προκαλεί παραισθήσεις, κρίσεις παράνοιας, έμφραγμα, κόμα, εγκεφαλικά επεισόδια και διαταραχές στο αναπνευστικό σύστημα. Ο χρήστης μπορεί να αισθάνεται κουρασμένος, πεινασμένος και μελαγχολικός, ακόμα και να έχει τάσεις αυτοκτονίας.



Γνωρίζετε ότι η κοκαΐνη αποτελεί το κύριο συστατικό όλων των αναφκτικών «κόλα» τα οποία έχουν κυριεύσει τον κόσμο; Στις αρχές όμως του 20^{ου} αιώνα ανάγκασαν τους κατασκευαστές να αντικαταστήσουν την κοκαΐνη με εκχυλίσματα φύλλων κόκας από τα οποία αφαιρέθηκε η κοκαΐνη.

Επίσης στο Χόλιγουντ στις προσκλήσεις των δεξιώσεων συνηθίζουν ν' αναγράφουν ότι το βράδυ μετά το πέρας κάποιας ώρας θα προσφερθεί κρασί με κοκαΐνη ή χυμός πορτοκαλιού και βουτυρωμένα ψωμάκια και κοκαΐνη ως after eight, όπως την αποκαλούν.

Από την κοκαΐνη παράγονται και άλλες ουσίες, όπως το κراك που έχει πιο γρήγορες και πιο δυνατές επιδράσεις από αυτές της κοκαΐνης.

Κρακ

Εμφανίστηκε το 1983 στην Αμερική και συγκεκριμένα στις Μπαχάμες και είναι πολύ επικίνδυνο. Είναι προϊόν της επεξεργασίας της υδροχλωρικής κοκαΐνης με κάλιο και αιθέρα. Είναι δέκα φορές πιο δυνατό από την κοκαΐνη και



σαν παράγωγο της είκοσι φορές φτηνότερο. Κυκλοφορεί σε πλακίδια σε μικρά κομματάκια που μοιάζουν με θραύσματα πέτρας, γι' αυτό πήρε και το όνομα κρακ=θραύσμα ή rock=πέτρα. Έχει το πλεονέκτημα ότι καπνίζεται με το τσιγαριλάκι. Αρκούν από 30 έως 60 δευτερόλεπτα για να επενεργήσει στον εγκέφαλο και η επίδρασή του διαρκεί μόνο γύρω στα 10-12 λεπτά. Σχεδόν αμέσως δημιουργούνται στο χρήστη φοβερές οπτικές και ακουστικές ψευδαισθήσεις. Το χειρότερο απ' όλα είναι ότι δημιουργεί εξάρτηση από την πρώτη κύβλας δόση, κάτι που κανένα άλλο ναρκωτικό δεν είχε πετύχει μέχρι τώρα.

Ο χρήστης είναι εξαρτημένος από την αρχή και αναγκάζεται κάθε φορά να παίρνει μεγαλύτερη δόση. Η υπέρβαση της δόσης προκαλεί παραλήρημα, σπασμούς, κώμα και παράλυση με κατάληξη το θάνατο, που έρχεται πολύ γρήγορα και απρόσκλητα.

LSD

Είναι μικρά τετράγωνα κομμάτια απορροφητικού χαρτιού που εμποτίζονται σε μικροποσότητες του ναρκωτικού και στη συνέχεια διαλύονται στη γλώσσα. Τα τετράγωνα αυτά κομματάκια χαρτιού έχουν έγχρωμα αφηρημένα σχέδια ή εικόνες χαρακτηριστών από κόμικς ή ταινίες κινουμένων σχεδίων. Το LSD διαστρέφει τη συνείδηση με αποτέλεσμα ο χρήστης να βιώνει οπτικές και ακουστικές ψευδαισθήσεις. Προκαλεί έντονο άγχος που οδηγεί σε αυτοκαταστροφικές συμπεριφορές.

Το ναρκωτικό αυτό είναι ένας μεγάλος κίνδυνος για τους νέους, που δεν είναι έτοιμοι να αντιμετωπίσουν τις επιδράσεις του. Αρχίζει να επιδρά σε 30-60 λεπτά από τη λήψη του και η δράση του κορυφώνεται μέσα σε δύο-τρεις ώρες. Εξαφανίζεται ύστερα από έξι-δέκα ώρες.

Όπιο

Παράγεται από το γνωστό σε όλους φυτό παπαρούνα. Όταν χαράξουμε με ειδικά μαχαίρια το φυτό αυτό, βγαίνει ένα γαλακτώδες υγρό, το οποίο πηζει στον αέρα και μετατρέπεται σε μάζα. Αυτό είναι το ακατέργαστο όπιο και έχει πικρή γεύση και ιδιάζουσα οσμή. Υπάρχει όμως και η βιομηχανική επεξεργασία του όπιου.



Η παπαρούνα είναι πολύ γνωστή στην Τουρκία. Για πολλούς αιώνες χρησιμοποιήθηκε ως φάρμακο. Υπάρχουν όμως και μαρτυρίες ότι το έσμιναν με το κρασί και το έπαιρναν ως δηλητήριο.

Σήμερα καλλιεργείται ελεύθερα σε πολλές χώρες για την κάλυψη φαρμακευτικών και βιομηχανικών αναγκών, αλλά επίσης και παράνομα.

Το όπιο μπορεί να το πάρει κάποιος από το στόμα, μέσα στο φαγητό ή το ποτό, σε χάπια ή να το καπνίσει. Επίσης μπορεί να ληφθεί και ως ένεση.

Τα συμπτώματα του οπίου είναι υπόταση, ζάλη, λιποθυμία και μερικές φορές αίσθηση θερμότητας.

Έκσταση (MDMA)



Χάπια έκσταση. Τα χάπια αυτά έχουν συνήθως έντονα χρώματα και φέρουν σύμβολα, χαρούμενα σχέδια, ακόμα και μέρη γνωστών αστικινίων για να προκαλούν τη νεολαία. Κατασκευάζονται έτσι για να σπώνουν το μίστημα ότι είναι «αθώα».

Το έκσταση είναι μια χημική ουσία που ξεκίνησε να κυκλοφορεί σαν χάπι. Θεωρείται σαν το ναρκωτικό του χορού και της διασκέδασης. Το όνομά του το πήρε από έναν Τεξανό έμπορο ναρκωτικών. Διατίθεται συνήθως σε λευκές, καφέ, ροζ ή κίτρινες ταμπλέτες ή σε χρωματιστές καψούλες. Μερικοί τύποι του έκσταση ονομάζονται «Λευκά περιστερία», «Ντίσκο μπέργκερς» και «Νεοϊορκέζοι». Το έκσταση επιδρά στα 30-60 λεπτά από τη λήψη του και διαρκεί δύο με τέσσερις ώρες. Αυξάνει την πίεση, αυξάνει τους παλμούς, προκαλεί εφίδρωση και διαστέλλει τις κόρες των ματιών. Σε μερικές περιπτώσεις προκαλεί ναυτία και εμετό. Εάν το έκσταση λαμβάνεται κάθε μέρα, μπορεί να προκαλέσει υπνηλία και κατάθλιψη.

Γιατί όμως οι νέοι μας καταφεύγουν στα ναρκωτικά;

Καθημερινά όλο και περισσότερα παιδιά μπλέκονται στα δίχτυα του λευκού θανάτου. Πολλοί όμως είναι οι λόγοι που τα σπρώχνουν στον κόσμο των ναρκωτικών.



1. Πρώτος και σημαντικός παράγοντας είναι η οικογένεια. Η πολύωρη απασχόληση των γονιών και το άγχος που έχουν στη δουλειά έχει σαν συνέπεια τη χαλάρωση της επαφής ανάμεσα στα μέλη της οικογένειας που μπορεί να οδηγήσει μέχρι και τη διάλυσή της και τη δημιουργία πολλών προβλημάτων στο παιδί. Αυτή η έλλειψη επικοινωνίας που επικρατεί μέσα στην οικογένεια στρέφει τα παιδιά προς απομάκρυνση από το σπίτι κάπως πρόωρα και επικίνδυνα, είτε γιατί δε δέχθηκαν την απαιτούμενη αγάπη και τρυφερότητα, είτε γιατί νιώθουν κάποια ανασφάλεια, είτε γιατί έχουν ψυχολογικά προβλήματα. Και αυτό έχει ως επακόλουθο να τους αποδιοργανώσει και να το ριξουν στην αλητεία, να εμπλακούν σε άσχημες παρέες και τέλος να οδηγηθούν στα ναρκωτικά.

2. Οι σημερινές συνθήκες διαβίωσης οδηγούν συχνά τους νέους μας να κάνουν παρέα με άλλα παιδιά πιο δημοφιλή κοινωνικά, ώστε να δείξουν ότι είναι και αυτά στην ίδια κατηγορία. Κάνουν ο,τιδήποτε τους αναθέσουν για ν' αποδείξουν ότι δε φοβούνται κανένα, νομίζοντας έτσι ότι ανεβαίνουν κι αυτοί κοινωνικά. Τα πρότυπά τους για να δουν ότι τους είναι πιστοί, τους παρασύρουν στα ναρκωτικά.

3. Ο χώρος στον οποίο δρουν συνήθως τα ναρκωτικά είναι αυτός στον οποίο υπάρχει έλλειψη κοινωνικής επαφής κι αλληλοκατανόησης με συνέπεια την αίσθηση της απομόνωσης που νιώθει το μη κοινωνικοποιημένο άτομο.

4. Η έλλειψη επαφής με τον συνάνθρωπο οδηγεί στην μοναξιά που βάζει σε δοκιμασία την ψυχική ιστορροπία του ανθρώπου, ο οποίος αναζητά μια διέξοδο σε άλλους δρόμους και έτσι οδηγείται στα ναρκωτικά.

5. Οι νέοι δοκιμάζουν τα ναρκωτικά από άγνοια, από περιέργεια ή ακόμη κορεσμένοι απ' όλα, θέλουν να δοκιμάσουν κάτι καινούριο. Τα μέρη όπου καταφεύγουν σήμερα, όπως οι καφετέριες, τα σφαιριστήρια, οι μπιραρίες, οι δισκοθήκες και τα κλαμπ των ψευτικών ονείρων, τους προσφέρουν μόνο απελπισία και αδιέξοδο. Αρχίζουν με ποτό και νικοτίνη και τέλος καταλήγουν στα σκληρά ναρκωτικά.

6. Η έφεση πολλές φορές



για να εξοικονομήσουν χρήματα τους οδηγεί να γίνουν οι ίδιοι χρήστες και βαποράκια και να μπαίνουν έτσι στα κυκλώματα του υποκόσμου για καθαρή κερδοσκοπία.

7. Επίσης στα σχολεία, όπου το κλίμα της μάθησης είναι βαρύ και καταπιεστικό, μπορεί να παρατηρηθεί μια κρίση, η οποία πολλές φορές οδηγεί στα ναρκωτικά όπως πράγματι συμβαίνει.

8. Η απουσία του Θεού από τη ζωή των σημερινών νέων. Έχει παρατηρηθεί ότι παιδιά που δεν γαλουχήθηκαν με την Ορθοδοξία και δεν μεγάλωσαν σε οικογένειες με αρχές και πίστη στο Θεό, οδηγήθηκαν πολύ εύκολα στη χρήση των ναρκωτικών.

Πώς θα καταλάβετε αν το παιδί σας παίρνει ναρκωτικά

Μερικά από τα συμπτώματα της χρήσης ναρκωτικών που μπορεί κανείς να παρατηρήσει σ' ένα παιδί, είναι τα κόκκινα διεσταλμένα και γυαλιστερά μάτια. Οι κόρες των ματιών του χρήστη μικραίνουν τόσο πολύ ακόμα και το βράδυ που κανονικά μεγαλώνουν, ενώ αυτού που παίρνει κοκαΐνη, τη μέρα είναι μεγάλα σαν της κουκουβάγιας. Τα δερματικά προβλήματα και η ξαφνική αλλαγή στη συμπεριφορά. Το άτομο που παίρνει ναρκωτικά παρουσιάζει αντικοινωνική συμπεριφορά και δεν ενδιαφέρεται για το τι γίνεται γύρω του. Επίσης είναι επιρρεπές σε εγκληματικές πράξεις για να εξασφαλίσει τη δόση του. Πρέπει να γνωρίζετε ότι τα ναρκωτικά στοιχίζουν ακριβά και οι νεαροί που θέλουν να τα χρησιμοποιήσουν χρειάζονται αρκετά χρήματα για την αγορά τους.

Αν το παιδί σας έχει μπλέξει, θ' αρχίσει να σας λέει ένα σωρό ψέματα και τη μια μέρα θα είναι ευχαριστημένο και την άλλη τρομερά θλιμμένο. Εσείς οι γονείς είστε τα καταλληλότερα άτομα για να εντοπίσετε αυτά τα σημάδια.

Τι πρέπει να κάνω για να κρατήσω το παιδί μου μακριά από τα ναρκωτικά;

Ο Ιρλανδός συγγραφέας Μπέρναρ Σω έλεγε ότι «η νεότητα είναι ένα πολύ σημαντικό πράγμα για να την εμπιστευθούμε αποκλειστικά στους νέους».

Δυστυχώς ζούμε σε μια κοινωνία, στην οποία μπορεί κανείς να βρει ναρκωτικά πολύ εύκολα και το παιδί σας έχει πολλές πιθανότητες να έρθει σε επαφή μ' αυτά. Γι' αυτό μιλήστε στα παιδιά σας. Αυτός είναι ο καλύτερος τρόπος για να σας εμπιστευτούν. Όσα πιο πολλά ξέρετε για τη ζωή τους, τόσο ευκολότερο θα είναι να εντοπίσετε κάποιο πρόβλημα.

Εσείς ως γονιοί μάθετε για τα ναρκωτικά ώστε να απαντάτε στις διάφορες ερωτήσεις των παιδιών σας. Βεβαιωθείτε ότι τα παιδιά σας γνωρίζουν ότι τα αγαπάτε και διδάξετε τα να είναι κοντά στην Εκκλησία και στο Χριστό ώστε να καλλιεργηθεί σ' αυτά η αυτοπεποίθηση, ο αυτοσεβασμός, η αγάπη προς τους άλλους και στον εαυτό τους, η καλοσύνη, η αλληλοκατανόηση και η αγνότητα.



Συμβουλέψτε τα ν' ασχοληθούν με κάποιο σπορ ή να συμμετέχουν σε εκδηλώσεις της Εκκλησίας, ώστε να γνωρίσουν καινούρια πράγματα και να μπορούν να αξιοποιήσουν σωστά τις ικανότητές τους. Θυμηθείτε ότι και εσείς κάποτε περάσατε απ' αυτή την ηλικία και είχατε και εσείς κάποιους κανόνες.

Με τις φωνές δεν πετυχαίνετε τίποτα. Αφήστε τα να μεγαλώσουν και μην προσπαθήτε να τα χαλιναγωγήσετε, γιατί πιο εύκολα θα επαναστατήσουν. Βοηθήστε τα να χτίσουν γερές σχέσεις με φίλους που δεν χρησιμοποιούν ναρκωτικά. Βοηθήστε να μειωθεί το στρες στη ζωή τους. Βοηθήστε να μάθουν την πραγματικότητα και βάλτε τα να κάνουν τη δική τους έρευνα ώστε να δουν τα καταστροφικά αποτελέσματα από την κατάχρηση αυτής της ουσίας. Δώστε αυτοπεποίθηση στα παιδιά σας.

Ο άνθρωπος πρέπει να νιώθει ελεύθερος. Να ξέρει να διαχωρίζει από μόνος του το κακό απ' το καλό. Να λαμβάνει ο ίδιος τις αποφάσεις του γνωρίζοντας εκ των προτέρων τις ενδεχόμενες συνέπειες.

Καθημερινές εκφράσεις που χρησιμοποιούν οι χρήστες:

- Άσπρη πρέζα*,
σκόνι: Ηρωίνη
Κοκό: Κοκαΐνη
Σέο και γκανάκι: σύριγγα
Γιούφι: καλαμάκι που ρουφάνε την κοκαΐνη
Φλας: η διάρκεια επίδρασης του ναρκωτικού (π.χ. στην κοκαΐνη κρατάει 20 λεπτά, ενώ στην πρέζα γύρω στις 10 ώρες)
Φιξάκι: δόση
Ντάγκλα: γλάρωμα
Την άκουσα: με έπιασε
Speedball: προϊόν μειξης ηρωίνης με κοκαΐνη (2 μέρη πρέζα-1 μέρος κοκά)
Έφαγα πακέτο: όταν σου πουλήσουν ψεύτικο πράγμα.



Καθημερινά οι ανά τον κόσμο αρχές συλλαμβάνουν εμπόρους ναρκωτικών με τεράστια φορτία τα οποία προσπαθούν να μεταφέρουν σε διάφορες περιοχές της γης.

Η έντονη μουσική και η αλλαγή των χρωμάτων του φωτισμού στα κλαπ, δημιουργούν μια ιδιαίτερη ατμόσφαιρα. Μέσα στην ατμόσφαιρα αυτή αλλά και στην ένταση που προκαλεί είναι πολύ εύκολο να δημιουργηθεί η ανάγκη αναζήτησης ναρκωτικών ουσιών που θα βοηθήσουν περισσότερο τον άνθρωπο για να φύγει πλήρως από την «πραγματικότητα» και να βρεθεί σε άλλη «εξωπραγματική» διάσταση.



Κατερίνα Γεωργάκη

Σύμβουλος Κέντρου Κοινωνικής και Πνευματικής Στήριξης Ιεράς Μονής Κόκκου

ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑ

Οταν έρθουμε σε επαφή με κάποιο καινούριο άτομο στη ζωή μας, το πρώτο πράγμα που συνήθως κάνουμε είναι να προσπαθήσουμε να το γνωρίσουμε όσο το δυνατό καλύτερα. Να ανακαλύψουμε τα γενικά χαρακτηριστικά στοιχεία της συμπεριφοράς του, τι του αρέσει να κάνει, και τι όχι, πώς αντιδρά σε διάφορες καταστάσεις της ζωής, πώς επικοινωνεί με το περιβάλλον κ.ο.κ. Γενικά αναλώνουμε κάποιο ποσοστό της ενέργειάς μας, για να ανακαλύψουμε τον εαυτό του ατόμου. Ιδιαίτερα αν το άτομο αυτό μας ενδιαφέρει, αναλώνουμε όλο και περισσότερη ενέργεια στην προσπάθειά μας αυτή.

Τι συμβαίνει όμως, όταν το άτομο που προσπαθούμε να ανακαλύψουμε είναι ο ίδιος μας ο εαυτός; Και πόση από την ενέργειά μας αναλώνουμε προς τη διαδικασία αυτή; Πόσο ενδιαφερόμαστε να γνωριστούμε με τον ίδιο μας τον εαυτό;

Με το περιεχόμενο μιας τέτοιας «γνωριμίας» έχουν ασχοληθεί αρκετές επιστήμες, όπως η Φιλοσοφία, η Ψυχολογία, η Κοινωνιολογία, η Θεολογία, η Ανθρωπολογία και άλλες. Το θέμα της αυτογνωσίας φαίνεται να θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικό ακόμα και για τις τέχνες, όπως τη ζωγραφική, τη λογοτεχνία, τη μουσική, τον χορό κ.ο.κ. Κάθε επιστήμη και κάθε τέχνη εξετάζει το Σακραπτικό «Γνώθι σαυτόν» από το δικό της βάθρο.

Στη συμβουλευτική επιστήμη το να γνωρίζει κάποιος τον ίδιο του τον εαυτό συμβάλλει στο να μπορέσει να νιώσει άνεση και ασφάλεια με τις επιλογές του, να οδηγηθεί σε διεξόδους από τα αδιέξοδα, να αποβάλει αντιλήψεις που κάποιοι άλλοι ίσως του «εμφύτευσαν», και να βρει το δικό του συνειδητό μονοπάτι στη ζωή. Μόνο αν γνωρίζουμε τι θέλουμε, μπορούμε να συντονίσουμε τις ενέργειές μας, έτσι ώστε να έχουμε την ευκαιρία να το αποκτήσουμε. Μόνο αν συνειδητοποιήσουμε το τι μας αρέσει, μπορούμε να φροντίσουμε, έτσι ώστε να το εντάξουμε στη ζωή μας. Με τον ίδιο τρόπο μόνο όταν αναγνωρίσουμε τι μας δυσαρεστεί, μπορούμε είτε να το αποφύγουμε, να το πολεμήσουμε είτε να αναπτύξουμε οποιονδήποτε άλλο μηχανισμό, έτσι ώστε να μη βιώσουμε (όπου αυτό είναι δυνατόν) τις αρνητικές συνέπειες που πηγάζουν από αυτό.

Ακόμα, καλός σύμβουλος (ιδιαίτερα σύμφωνα με την προσωποκεντρική θεωρία της Συμβουλευτικής) θεωρείται αυτός που χρησιμοποιώντας συμβουλευτικές δεξιότητες ενισχύει το άτομο να αναπτύξει τη δικιά του αυτογνωσία.

Μιας και η αυτογνωσία φαίνεται να οδηγεί στη διανοητική και συναισθηματική ανάπτυξη, τότε δίκαια μπορεί να θεωρηθεί όχι μόνο ως ευλογία του **μυαλού**, αλλά και της **καρδιάς**, της **σκέψης** και του **αισθήματος**. Διάφοροι επιστήμονες ονόμασαν μια τέτοια κατάσταση ως **αληθινή ευφροσύνη**. Ωστόσο αν κανείς εξετάσει τους διάφορους ορισμούς που αφορούν την ευφροσύνη, εκεί που θα συναντήσει περισσότερο τη λέξη αυτογνωσία θα είναι στους ορισμούς που δημιουργήθηκαν για να ορίσουν τη Συναισθηματική Νοημοσύνη. Στη σύγχρονη Συμβουλευτική και Ψυχολογία αναφέρεται ο όρος Emotional Intelligence.

Ο Goleman ορίζει την ΕΙ με τέτοιο τρόπο, ώστε να συμπεριλαμβάνει αυτογνωσία, έλεγχο του παρορμητισμού, ζήλο και κινητοποίηση, εμπάθεια και κοινωνικές ικανότητες. Αυτά είναι τα προσόντα τα οποία ταυτοποιεί ως προϋποθέσεις για επιτυχία στην καριέρα και τις σχέσεις. Όμως ο όρος ΕΙ διατυπώθηκε επίσημα για πρώτη φορά **το 1990 από τους ψυχολόγους Mayer και Salovey** ως:



Daniel Goleman - Ψυχολόγος και συγγραφέας του New York Times bestseller Emotional Intelligence.

- 1) **Να γνωρίζεις πώς νιώθεις, πώς νιώθουν οι άλλοι και τι πρέπει να κάνεις για αυτό.**
- 2) **Να γνωρίζεις τι σε κάνει να αισθάνεσαι καλά, τι σε κάνει να αισθάνεσαι άσχημα και πώς να πας από το «άσχημα» στο «καλά».**

3) Η συναισθηματική αυτογνωσία, η ευαισθησία και οι διαχειριστικές ικανότητες που μας βοηθούν να μεγιστοποιήσουμε τη μακροπρόθεσμη ευτυχία και επιβίωσή μας.

Πιο πρόσφατα ανανεώθηκε ο ορισμός της: «**Η συναισθηματική νοημοσύνη περιλαμβάνει την ικανότητα να αντιλαμβάνεσαι με ακρίβεια, να εκτιμάς και να εκφράζεις το συναίσθημα, την ικανότητα να αναδύεις και να γεννάς συναισθήματα, όταν αυτά βοηθούν τη σκέψη, την ικανότητα να καταλαβαίνεις το συναίσθημα και τη συναισθηματική γνώση, και την ικανότητα να ελέγχεις τα συναισθήματα, ώστε να προωθείς τη συναισθηματική και διανοητική ανάπτυξη**».

Υπάρχει πληθώρα τεχνικών και θεωριών που αφορούν την προώθηση της ανάπτυξης της νοητικής και συναισθηματικής αυτογνωσίας. Για παράδειγμα στην Ινδουιστική παράδοση η yoga / συγκέντρωση παρουσιάζεται ως μια τέτοια πρακτική. Στη χριστιανική ορθόδοξη πίστη παρουσιάζονται επίσης παρόμοιες τεχνικές, μέσω της προσευχής, της μελέτης των γραφών, αλλά και μέσα από το μυστήριο της εξομολόγησης κ.ο.κ. Φαίνεται πως οι τρόποι με τους οποίους μπορούμε να αναπτύξουμε τη γνώση του εαυτού μας ποικίλλουν. Ωστόσο μέσα από προσωπικές μου εμπειρίες και τη μέχρι σήμερα εμπειρία μου, ως λειτουργού Συμβουλευτικής, έχω συμπεράνει πως, για να προωθήσει κανείς την ανάπτυξη της αυτογνωσίας, θα πρέπει αρχικά να είναι ικανός να αγαπά και να ενδιαφέρεται για τον εαυτό του. Μιας και είναι κοινή γνώση το ότι μαθαίνουμε πολύ πιο εύκολα θέματα για τα οποία έχουμε έντονο ενδιαφέρον, το αν θα μάθουμε ή όχι περισσότερο τον εαυτό μας εξαρτάται σημαντικά από το πόσο πραγματικά ενδιαφερόμαστε για αυτόν. Θέλουμε να αγαπάμε και να μας αγαπούν, όμως πολύ συχνά ξεχνάμε πως το συναίσθημα της αγάπης πηγάζει από τον αυτοσεβασμό, την αγάπη για τον εαυτό μας και την αυτογνωσία.

Η προώθηση της αυτογνωσίας είναι το μονοπάτι που οδηγεί στη συνειδητοποίηση της καθαρής ουσίας μέσα μας. Οδηγεί στην απελευθέρωση της αληθινής μας φύσης από τις αλυσίδες ενός εγώ, εξαρτώμενου από τον κόσμο. Προσφέρει μια εμπειρία πληρότητας, ψυχής και απλότητας. Βοηθάει να ζήσουμε εκείνες τις στιγμές της ζωής μας, στη διάρκεια των οποίων αισθανόμαστε βαθιά ειρήνη και εναρμόνιση με ολόκληρη τη δημιουργία.

Ταυτόχρονα η μη προώθηση ανάπτυξης της αυτογνωσίας εμποδίζει το αποτέλεσμα αυτό και ενισχύει την αποσύνδεση του εαυτού μας από τις ανάγκες του. Σε περιόδους που επιμένουμε να είμαστε αποσυνδεδεμένοι και να αγνοούμε τις ανάγκες του Εαυτού μας, επιδιώκοντας συνθήκες εγωκεντρικούς -και τις περισσότερες φορές επιφανειακούς- στόχους, τότε η «Ψυχή» μας «σμπράχνει», μέσα από τις ψυχο-σωματικές ενοχλήσεις που νιώθουμε να εντείνονται και να μας ταλαιπωρούν, στο να συνειδητοποιήσουμε τις βαθύτερες ανάγκες μας, αποσταθεροποιώντας για λίγο την φαινομενικά ήρεμη και εύρυθμη ζωή μας. Αν συνεχίσουμε να αγνοούμε τα «μηνύματα» που μας στέλνει, τότε οι ενοχλήσεις τείνουν να γίνουν μόνιμες επηρεάζοντας αρνητικά την υγεία και την ψυχική μας διάθεση.



Peter Salovey - Ψυχολόγος φημισμένος για την εργασία του πάνω στο Emotional Intelligence.

Στην κοινωνία μας ίσως συχνά βρισκόμαστε τόσο εγκλωβισμένοι στο πολυάσχολο της ζωής και των σχέσεών μας, ώστε παίρνουμε τη ζωή μας ως δεδομένη. Δεν διερωτόμαστε: «Ποιο είναι αυτό το πρόσωπο;», «Ποιος ζει αυτή τη ζωή;». Αν παρατηρήσουμε ο καθένας ξεχωριστά τέτοιες περιόδους της ζωής μας, σύντομα θα διαπιστώσουμε πως κατά τη διάρκεια τους ο οργανισμός μας αντιέδρασε με ψυχοσωματικό τρόπο, για άλλους λιγότερο και για άλλους περισσότερο. Πιθανές αντιδράσεις η κατάθλιψη, η αίσθηση της ψυχικής υπεκπόωσης κ.ο.κ. Σε κάθε περίπτωση οι ενοχλήσεις αυτές αποτελούν «μηνύματα» του οργανισμού μας.

Οι ευκαιρίες για συνειδητοποίηση της «εικόνας του εαυτού μας» περνούν καθημερινά απ' τις ζωές μας, είτε μέσα από παρατήρηση διαφόρων κρίσεων και δυσλειτουργιών μας, είτε μέσα από παρατήρηση των ονείρων που βλέπουμε κ.ο.κ. Η απόφαση για την οποιαδήποτε προσπάθεια, για να γίνουμε περισσότερο χαρούμενοι και υγιείς, βρίσκεται ουσιαστικά στα χέρια του καθενός από εμάς.

Οι ευκαιρίες για συνειδητοποίηση της «εικόνας του εαυτού μας» περνούν καθημερινά απ' τις ζωές μας, είτε μέσα από παρατήρηση διαφόρων κρίσεων και δυσλειτουργιών μας, είτε μέσα από παρατήρηση των ονείρων που βλέπουμε κ.ο.κ. Η απόφαση για την οποιαδήποτε προσπάθεια, για να γίνουμε περισσότερο χαρούμενοι και υγιείς, βρίσκεται ουσιαστικά στα χέρια του καθενός από εμάς.



ΟΙ ΟΡΘΟΔΟΞΕΣ ΚΑΤΑΒΟΛΕΣ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ



«Οικουμένη»
Η λέξη αυτή παράγεται από το ασιατικό «οίκος» και το ρήμα «μείνω». Σηραίνει ολόκληρη την κατοικημένη γη. Όταν χρησιμοποιείται μέσα στα πλαίσια της διαχριστιανικής προσέγγισης και συνεργασίας δηλώνει το σύνολο των Χριστιανών που βρίσκονται σε ολόκληρη τη γη, σε ολόκληρο τον κόσμο.

Η γένεση της ιδέας ενός Συμβουλίου Εκκλησιών

Η ιδέα της σύστασης ενός Συμβουλίου Εκκλησιών μέσα από το οποίο οι ανά τον κόσμο χριστιανικές Εκκλησίες θα πετύχαιναν μια πιο συντονισμένη μεταξύ τους συνεργασία, όπως πολύ σωστά επισήμανε εδώ και αρκετό καιρό ο ιστορικός της γένεσης του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών και πρώτος Γενικός του Γραμματέας, Vissert Hooft, πρόβαλε στον ορίζοντα ακόμα και πριν από το 1920.¹ Ασφαλώς ο Vissert Hooft προβαίνοντας σ' αυτή την επισήμανση είχε κατά νουν τις σκέψεις και τις εισηγήσεις του Οικουμενικού Πατριαρχείου που είχαν ήδη αρχίσει να διατυπώνονται από το 1919, καθώς και την ιστορική Εγκύκλιο του 1920 που απέστειλε το Οικουμενικό Πατριαρχείο στις άλλες χριστιανικές ομολογίες, με την οποία τις προέτρεπε να δημιουργήσουν όλες από κοινού μια «**Κοινωνία Εκκλησιών**».² Συνεπώς η επισήμανση αυτή δεν ήταν τίποτε άλλο παρά αναγνώριση των ιστορικά αποδεδειγμένων και αδιαμφισβητήτων Ορθόδοξων απαρχών του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών και παραδοχή της ύψιστης συμβολής της Ορθόδοξης Εκκλησίας στη σύσταση του διεκκλησιαστικού αυτού

οργανισμού. Η πιο πάνω επισήμανση ενέχει μεγάλη σπουδαιότητα όχι μόνο για τον χριστιανισμό

στο σύνολο του, αλλά και για την Ορθόδοξη Εκκλησία ιδιαίτερα, στην οποία υπάρχει ακόμα η εσφαλμένη και ιστορικά αβάσιμη αντίληψη ότι το Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών αποτελεί γέννημα του Προτεσταντικού λόγου! Η πραγματικότητα όμως είναι άλλη και φαίνεται μέσα από τα γραπτά κείμενα που παράγει η Ορθόδοξη Εκκλησία μέσα από την πορεία της στο χρόνο.

Η ιδέα της σύστασης ενός διεκκλησιαστικού οργανισμού γεννήθηκε αρχικά στην Κωνσταντινούπολη και εκεί ανάγει τις αρχές της. Κατά την διάρκεια της συνεδρίας της Ιεράς Συνόδου του Οικουμενικού Πατριαρχείου, στις 10 Ιανουαρίου 1919, ο μητροπολίτης Προύσης Δωρόθεος, που τότε ήταν τοπιοτηρητής του οικουμενικού θρόνου, εισηγήθηκε ενώπιον της Συνόδου να προβεί η Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως στη μελέτη του ζητήματος της προσέγγισης και ενώσεως των Εκκλησιών και να εισηγηθεί την σύσταση μιας «Κοινωνίας Εκκλησιών». Η εισήγηση του μητροπολίτη Δωρόθεου ενώπιον της Συνόδου που απαντά στους Κώδικες των Πρακτικών της Ιεράς Συνόδου του Οικουμενικού Πατριαρχείου και την οποία δημοσιεύει ο πατήρ Γεώργιος Τσέτσος στη διδακτορική διατριβή του έχει ως εξής:

1. Βλ. Vissert Hooft, *The genesis of the World Council of Churches*, στο R. Rouse-S.C. Neill, *A History of the Ecumenical Movement*, 1517-1948, 4th edition, WCC, Geneva, 1993, σελ. 697.

2. Βλ. το κείμενο της Εγκυκλίου στα ελληνικά έργα: Γεωργίου Τσίτσου, *Η συμβολή του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην ίδρυση του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών*, Κορίνθη, 1988, σελ. 251-255, Βασίλειος Σιαρρίδη, *Ιστορία της Οικουμενικής Κινήσεως*, εκδ. β', Θεσσαλονίκη, 1984, σελ. 332-336, Αντώνιο Παπαδόπουλο, *Κείμενα διαρθόδοξων και διαχριστιανικών σχέσεων*, Θεσσαλονίκη, 1991, σελ. 93-97. Σε Αγγλικά μετάφραση: Constantin Patolos, *The Orthodox Church in the Ecumenical Movement*, Geneva, WCC, 1978, σελ. 40-43, Michael Kinnamon-Brian E. Cope, *The Ecumenical Movement, An Anthology of key texts and voices*, Geneva, WCC, 2002, σελ. 11-14.



Το Οικουμενικό Ινστιτούτο του Bossy στη Γενεύη, ιδρύθηκε το 1946 με πρωτοβουλία του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών στο οποίο και ανήκει. Και αυτό το ίδρυμα σχετίζεται με τις εισηγήσεις της Εγκυκλίου του 1920.

«Νομίζω ότι είναι καιρός πλέον όπως ή 'Ορθόδοξος Έκκλησία σκεφθῆ σοβαρῶς και περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐνώσεως των ἐπὶ μέρους Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ἰδίως μετὰ τῶν Ἀγγλικανικῶν, τῶν Παλαιοκαθολικῶν και τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας. Ὅπως δὲ τὸ βαρυσήμαντον ἀγγελίαν τῆς ἐνώσεως τῶν ἐπὶ μέρους ἔθνῶν, πρὸς σχηματισμὸν μιᾶς κοινωρίας ἔθνῶν προήλθεν ἐκ τῆς ἐν τῇ Δύσει μεγάλης Δημοκρατίας τῆς Ἀμερικῆς, τοιοῦτοτρόπως **τὸ ἐπίσης βαρυσήμαντον ἀγγεῖλιον καὶ πρόσταγμα πρὸς μελέτην τοῦ ζητήματος περὶ προσεγγίσεως καὶ δὴ ἐνώσεως τῶν διαφόρων Χριστιανικῶν ὁμολογιῶν πρὸς σχηματισμὸν Κοινωνίας Ἐκκλησιῶν, πρέπει νὰ προέλθῃ ἐκ τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως.** Ἡ ἡμετέρα λοιπὸν Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ λάβῃ τὴν πρωτοβουλίαν ταύτην καὶ μετὰ μελέτην βαθεῖαν τοῦ πράγματος νὰ δώσῃ τὸ σύνθημα τῆς ἐν χριστιανικῇ ἀγάπῃ ἐνώσεως πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν».³

Ἡ παραπάνω εἰσήγησι τοῦ τοποτηρητῆ αφοῦ ἐγένε ἀντικείμενον σοβαρότατης συζήτησης στὴ Σύνοδο, ἐγένε ἀποδεχτὴ καὶ κατόπιν κατατίστηκε εἰδικὴ ἐπιτροπὴ γιὰ περαιτέρω ἀνάλυσιν καὶ μελέτην τῆς.⁴ Ἀποτέλεσμα τῶν διεργασιῶν αὐτῶν υπήρξε ἡ περίφημη Εγκύκλιος τοῦ 1920 με τὴν ὁποία **προτεινόταν ἐπίσημον ἀνὰ τὴν οἰκουμένην χριστιανισμόν ἡ σύστασις ἐνὸς διεκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ ποῦ ἡ Εγκύκλιος ἀποκαλοῦσε «Κοινωνία Ἐκκλησιῶν».** Ἡ Εγκύκλιος πρότεινε κάποιους τρόπους συνεργασίας τῶν διαφόρων ἀνὰ τὸν κόσμον Ἐκκλησιῶν, ὅπως ἡ ἀνταλλαγὴ ἀδελφικῶν γραμμάτων μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν κατὰ τὴς μεγάλης ἐκκλησιαστικῆς εορτῆς, ἡ στενὴ ἐπαφὴ τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον ἀντιπροσώπων τῶν Ἐκκλησιῶν, ἡ ἐπικοινωνία τῶν διαφόρων Θεολογικῶν Σχολῶν καὶ ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν θεολογικῶν περιοδικῶν καὶ συγγραμμάτων τῶν Ἐκκλησιῶν, ἡ ἀποστολὴ νέων

γὰ σπουδῆς σὲ Θεολογικῆς Σχολῆς ἄλλων Ἐκκλησιῶν, **ἡ σύγκλησις διαχριστιανικῶν συνεδριῶν στὰ ὁποῖα οἱ Ἐκκλησίαι θὰ συζητοῦν ἀπὸ κοινῶν ζητήματα κοινῶν ἐνδιαφέροντος καὶ γενικότερα διάφορα θέματα ποῦ τὴς ἀπασχολοῦν,** ὁ ἀμοιβαῖος σεβασμὸς τῶν κρατούντων πθῶν καὶ εθίμων καθε Ἐκκλησίας, ὁ διακονισμὸς τῶν μικτῶν γάμων ἀπὸ τὴς Ἐκκλησίας, ἡ ἀμοιβαία υποστήριξις τῶν Ἐκκλησιῶν στὰ ἔργα θρησκευτικῆς ἐπιρρώσεως καὶ φιλανθρωπίας κ.ά.

Ἡ πορεία τῆς ιδέας

Ἡ Εγκύκλιος εἶχε ἀποσταλεῖ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1920 ὄχι μόνον πρὸς τὴς Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ στὴς ἄλλες χριστιανικῆς ὁμολογίας. Συγκεκριμένα εἶχε ἀποσταλεῖ **«Πρὸς τὰς ἀναταχού Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ».** Αὐτὴ ἡ λεπτομέρεια ἔχει ἰδιαίτερη σημασία, διότι πρῶτον δείχνει πὸς πρόκειται γιὰ σαφὸς οἰκουμενικὸ κείμενον, δηλοδὴ κείμενον ποῦ ἀπευθύνεται σὲ ολόκληρον τὸ Χριστιανισμόν καὶ ἀναφέρεται σὲ ζήτημα ποῦ τὸν ἀφορᾷ ὡς σύνολο, καὶ δεῦτερον, στὴν Εγκύκλιο οἱ ἄλλες χριστιανικῆς ὁμολογίας ἀποκαλοῦνται **«Ἐκκλησίαι».** Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὡς πρῶτόθρονον Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἀναγνωρίζει στὸ σημεῖον αὐτὸ τὴς ἄλλες χριστιανικῆς ὁμολογίας ὄχι ἀπλᾶ ὡς **«Ὁμολογίας»** ἀλλὰ ὡς **«Ἐκκλησίες»**, ἓνα θεολογικὸ ὄρο ποῦ δὲν χρησιμοποιοῦνταν ἀπὸ Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες γιὰ νὰ χαρακτηρίσει Ἐκκλησίες ἄλλου δόγματος. Ἡ Εγκύκλιος τοῦ 1920 δὲν ἀποτελοῦσε εἰσήγησι γιὰ μιὰ ἐκκοσμοποιημένη συνεργασία μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἀλλὰ σοβαρότατη θεολογικὴ εἰσήγησι γιὰ τοποθέτησι τῶν διαχριστιανικῶν σχέσεων πάνω σὲ χριστιανικὸ πνεῦμα ἀγάπης. Τὸ ὅτι ἡ Εγκύκλιος εἶχε σοβαρότατη θεολογικὴ προοπτικὴ καὶ βάση δὲ φαίνεται μόνον ἀπὸ τὰ καινοδιαθηκικά χωρία ποῦ ἀπαντοῦν σ' αὐτήν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ γεγονὸς πὸς στὸ πάνω ἀριστερὸ τῆς μέρους ἀναγραφόμενον χαρακτηριστικὸ τὸ χωρίον **«ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς» (Α' Πέτρου, 1, 22),** ποῦ μπορεῖ βάση νὰ θεωρηθεῖ ὡς γενικὸς τίτλος στὸ περιεχόμενον ολόκληρης τῆς Εγκυκλίου. Αὐτὸ ἴσαν τὸ θεολογικὸ πλαίσιο μέσα στὸ ὁποῖο τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐβλεπε καὶ οραματιζόταν τὴν πορεία τῶν



3. Βλ. Γεωργίου Τσέτσις, ὁ.π. σελ. 73. Τὸ κείμενον με τὴν εἰσήγησι τοῦ Μητροπολίτη Δαυρόβλου παρατίθεται ἐδῶ αὐτοῦτοσο, ὅπως καταγράφεται ἀρχικὸν στὸς Κώδικες τοῦ Πατριαρχείου καὶ ὅπως ἀκριβῶς τὸ δημοσίευσε ὁ Γ. Τσέτσις.

4. Λεπτομέρεια γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ βλ. Γεωργίου Τσέτσις, ὁ.π. σελ. 76-80.

διεκκλησιαστικών σχέσεων, και ουσιαστικά την πορεία του χριστιανισμού, που δεν θα μπορούσε να ήταν άλλη από πορεία ενότητας. Ως εκ τούτου δεν θα ήταν καθόλου ακραίο αν υποστηριζόταν πως η Εγκύκλιος αποτελεί σταθμό στην πορεία του χριστιανισμού, εφόσον συνιστά θαραλλέα πρόσκληση για εγκατάλειψη αρνητικών πρακτικών του παρελθόντος και για κοινή πορεία των απανταχού χριστιανικών Εκκλησιών, βασισμένη σε εντελώς νέο πνεύμα.

Το Οικουμενικό Πατριαρχείο όταν προέβαινε στην εισήγησή του αυτή ήταν βέβαιο για την σπουδαιότητά της, και έβλεπε ξεκάθαρα πως οι διαχριστιανικές σχέσεις έπρεπε από την αρχή να πάρουν μια θεσμική-μόνιμη βάση έτσι ώστε να μπορούν να έχουν αποτελεσματικότητα και να φέρουν τους αναμενόμενους καρπούς προς όφελος όλων των Εκκλησιών. Τούτο καταφαίνεται από ιστορικά γεγονότα που συνδέονται άμεσα με την Οικουμενική Κίνηση. Συγκεκριμένα κατά τη διάρκεια του προκαταρκτικού συνεδρίου «Πίστη και Τάξη», που συνήλθε στη Γενεύη τον Αύγουστο του 1920 και το οποίο σηματοδοτεί την έναρξη της Οικουμενικής Κίνησης, οι Ορθόδοξες Εκκλησίες διά των αντιπροσώπων τους επανέλαβαν την εισήγησή τους για σύσταση «Κοινωνίας Εκκλησιών» παρουσιάζοντας ενώπιον του Συνεδρίου όχι μόνο τους σκοπούς της αλλά και τη δομή μέσα στην οποία θα λειτουργούσε. Μάλιστα επέμεναν πως στη δομή της «Κοινωνίας των Εκκλησιών» έπρεπε να υπάρχει μια **Μόνιμη** Κεντρική Επιτροπή.⁵ Εφτά χρόνια μετά τις παραπάνω ορθόδοξες εισηγήσεις, οι οποίες έγιναν σε παγκόσμιο επίπεδο, η εισήγησή για σύσταση μιας «Κοινωνίας Εκκλησιών» επανήλθε ξανά στα προσκήνιο των διεκκλησιαστικών σχέσεων. Τούτο έγινε κατά τη διάρκεια του πρώτου παγκοσμίου Συνεδρίου «Πίστη και Τάξη» που συνήλθε στη Λοζάνη (1927), στο οποίο αντιπροσωπεύονταν επίσημα και οι Ορθόδοξες Εκκλησίες.⁶ Μία από τις

εκθέσεις του συνεδρίου, και συγκεκριμένα εκείνη που έφερε τον τίτλο «Η ενότητα του χριστιανισμού και η μέχρι τώρα σχέση των υφιστάμενων Εκκλησιών», **έκανε σαφή αναφορά στην εισήγηση του Οικουμενικού Πατριαρχείου για σύσταση μιας Κοινωνίας**

Εκκλησιών και καλούσε τις επί μέρους Εκκλησίες να μελετήσουν σοβαρά αυτό το ενδεχόμενο.⁷ Με άλλα λόγια το συνέδριο της Λοζάνης αναγνώριζε επίσημα τις εισηγήσεις της Ορθόδοξης Εκκλησίας και δεχόταν πως αυτές έδειχναν τον δρόμο που έπρεπε να βαδίσουν οι διαχριστιανικές σχέσεις. Είναι δε αλήθεια πως το γεγονός αυτό χαροποίησε ιδιαίτερα τους Ορθόδοξους αντιπροσώπους οι οποίοι επέμεναν, ήδη αρκετά χρόνια πριν, πως έπρεπε οι ανά τον κόσμο Εκκλησίες να ιδρύσουν από κοινού ένα διεκκλησιαστικό οργανισμό, άποψη που είχαν και κατά τη διάρκεια του συνεδρίου της Λοζάνης. Εκεί ο ορθόδοξος καθηγητής Δημήτριος Μπαλάνος σε ομιλία του, που με αυτήν διερμήνευε τις θέσεις των Ορθόδοξων, τόνισε πως θα ήταν ευχής έργο, εάν κατά το υπόδειγμα της τότε ιδρυθείσας Κοινωνίας των Εθνών δημιουργείτο και ένας «**εκκλησιαστικός οργανισμός**» με σκοπό την διευκόλυνση της συνεργασίας των Εκκλησιών «**υπέρ επιτυχίας σκοπών κοινωνικών και ηθικών**».⁸



Ψηφιδιά της Βασιλικής του Χριστού. Αποτελεί δώρο του Οικουμενικού Πατριαρχείου προς το Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών. Βρίσκεται στο αριστερό μέρος του κεντρικού καρδίου του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών.

Η υλοποίηση της ιδέας

Η ιδέα της σύστασης ενός διεκκλησιαστικού οργανισμού άρχισε να ωριμάζει λίγα χρόνια αργότερα. Έτσι τα δύο οικουμενικά Συνέδρια που είχαν συγκληθεί το 1937 (Οξφόρδη και Εδιμβούργο) αποδέχτηκαν την ιδέα αυτή και από τότε άρχισε να υλοποιείται το όλο

5. Βλ. την συγκεκριμένη εισήγηση των Ορθόδοξων στο Χριστούμενο Παπικό Συμβούλιο, Έκθεση της Προπαρασκευαστικής Συνδιασκεψίας του Παγκλησιαστικού Συνεδρίου της συγκροτηθείσας εν Γενεύη, Απόστολος Βαρνάβος, τεύχ. 70, 1921 σελ. 376-377. Η Έκθεση αυτή του Χριστούμενου Παπικού Συμβουλίου, μετέπειτα Αρχιεπισκόπου Αθηνών, είχε στείλει από τον ίδιο στην Εκκλησία της Κύπρου, διότι αυτός την αντιπροσώπευε στο συγκεκριμένο οικουμενικό Συνέδριο. Βλ. το πλήρες κείμενο της Έκθεσης, Απόστολος Βαρνάβος, τεύχ. 68, 1921, σελ. 342-348, τεύχ. 70, 1921, σελ. 376-379, τεύχ. 71, 1921, σελ. 9-13, τεύχ. 72, 1921, σελ. 26-32, τεύχ. 73, 1921, σελ. 36-40.

6. Πρόκειται για τις Εισκλητές Κωνσταντινουπόλεως, Αλεξανδρείας, Ιερουσαλήμ, Σερβίας, Ρουμανίας, Ελλάδος, Πολωνίας, Γευργίας, Βουλγαρίας, καθώς και τη Ρωσική της Διασποράς. Βλ. Βασιλείου Σταυρίδη, όπ.π. σελ. 96β. Την Εισκλησία της Κύπρου στο συνέδριο της Λοζάνης αντιπροσώπευσε ο Μητροπολίτης Ναυπακτικής Αμβρόσιος. Βλ. Βασιλείου Σταυρίδη, όπ.π. σελ. 96.

7. Βλ. την σχετική Έκθεση, στο Γερμανικό Θεολογικό Παγκόσμιο Συνέδριο περί Πίστεως και Διοικήσεως, Ορθοδοξία 3 (1928) σελ. 131.

8. Βλ. Έκθεση Πατριαρχικής Αντιπροσωπίας, Ορθοδοξία 2 (1927) σελ. 315.

σχέδιο.⁹ Επίσημα η διαδικασία σύστασης του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών άρχισε το 1938 και τελικά λόγω των ιστορικών συνθηκών και των γεγονότων που ακολούθησαν το Συμβούλιο ιδρύθηκε το 1948 στο Άμστερνταμ της Ολλανδίας, όπου έγινε και η πρώτη Γενική του Συνέλευση.

Διαπιστώνουμε λοιπόν πως η **ιδέα της σύστασης ενός διεκκλησιαστικού οργανισμού ξηπήδησε αρχικά από το Φανάρι**, είχε δηλαδή ορθόδοξες ρίζες, και παρόλο που δεν υλοποιήθηκε την περίοδο ειρηνιστικής της εντοίσις συνέβαλε αποφασιστικά όχι μόνο στην γένεση και διάδοση της οικουμενικής ιδέας, αλλά και στην κατοπινή πορεία των διεκκλησιαστικών σχέσεων και στη σύσταση του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών. Και είναι γεγονός πως πολλές εισηγήσεις του Οικουμενικού Πατριαρχείου που διατυπώθηκαν στην ιστορική Εγκύκλιο του 1920 ήρθαν στο προσκήνιο την περίοδο έναρξης της διαδικασίας σύστασης του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών και πάρα πολλές από αυτές υλοποιήθηκαν.¹⁰ **Το δε Παγκόσμιο**

Συμβούλιο που ιδρύθηκε το 1948 δεν διέφερε ουσιαστικά από ό,τι πρότεινε αρκετά χρόνια πριν η Εγκύκλιος του 1920. Η μόνη ουσιαστική διαφορά είναι πως το Παγκόσμιο Συμβούλιο ως ένα από τους σκοπούς του όρισε και τη συνέχιση του έργου της κίνησης «Πίστη και Τάξη», που ήταν επιφορτισμένη με το θεολογικό διάλογο των Εκκλησιών, ενώ το Οικουμενικό Πατριαρχείο καθώς και οι άλλες Ορθόδοξες Εκκλησίες ευνοούσαν και ενδιαφέρονταν περισσότερο για τον τομέα της πρακτικής και κοινωνικής συνεργασίας των Εκκλησιών, όπως προνοούσε και η Εγκύκλιος του 1920 με την οποία προτεινόταν σε παγκόσμιο επίπεδο η σύσταση μιας «Κοινωνίας Εκκλησιών».¹¹ Παραταύτα όμως το γεγονός αυτό δεν αναίρει τις ορθόδοξες καταβολές του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών, καταβολές που βρίσκονται διάσπαρτες σε πολλά κείμενα της Οικουμενικής Κίνησης. Κείμενα που μένουν στο χρόνο και ως αδιάφραστες μαρτυρίες δηλώνουν αλήθειες του παρελθόντος, «Scripta manent... και μιλούν αφ' εαυτών» καθώς λέει ο μητροπολίτης Μύρων Χρυσόστομος.¹² **Μένουν λοιπόν τα γραπτά. Μένουν και μιλούν από μόνα τους!**

⁹ Απομνημονεύματα για τα δύο Συνέδρια του 1937 βλέπε στα εξής έργα: Οικουμενικό Πατριαρχείο, Το εν Οξφόρδης Συνέδριον, Ορθοδοξία 12 (1937) σελ. 319-321, Αμύλο Αλιβιζότου, Στοχαστήριον-Οξφόρδη, Εκκλησία 15 (1937) σελ. 348-351, Γερμανού Θεοτίτρου, Τα δύο Παγκοσμιακά Συνέδρια του παρόντος έτους, Ορθοδοξία 12 (1937) σελ. 47-50, 82-86, Μπρασιλιάνη Παναγιώτη, Περί τα Συνέδρια Οξφόρδης και Εδιμβούργου, Εκκλησία 16 (1938) σελ. 75-77, 83-86, Οικουμενικό Πατριαρχείο, Το εν Εδιμβούργου Συνέδριον, Ορθοδοξία 12 (1937) σελ. 374-377, Hodgson Leonard, The second World Conference on Faith and Order held at Edinburgh, August 3-18, 1937, London, 1938, και η Έκθεση του Συνεδρίου της Οξφόρδης, The Churches survey their task. The report of the conference at Oxford, July 1937, on Church, Community and State, London, 1937.

¹⁰ Γραμμές που παραδόχθηκαν και ο Vissert Hooft, Βλ. Vissert Hooft, Report of the General Secretary, στο World Council of Churches Central Committee, τόμος 1959-1961, σελ. 96 (Πρακτικά Κεντρικής Επιτροπής του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών). Είναι πολύ χαρακτηριστικό το γεγονός πως στο Καταστατικό του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών, που εκπονήθηκε στο Συνέδριο της Ουτρέχτης το 1938 και το οποίο είχε σταλεί σε όλες τις Εκκλησίες που συμμετείχαν στην Οικουμενική Κίνηση, αναγραφόταν πως η Ελληνική μετάφραση του ονόματος «WORLD COUNCIL OF CHURCHES» ήταν «**ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ**», όρος παρμένος από την Εγκύκλιο του 1920. Με άλλα λόγια εδώ πρόκειται για σαφή αναγνώριση πως το Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών αποτελούσε υλοποίηση της εισήγησης του Οικουμενικού Πατριαρχείου για σύσταση μιας «Κοινωνίας Εκκλησιών». Βλ. Καταστατικό Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών, Αρχείο Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών, Γενεύη, φάκελος 301.004, The World Council of Churches in process of formation. Εξάλλου το ότι οι εισηγήσεις του Οικουμενικού Πατριαρχείου για σύσταση της «Κοινωνίας των Εκκλησιών» λήφθηκαν σοβαρά υπόψη αναγνωρίστηκαν ως οι πρώτες που έγιναν σε παγκόσμιο επίπεδο και συνίθλον αποφασιστικά στην ίδρυση και διαμόρφωση του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών, καταφαίνεται και από το γεγονός πως



οι περισσότεροι φάκελοι στο Αρχείο του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών που περιέχουν αρχαίο υλικό της περιόδου 1938-1948 έχουν ως πρώτα έγγραφα την εισήγηση του μητροπολίτη Δαρθόου ενόμιου της Ιερής Συνόδου του Οικουμενικού Πατριαρχείου, που έγινε τον Ιανουάριο του 1919 καθώς και την Εγκύκλιο του 1920, τόσο στα Ελληνικά όσο και στα Αγγλικά. Βλ. χαρακτηριστικά, τετρασέλιδο έγγραφο στα Ελληνικά που περιέχει αυτοόσα την εισήγηση του μητροπολίτη Δαρθόου και τις συζητήσεις που έγιναν στη Σύνοδο του Πατριαρχείου που αποφασίστηκαν την πρόταση για σύσταση «Κοινωνίας Εκκλησιών», Αρχείο Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών, Γενεύη, φάκελος 301.001, The World Council of Churches in process of formation.

¹¹ Σχετικά με το θέμα αυτό βλ. Γεωργίου Τσίτση, ό.π., σελ. 176εξ.

¹² Βλ. τον πρόλογο του Μητροπολίτη Μύρων Χρυσόστομος στο έργο του Γεωργίου Τσίτση, Οικουμενικός Θρόνος και Οικουμένη, Επίσημο Πατριαρχικό Κείμενο, Κατρίνη, 1989, σελ. 11-21.



Σεραφείμ Πισσιδέιος

Πρωτοσύγκελλος της Μονής Κύκκου και
Φωτιστής των Καραμανλίδων

Ενας από τους πλέον αξιόλογους λόγιους που έδρασαν στην Κύπρο κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας (1571-1878) είναι ο Μικρασιάτης Πρωτοσύγκελλος της Μονής Κύκκου και μετέπειτα Μητροπολίτης Αγκώρας Σεραφείμ Πισσιδέιος. Από τη μελέτη του έργου του διαπιστώνουμε ότι ήταν αρκούτσως μορφωμένος για την εποχή και διακρινόταν για την άριστη θεολογική και φιλολογική του κατάρτιση, την πολύ καλή γνώση της εκκλησιαστικής υμνογραφίας και το θρησκευτικό του ζήλο. Η ένταξή του δε στην Αδελφότητα της Μονής Κύκκου, στα μέσα του 18^{ου} αιώνα, συντέινε στην ενίσχυση της πνευματικής της δράσης, που απέδωσε σημαντικούς καρπούς τόσο για τους κατοίκους του νησιού, όσο και για τους Ορθόδοξους άλλων περιοχών, κυρίως τους Τουρκόφωνους πληθυσμούς της Μικράς Ασίας.

Ο Σεραφείμ γεννήθηκε γύρω στο 1720 στην Αττάλεια και υπήρξε μαθητής του σπουδαίου δασκάλου του Γένους Ιερόθεου Δενδρινού του Ιθακήσιου, που δίδασκε τότε σε Σχολή στη Σμύρνη. Δεν έχουν διασωθεί πληροφορίες για τον λόγο που επέλεξε να εγκαταβιώσει στη Μονή Κύκκου και να υπηρετήσει στις τάξεις των μοναχών της. Είναι όμως πολύ πιθανόν να σχετίζονται με τη σύνδεσή του με κάποιο από τα τέσσερα Μετόχια, που η Μονή διατηρούσε στη Μικρά Ασία: Αυτά της Σμύρνης, της Προύσας, της Αμάσειας και της ιδιαίτερής του πατρίδας Αττάλειας. Άλλωστε, οι Μικρασιάτες Ορθόδοξοι συνήθιζαν να επισκέπτονται την Κύπρο καθοδόν προς τους Αγίους Τόπους, για να προσκυνήσουν τη θαυματουργική Εικόνα της Παναγίας της Κυκκώτισσας, μία των τριών που κατά παράδοση ζωγράφισε ο Ευαγγελιστής Λουκάς. Θεωρούσαν δε ότι με το προσκύνημά τους στη Μονή «το χαϊζάτο τους γινόταν τέλειον», ενδεικτικό της πανορθόδοξης ακτινοβολίας της.

Την περίοδο αυτή η Μονή Κύκκου αποτελούσε σημαντικό κέντρο ελληνικών γραμμάτων, λόγω της πνευματικής δραστηριότητας αρκετών μελών της Αδελφότητάς της, όπως των λόγιων μουσικών Παρθενίου, Σιλβέστρου, Σωφρονίου και Χρυσάνθου Πρωτοψάλτη, και της σχέσης της με τον μετέπειτα Γέροντά του Σεραφείμ, διδάσκαλο της Ελληνικής Σχολής Λευκωσίας (1742-1761) και αργότερα Πατριάρχη Ιεροσολύμων (1766-1770) Εφραίμ τον Αθηναίο, ο οποίος εξέδωσε και την ιστορία της Μονής Κύκκου (Βενετία, 1751). Επίσης στη Μονή λειτουργούσε Ελληνική Σχολή για τη μόρφωση των δοκίμων της, πολλοί

ΤΖΟΥΜΛΕ ΣΕΝΕΝΗΝ
ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΕΡΙΝΕ
 ΤΖΕΒΑΠ ΒΕ ΝΑΣΑΑΤΛΑΡ.
Τυπώθηκεν εν τω Εργοστάσιον Τυπ. Λαυρεντ. Αττάλεια
ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΓΕΡΟΜΟΝΑΧΟΣΤΑΝ
Στίχοι Γκα εβελ Πατριάρχου Βουλγαρί, με ύμνους αλληλουχίας κρησινών χάριτος μαρτυρίας, χειρογραφήν Κι-φωτογράφι, με Χιλιόλογον εν τω. Γ. Μ. 1875
 ΚΟΥΑΤ'ΑΝ ΒΑΛΙΟΥΑΛΑΧ ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΥΚΚΟΝΟΤΗ
Κήρυγμα εν τω Εργοστάσιον Τυπ. Λαυρεντ. Αττάλεια
ΒΕΝΕΤΙΚΕ ΠΑΕΜΑΤΙ ΒΕΡΙΑΤ, ΑΤΙΑΝΑΑΡ'ΗΝ ΓΕΝΙΤΙΑΝ.
Με Πουλίον Γκα Τυπ. Λαυρεντ. Αττάλεια
ΒΟΥΦΟΛΙ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΠΑΕΜΑΤΖΗΤ'ΑΝ. 1756. ρ. 41 ρ.
CON LICENZA DE' SUPERIORI, E PRIVILEGIO.



*Καραμανλίδικο Κυριακοδρόμιο,
έργο του Σεραφείμ (1756).*

από τους οποίους εργάστηκαν, σε μεταγενέστερο χρόνο, ως ιεροδιδάσκαλοι στα χωριά και τις πόλεις του νησιού, συμβάλλοντας στη διάδοση των ελληνικών γραμμάτων και στη διαφύλαξη των εθνικών και εκκλησιαστικών παραδόσεων. Υπήρχε ακόμη αξιόλογη βιβλιοθήκη, καθώς και κέντρο αντιγραφής χειρογράφων, κυρίως μουσικού περιεχομένου.

Στο φιλοπρόοδο αυτό περιβάλλον ο Σεραφεΐμ εργάστηκε αρχικά για την καλλιέργεια και ανάπτυξη της εκκλησιαστικής μουσικής και υμνογραφίας, όπως μπορούμε να συμπεράνουμε από δύο μακροσκελείς ύμνους, που έγραψε για την Παναγία την Κυκκώπισσα. Στη συνέχεια δε συνέβαλε στην ανάδειξη της Μονής σε παράγοντα εκδοτικής δραστηριότητας με την εκτύπωση βιβλίων θρησκευτικού περιεχομένου για την πνευματική στήριξη των χριστιανών κατοίκων του νησιού. Το κύριο έργο του όμως ήταν η μετάφραση, επιμέλεια και έκδοση πολλών βιβλίων στα καραμανλίδικα, δηλαδή στην τουρκική γλώσσα αλλά με ελληνικούς χαρακτήρες χάριν των τουρκόφωνων Ελλήνων της Μικράς Ασίας. Όπως χαρακτηριστικά σημείωνε, η Μονή Κύκκου χρηματοδοτούσε τις εκδόσεις αυτές «διά μόνην και μοναχὴν αγάπην, όπου κατὰ ζήλον ευσεβείας έχει εις ὅλον το γένος των Ορθοδόξων, χωρὶς τινα σκοπόν κέρδους, ἢ απολαύσεως τινός κοσμικῆς και αισχροκερδούς ματαιότητος». Για το λόγο αυτό εγκαταστάθηκε στη Βενετία (1753-1756) και ακολούθως στη Λειψία (1756-1758), όπου κάτω από δύσκολες συνθήκες και με μεγάλες τεχνικές δυσκολίες επιμελήθηκε την έκδοση έντεκα συνολικά βιβλίων, ἐξὶ ἀπὸ τα οποία ἦταν καραμανλίδικα. Σε αυτά αναφέρεται ήδη από το 1753 ως Ιερομόναχος και ακολούθως από το 1756 ως Αρχιμανδρίτης και Πρωτοσύγκελλος της Μονής Κύκκου, δεν γνωρίζουμε όμως πού και πότε χειροτονήθηκε.

Το 1773 το Οικουμενικό Πατριαρχείο επιβραβεύοντας το πνευματικό του έργο τον εξέλεξε Μητροπολίτη Αγκύρας, διακόνημα από το οποίο παραιτήθηκε το 1779, λόγω ενός ατυχούς γεγονότος και για να συνεχίσει τη συγγραφική και εκδοτική του δραστηριότητα. Ανάμεσα στα βιβλία που εξέδωσε την περίοδο αυτή περιλαμβάνεται η δεύτερη έκδοση της ιστορίας της Μονής Κύκκου και η «Τυπική Διάταξη» της Μονής Μαχαϊρά (Βενετία 1782), έργα ιδιαίτερα σημαντικά για την κυπριακή γραμματεία, αφού διασώζουν πολύτιμες πληροφορίες για την ιστορία του νησιού και των δύο κυριότερων μοναστηριών του.

Εκτός από τα βιβλία αυτά μέχρι τον θάνατό του, που συνέβη γύρω στο 1790, εξέδωσε άλλα έντεκα βιβλία, εννέα από τα οποία ήταν καραμανλίδικα. Δικαίως λοιπόν αποκλήθηκε από συγγραφέα των αρχών του 19^{ου} αιώνα ως «ἥλιος που φώτισε την Ανατολή, η οποία βρισκόταν σε ένα πέλαγος τύφλωσης», αφού με την εκδοτική και την κηρυκτική του δράση στις περιοχές, όπου ζούσαν τουρκόφωνοι, συνέτεινε στη γνωριμία τους με τα μνύματα του Ευαγγελίου και τη διδασκαλία των Πατέρων της Εκκλησίας. Όπως δε έγραφε μερικά χρόνια αργότερα ο Δ. Δανιήλογλου, «ο Σεραφεΐμ ἦτο παλλάδιον των Ανατολιτών, σωρηδὸν τρεχόντων παρ' αὐτῶ και ακρωμένων πάσαν ψυχοσωτήριον νοουθεσίαν, ης κύριος σκοπός ἦτο η ἐμφύχσις και καρτερία και ο προς τα γράμματα ἔρως». Το εκδοτικό του έργο υπήρξε επίσης η αιτία, ώστε να παρακινήθούν και πολλοί άλλοι λόγιοι για να μεταφράσουν και να εκδώσουν στα καραμανλίδικα βιβλία διδασκτικά και ωφέλιμα, που βοήθησαν τους τουρκόφωνους Μικρασιάτες να διατηρήσουν τη χριστιανική πίστη και την εθνική τους συνείδηση.



Εμβλημα του Σεραφεΐμ από βιβλίο που εξέδωσε το 1782, όπου αναφέρεται ως πρῶτον Αγκύρας.



Εξώφυλλο του βιβλίου «Ευαγγελική Σάλπιγξ», που ο Σεραφεΐμ εξέδωσε το 1758 στη Λειψία με δαπάνες της Μονής Κύκκου.



Η ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗ ΜΙΑ ΑΜΦΙΛΕΓΟΜΕΝΗ ΜΟΡΦΗ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗ: Επιστήμη ή μαγεία;

Η ομοιοπαθητική είναι μια έντονα αμφιλεγόμενη θεραπευτική μορφή ιατρικής, αφού απουσιάζει η επιστημονική εξήγηση της πιθανής αποτελεσματικότητας των μεθόδων της. Το θεραπευτικό αυτό σύστημα βασίζεται στην αρχή «όμοια ομοίσις ιώνται» (*similia similibus curantur*) του Ιπποκράτη και συνίσταται στη χορήγηση φαρμάκων στον ασθενή, τα οποία όταν δοθούν σ' ένα υγιή άνθρωπο προκαλούν όμοια συμπτώματα μ' εκείνα της νόσου που πρόκειται να θεραπεύσουν.

Οι πολέμιοί της υποστηρίζουν ότι με απλή λογική η ομοιοπαθητική είναι τσαρλατανισμός και τη χαρακτηρίζουν ως μία εκ των λεγόμενων εναλλακτικών θεραπειών της «Νέας Εποχής». Το κίνημα της Νέας Εποχής αποτελεί συνονθύλευμα αποκρυφισμού, αστρολογίας και ανατολικών θρησκειών, όπου περιλαμβάνει συν τους άλλους και τις «εναλλακτικές» ή «παραδοσιακές» θεραπευτικές, οι οποίες ανέρχονται σε περισσότερες από χίλιες. Μεταξύ αυτών είναι και η ομοιοπαθητική, ο βελονισμός, η γιόγκα, κ.ά., οι οποίες χαρακτηρίζονται ως ανorthόδοξες μέθοδοι που έρχονται σε



αντίθεση με την κλασική ιατρική. Παρ' όλα αυτά οι ακολουθούντες τη θεραπευτική αυτή είναι πολλοί και φανατικοί.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗΣ

Το θεραπευτικό αυτό σύστημα μετρά σχεδόν διακόσια χρόνια ιστορίας. Επιστηστής της ομοιοπαθητικής υπήρξε ο Γερμανός γιατρός Samuel Hahnemann (1755-1843). Το 1810 την παρουσίασε ως εναλλακτική θεραπεία στις τότε εφαρμογές της ιατρικής που προσπαθούσαν να επαναφέρουν τους τέσσερις χυμούς του σώματος με το «ν' οδειάζουν» ή, πειρασιεύει, είτε με το να κόβουν τις φλέβες του ασθενούς και να τον αφήνουν να αιμορραγεί, είτε με το να κάνουν κλύσματα και να του προκαλούν διάρροια και εμετούς. Ο Hahnemann αντί ν' ακολουθήσει αυτές τις μεθόδους που αδιαμφισβήτητα προ-

καλούσαν πολλούς θανάτους, υποστήριξε ότι το σώμα έχει μια δική του «ζωτική δύναμη», «μια πνευματική ενέργεια», η οποία όταν διαταραχθεί οδηγεί στην ασθένεια. Έτσι έπρεπε να βοηθήσει αυτή τη «ζωτική αρχή» να επαναφέρει την αρμονία των χυμών από μόνη της. Ξεκίνησε λοιπόν ν' αρ-



Samuel Hahnemann (1755-1843)
Πατέρας της Ομοιοπαθητικής

ραιώνει τα φάρμακα που παρέχει τόσο ώστε τα αποτελέσματά τους να μην είναι θανατηφόρα. Θεωρούσε, πως μειώνοντας τη συγκέντρωση ενός φαρμάκου, δε μείωνε την επίδρασή του λόγω της «δυναμοποίησής» του. Η «δυναμοποίηση» ορίζεται ως η διαδικασία αραίωσης και δόνησης (κρούσης) της φαρμακευτικής ουσίας σε τέτοιο σημείο ώστε να μην υπάρχει ίχνος απ' την αρχική ουσία. Οι ομοιοπαθητικοί ισχυρίζονται ότι με τη δυναμοποίηση, τα φάρμακα αποκτούν μια «νέα μορφή ενέργειας», ότι «εκπνευματίζεται η ύλη». Και όσο μεγαλύτερη είναι η αραίωση της ουσίας τόσο πιο ελεύθερη, πιο άυλη και πιο αιθέρια γίνεται η «μαγική ιαματική δύναμη» του ομοιοπαθητικού αυτού παρασκευάσματος, όπως αυτά περιγράφονται στους 291 «αφορισμούς» ή δόγματα του Hahnemann.

ΤΑ ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΑ ΦΑΡΜΑΚΑ

Οι ομοιοπαθητικοί γιατροί υποστηρίζουν ότι οι φαρμακευτικές τους ουσίες προέρχονται από το ορυκτό, το φυτικό και το ζωικό βασίλειο, χωρίς καμιά χημική επεξεργασία. Λόγω των διαδοχικών αραιώσεων δεν παρουσιάζουν καμιά τοξική δράση, σ' αντίθεση με τα φάρμακα της κλασικής ιατρικής. Γι' αυτό το λόγο, τονίζουν ότι τα ομοιοπαθητικά φάρμακα είναι ακίνδυνα, δεν προκαλούν παρενέργειες και μπορούν να δοθούν άφοβα σε βρέφη και παιδιά.



Η ΑΛΛΗ ΟΨΗ:

Η ομοιοπαθητική ως ψευδοεπιστήμη

Όσοι αντιμετωπίζουν την ομοιοπαθητική ως ψευδοεπιστήμη απορρίπτουν την άποψη ότι αποτελεί ιατρική ειδικότητα και εξαιρούν το γεγονός ότι «είναι πολύ επικίνδυνο να θεραπεύεις πραγματικούς αρρώστους με φαρμακοδυναμικές αδρανείς ουσίες». Συγκεκριμένα η «Πρωτοβουλία γονέων Βορείου Ελλάδος για την προστασία του ελληνορθόδοξου πολιτισμού, της οικογένειας και του ατόμου», υπό την καθοδήγηση του οσιολογιότατου μοναχού Αρσενίου Βλαγκόφτη, φοβούμενη τον υπαρκτό κίνδυνο να δράσει η ομοιοπαθητική όπως και οι υπόλοιπες εναλλακτικές θεραπείες της «Νέας Εποχής», ως γέφυρα που θα οδηγήσει ανύποπτους χριστιανούς στις ανατολικές θρησκείες, κατέθεσαν τη συμβολή τους στο θέμα αυτό. Υποστηρίζουν ότι η ομοιοπαθητική θεμελιώνεται σε ασυμβίβαστες με την ορθόδοξη πίστη και ζωή αρχές. Ισχυρίζονται πως θεολογικά σκεπτόμενοι, εάν οι ομοιοπαθητικοί ασχολούνται με εσωτερικές πνευματικές δυνάμεις των οστών που παράγουν και δεν επικαλούνται τον ένα αληθινό Θεό, τότε το θέμα εμπνέει ανησυχία. Ακόμη και ο νυν Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Χριστόδουλος κάλεσε τους ομοιοπαθητικούς ν' απορρίψουν τις κοσμοθεωριακές τους αντιλήψεις που είναι ασυμβίβαστες με την ορθόδοξη πίστη και ζωή.

Κατά την ομοιοπαθητική η δράση του φαρμάκου οφείλεται στις απόκρυφες θείες ιδιότητες της ύλης. Αυτό ακριβώς προκαλεί εύλογα την αντίδραση των αντιπάλων της, οι οποίοι μιλούν για μια «επικρατούσα τάση πανθεϊσμού που τοποθετεί το θεό παντού, σε κάθε άνθρωπο, σε κάθε ζώο, φυτό, λουλούδι, κύτταρο ακόμη και στο ομοιοπαθητικό φάρμακο. Ο Αμερικανός ομοιοπαθητικός γιατρός Michael Winer δε διστάζει να πει ότι η ψώρα είναι μία συμβολική εκδήλωση του προπατορικού αμαρτήματος και μόνο η ομοιοπαθητική είναι ικανή ν' αντιστρέψει τις συνέπειες, πνευματικές και σωματικές, του προπατορικού αμαρτήματος. Τονίζει ότι τ' ομοιοπαθητικό φάρμακο σώζει ψυχές και βοηθά στην καταστροφή του κακού. Επίσης ο Winer απαντώντας στο ερώτημα εάν η ομοιοπαθητική είναι ένα τελεολογικό σύστημα για την εξιλέωση του ατόμου απ' το προπατορικό αμάρτημα, τονίζει ότι μπορεί να είναι ένα μέσο που θα βοηθήσει τους ανθρώπους να διώξουν τα στρώματα της άγνοιας, της τυφλότητας και του εγωισμού. Οι πολέμιοί της, κατηγορούν ότι η ομοιοπαθητική επεκτείνεται και στη θεραπεία πνευματικών παθών, όπως ο εγωισμός, θεραπεία που για τον οδόδοξο χριστιανισμό επιτυγχάνεται διά της μυστηριακής ζωής της εκκλησίας και όχι βέβαια μέσω του ομοιοπαθητικού φαρμάκου.

Στο ίδιο συμπέρασμα φαίνεται ότι είχε φτάσει και ο γέροντας Παΐσιος ο Αγιορείτης, ο οποίος χαρακτήριζε τα

ομοιοπαθητικά φάρμακα ως «δαιμονικό υποκατάστατο του αγιασμού». Αλλά και ο γέροντας Πορφύριος δεχόταν μόνο την κλασική ιατρική και απέτρεπε τα πνευματικά του παιδιά, τόσο απ' την ομοιοπαθητική όσο και απ' το βελονισμό, χαρακτηρίζοντάς τα ως «δαιμονικά πράγματα».

Οι ίδιοι οι ομοιοπαθητικοί δηλώνουν απροκάλυπτα ότι η ομοιοπαθητική βοηθά ν' ανοίξουν τα ανώτερα πνευματικά κέντρα του ανθρώπου για να εισρεύσει από εκεί η πνευματική και ουράνια ενέργεια. Κατά την «Πρωτοβουλία γονέων Βορείου Ελλάδος» η ομοιοπαθητική παρουσιάζεται ως «σωτηριολογικό σύστημα» για τον άνθρωπο και ως πρωταρχικό της στόχο έχει την ψυχή του αρρώστου και όχι το σώμα του.

ΕΙΚΟΝΙΚΟ ΦΑΡΜΑΚΟ

Πολλοί αντίπαλοι της ομοιοπαθητικής πιστεύουν ότι τα αποτελέσματα που επιτυγχάνονται από τους ομοιοπαθητικούς θα πρέπει ν' αποδοθούν κυρίως στη δράση του εικονικού φαρμάκου (placebo). Πρόκειται για ένα είδος αυθυποβολής, αφού ο ασθενής είναι πεπεισμένος ότι παίρνει κάποιο «μαγικό φάρμακο». Κατηγορούν ότι το σύστημα αυτό είναι απαρχαιωμένο και δεν έχει θέση μέσα στη μοντέρνα φαρμακεία της ιατρικής. Αντιθέτως οι ομοιοπαθητικοί υποστηρίζουν ότι τα σταθερά θεραπευτικά αποτελέσματα που έχουν εδώ και ενάμιση αιώνα αποτελούν ένδειξη μάλλον της εγκυρότητας παρά της παρακμής της ομοιοπαθητικής.

ΥΠΕΡ Η ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗΣ;

Εν κατακλείδι από όσα αποκαλύφθηκαν μέχρι στιγμής, είναι φανερό ότι η ομοιοπαθητική στερείται επιστημονικής βάσης, εντούτοις έχει φανατικούς υποστηρικτές. Το Εθνικό Σύστημα Υγείας της Μεγάλης Βρετανίας χρηματοδοτεί πέντε ομοιοπαθητικά νοσοκομεία, ενώ στις Η.Π.Α. η ομοιοπαθητική απέκτησε μια νόμιμη υπόσταση. Όλα αυτά δε θα ενοχλούσαν κανένα εάν: α) Δεν αφορούσαν την υγεία των ανθρώπων, και β) Δεν αναλάμβανε έργο θρησκείας. Φυσικό ο άνθρωπος έχει ελεύθερη βούληση να εμπιστεύεται την υγεία του όπου θέλει, φτάνει να γνωρίζει τις επιπτώσεις.

Κι ενώ οι αντίπαλοι της ομοιοπαθητικής πιστεύουν ότι είναι μια μόδα που σύντομα θα εκλείψει, οι οπαδοί της πιστεύουν ότι η ομοιοπαθητική ήλθε για να μείνει πλέον οριστικά στη θεραπευτική. Όπως και να έχουν τα πράγματα η ομοιοπαθητική φαίνεται ότι θα παραμείνει σαν ένα μεγάλο ερωτηματικό για πολύ χρόνο ακόμη.





Άντρη Χριστοφή

Κλινικός Ψυχολόγος, M.Sc., Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδικότητας
στην Κλινική Ψυχολογία European Diploma in Psychological Therapies

Η κοινωνία στην οποία ζούμε δίνει τεράστια σημασία στο πόσο παραγωγικός είναι ένας ενήλικας. Η αυτοεκτίμηση των ανθρώπων εξαρτάται, σε μεγάλο βαθμό, από το πόσο χρήσιμο αισθάνονται στον ρόλο τους ως επαγγελματίες ή ως γονείς. Με αυτά τα δεδομένα αρκετοί άνθρωποι φτάνουν σε σημείο να τρέμουν τα γνυράτια και να αισθάνονται θλίψη, όταν τα παιδιά τους φεύγουν από το σπίτι ή όταν οι ίδιοι βγαίνουν στη σύνταξη.

Οι άνθρωποι που είχαν περιορίσει τη ζωή τους μονάχα σ' αυτά τα δύο πλαίσια και οι

Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι δεν είχαν τις ευκαιρίες να καλλιεργήσουν ενδιαφέροντα,

ΔΕΝ ΑΡΧΙΖΟΥΝ ΜΕ ΤΑ ΓΕΡΑΜΑΤΑ ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΑΥΡΙΣΜΑ ΤΩΝ ΜΑΛΛΙΩΝ, ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΑΥΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ

οποίοι δεν κατάφεραν να διατηρήσουν ένα σταθερό κοινωνικό δίκτυο σχέσεων, προσωπικών ενδιαφερόντων και γενικά δραστηριοτήτων, φτάνοντας στο στάδιο της αφυπνέψης και αργότερα της τρίτης ηλικίας, είναι λογικό να αισθάνονται μόνοι και αποκομμένοι από την κοινωνία.

Αυτό που συχνά παρατηρείται είναι το γεγονός ότι ένας αρκετά μεγάλος αριθμός ηλικιωμένων που δεν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα σωματικής υγείας θα μπορούσαμε να πούμε ότι «γερνάνε πριν από την ώρα τους», σε ψυχολογικό επίπεδο, και ουσιαστικά τους καταβάλλει η ιδέα του θανάτου, τον οποίο και περιμένουν παθητικά.

που θα τους πρόσφεραν ερεθίσματα σ' όλη τους τη ζωή. Ενδεχομένως να είχαν ελάχιστες ευκαιρίες για μόρφωση, υπερβολικές πιέσεις για να εργαστούν σκληρά, ή στην περίπτωση των γυναικών, μεγάλη απομόνωση εξαιτίας της προσήλωσής τους στο ρόλο τους ως νοικοκυρές και ως μητέρες.

«Τα γέραματα δεν αρχίζουν με τ' άσπρισμα των μαλλιών, αλλά απ' το μαύρισμα της καρδιάς». Διαβάζοντας αυτό το απλό στιχάκι σε ένα ημερολόγιο, θα μπορούσε κανείς να αναλογιστεί πόσο διαφορετικά θα ήταν τα πράγματα, εάν οι άνθρωποι από μόνοι τους, αλλά και η ίδια η κοινωνία, έπαιρναν έναν πολύ πιο ενεργό ρόλο στο να αφυπνίσουν τέτοιου είδους ενδιαφέροντα για μια καλύτερη ποιότητα ζωής. Το κοινωνικό σύστημα θα έπρεπε να ασχοληθεί περισσότερο με τη δημιουργία διαφόρων κέντρων για ενήλικες (π.χ. πισίνες, αίθουσες ψυχαγωγίας κ.ά.), που να είναι προσπτά σε όλους, είτε διαθέτουν έξτρα χρήματα είτε έχουν δικό τους μεταφορικό μέσο. Αυτό φυσικά προϋποθέτει ένα καλό βιοτικό επίπεδο και την ύπαρξη ενός φθηνού και αποτελεσματικού συγκοινωνιακού συστήματος...





Σε μια κοινωνία με τόσα πολλά υλικά αγαθά, οι άνθρωποι της τρίτης ηλικίας θα έπρεπε να αισθάνονται ότι έχουν το δικαίωμα να διασκεδάσουν ύστερα από μια ζωή γεμάτη ρόλους και, καί' επέκταση, πιέσεις. Δε θα πρέπει να θεωρούνται βάρος από κανέναν και με το να ευχαριστιούνται τη ζωή τους, μπορούν και να προσφέρουν στην κοινωνία, δείχνοντας σε όλους τους νεότερους πώς να ζήσουν. Με το δικό τους παράδειγμα, του να γερνάνει δηλαδή ευχάριστα, απαλλάσσουν τους νεότερους από το φόβο του μέλλοντος.



Οι άνθρωποι θα πρέπει να αντιμετωπίζουν τα γηρατιά ως ένα φυσιολογικό στάδιο ανάπτυξης, ως ένα εξελικτικό στάδιο στην ανοδική πορεία της ζωής του ανθρώπου. Φυσικά κάθε στάδιο έχει τις δικές του απαιτήσεις αλλά και ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Οι εμπειρίες και οι αντιδράσεις των ανθρώπων στο κάθε στάδιο μπορούν ν' αναπτύξουν μέσα τους νέες ικανότητες, οι οποίες θα τους καθιστούν ικανούς να αντιμετωπίζουν κάθε επόμενη φάση της ζωής τους.



Η τρίτη ηλικία προσφέρει τις δικές της μοναδικές ευκαιρίες για εξέλιξη και κατάκτηση καινούριων στόχων. Εάν το άτομο έχει αντιμετωπίσει με επιτυχία τις προκλήσεις της προηγούμενης ζωής του και έχει αντεπεξέλθει στις καταπιεστικές καταστάσεις που συνεπάγονται η επαγγελματική σταδιοδρομία, ο γάμος, η ανατροφή και εξέλιξη των παιδιών και πλήθος άλλων ψυχοπιεστικών γεγονότων, τότε με παρόμοια επιτυχία θα αντιμετωπίσει και τις νέες προκλήσεις που του επιφυλάσσει η τρίτη ηλικία. Από πολλές απόψεις μάλιστα θα χαιρέται τη σταδιακή απομάκρυνση από τις καταπιεστικές καταστάσεις που συνεπάγεται η ζωή του νέου, του ενήλικα, ή του μεσήλικα.



Έχει διατυπωθεί η άποψη ότι η θετική και υψηλή συνάφεια ανάμεσα στη νοητική ικανότητα και την υγεία στη μεγάλη ηλικία αντανακλά επίσης την πολύ καλή προσαρμογή της προσωπικότητας. Με άλλα λόγια, είναι γεγονός ότι οι καλά προσαρμοσμένοι ηλικιωμένοι είναι ταυτόχρονα ευφύστεροι και υγιέστεροι.

Πλεονεκτήματα και ψυχολογικές πιέσεις

Αυτό που αποτελεί πλεονέκτημα για το στάδιο των γηρατειών είναι ότι οι άνθρωποι σ' αυτή την ηλικία είναι σε θέση να δημιουργήσουν έναν αυθεντικό τρόπο ζωής χωρίς το κυνήγι του κύρους, χωρίς ανταγωνισμούς και άγχη, χωρίς να αποσκοπούν σε μελλοντικά ωφελήματα. Αντίθετα είναι αφιερωμένοι στις χαρές του εδώ και τώρα και γενικά στην απόλαυση του σήμερα. Σ' αυτή τη φάση είναι κανείς ελεύθερος να κάνει αυτό που θέλει. Αυτό βέβαια προϋποθέτει ότι ξέρει τι θέλει κι αυτό είναι κάτι που θα πρέπει να έχει επεξεργαστεί από πολύ νωρίτερα.

Η σωματική και ψυχολογική κατάσταση των γονέων μας, όταν ζητάμε να μας προσέχουν τα παιδιά μας, είτε είναι για λίγες ώρες είτε είναι για πολλές, θα πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη. Σε αντίθετη περίπτωση, και αυτό παρατηρείται συχνά, άτομα μεγάλης ηλικίας, με αρκετές σωματικές



και ψυχολογικές δυσκολίες φορτώνονται με ευθύνη, οι οποίες τους προκαλούν στρες και κόπωση, που δεν είναι σε θέση να αντέξουν.

Σε περίπτωση που η υγεία των ηλικιωμένων ατόμων, ψυχολογική και σωματική, δεν επιβαρύνεται με το να προσέχουν τα εγγόνια τους, αλλά αντίθετα παίρνουν ευχαρίστηση και όχι αναστάτωση από αυτή τη δραστηριότητα, τότε δεν υπάρχει λόγος να μην το κάνουν, είτε για κάποιες ώρες την ημέρα ή την εβδομάδα. Σε οποιαδήποτε περίπτωση όμως, τα παιδιά θα πρέπει να αναγνωρίζουν όλα όσα τους έχουν προσφέρει οι γονείς τους και να τους δίνουν το μήνυμα ότι τους αγαπούν, όχι επειδή τους είναι χρήσιμοι ακόμη και γενικά τους εξυπηρετούν· αλλά επειδή ήταν, είναι και θα είναι σημαντικοί για τη ζωή τους έτσι κι αλλιώς.

Οι άνθρωποι της τρίτης ηλικίας θα πρέπει να ευθαρρύνονται να κάνουν πράγματα για τον εαυτό τους, πράγματα που τους ευχαριστούν και που ενδεχομένως να τα είχαν στερηθεί τα προηγούμενα χρόνια εξαιτίας των οικογενειακών, οικονομικών και άλλων υποχρεώσεων, που συνήθως οι άνθρωποι έχουν σε προγενέστερα στάδια της ζωής τους. Για παράδειγμα, θα μπορούσαν να κάνουν κάποια ταξίδια, είτε εγχώρια είτε στο εξωτερικό ή να έχουν κάποια χόμπι που θα τους δίνουν ευχαρίστηση. Σε γενικές γραμμές, η τρίτη ηλικία θα πρέπει να αντιμετωπίζεται σαν μια φάση της ζωής κατά την οποία οι άνθρωποι θα μπορούν να απολαύσουν τους καρπούς των κόπων τους και να αναπτύξουν τα ενδιαφέροντά τους που λόγω έλλειψης χρόνου είχαν παραμελήσει στο παρελθόν.

Οι νεότεροι άνθρωποι θα πρέπει να αξιοποιούν την εμπειρία και τις ευρύτερες γνώσεις των ηλικιωμένων ατόμων και να μην τους βάζουν στο



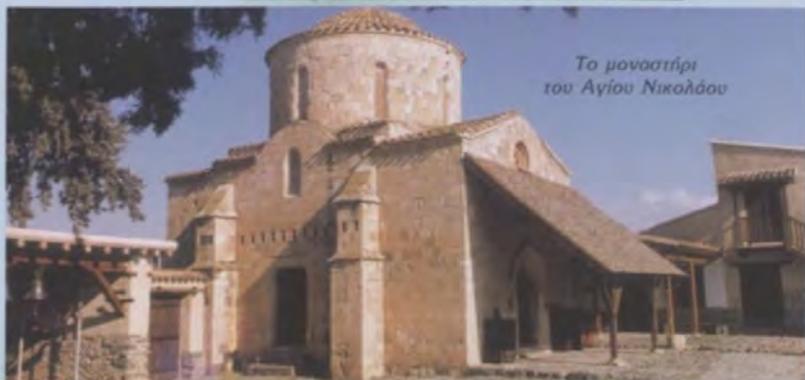
περιθώριο. Εν ολίγοις, θα ήταν ωφέλιμο, εμείς όλοι οι νεότεροι να μη λησμονούμε τη σοφή ρήση: «Εκεί που είσαι ήμουνα και εδώ που είμαι θάρθει».

Εξάλλου, ως παραδειγματιζόμαστε από τις πιο παραδοσιακές κοινωνίες, στις οποίες οι άνθρωποι ζουν λιγότερο «περίπλοκα» από ό,τι στη δική μας πιο δυτική κοινωνία, που πολλές φορές μπερδεύει το γέραςμα με το περιπότο, κατά τις οποίες οι ηλικιωμένοι άνθρωποι απολαμβάνουν σεβασμό και εκτίμηση για όσα μπορούν να προσφέρουν, επειδή ακριβώς είναι μεγάλοι σε ηλικία και έχουν συσσωρεύσει γνώση, σοφία, πείρα και κρίση.

Όσον αφορά στην συμπεριφορά των νεότερων ανθρώπων απέναντι στα άτομα της τρίτης ηλικίας πολλές φορές βλέπουμε να ασκείται μία μορφή ψυχολογικής πίεσης στα ηλικιωμένα άτομα από τα παιδιά τους, στο να προσέχουν τα εγγόνια τους. Θα ήταν καλό, όλοι μας να επιδεικνύουμε λιγότερο εγωιστική συμπεριφορά, ιδιαίτερα όταν κάτι αφορά δικές μας υποχρεώσεις.

Ιουστίνη Μοναχή

Προϊσταμένη Ιεράς Μονής Αγ. Νικολάου Ορούντας



Το μοναστήρι
του Αγίου Νικολάου

Η Ιερά Μονή Αγίου Νικολάου βρίσκεται στην αριστερή όχθη του ποταμού Σερράχη, στα δυτικά του χωριού Ορούντα.

Στα ανατολικά της είναι ο μεγάλος ευκαλυπτόνας, που δεσπόζει των παλαιών ελαιώνων της περιοχής, δυο-τρεις αμυγδαλιές, μοσφιλιές, μικρές ελιές και χαρουπιές. Προς τα βόρεια φαίνεται επιβλητικός ο Πενταδάκτυλος και νοτιοδυτικά το Τρόδος.

Η Μονή του Αγίου Νικολάου ιδρύθηκε πιθανόν στα τέλη του 12^{ου} αιώνα. Το καθολικό της χρονολογείται στο πρώτο μισό του 16^{ου} αιώνα, ανήκει στον τύπο του μονόκλιτου με τρούλο και είναι κτισμένο με ωραίους πελεκημένους παρόλθιθους. Από την περίοδο αυτή διασώζεται στον εξωτερικό τοίχο του ναού ανάγλυφο, που παριστάνει το λιοντάρι του Αγίου Μάρκου της Βενετίας.

Στο εσωτερικό του ναού δεσπόζει το απλό ξυλόγλυπτο τέμπλο με τις παλαιές εικόνες και τ' αγιογραφημένα βημόθυρα. Στα δεξιά του είναι το προσκυνητάρι του Αγίου Νικολάου και στ' αριστε-

ρά του η πρώτη ιστορηθείσα εικόνα του εξ Ορούντης νέου Ιερομάρτυρος Φιλουμένου.

Τα κτίρια της λιθόστρωτης αυλής που περιβάλλουν τον ναό είναι κτισμένα με πέτρα του ποταμού και πλινθιάρι. Στα νεότερα χρόνια όμως, είχαν καταπέσει σε ερείπια λόγω της ερήμωσης της Μονής.

Σύμφωνα με την παράδοση, η χιλιόχρονη ιστορία της Μονής είναι απόλυτα συνδεδεμένη με την πολυτάραχη ιστορία του νησιού μας. Τις περιπέτειές της περιγράφουν παραστατικά θρόλοι και παραδόσεις, που διασώθηκαν ως σήμερα ανάμεσα στους κατοίκους της περιοχής.

Διά μέσου των αιώνων υπέστη πολλές λεηλασίες και επιδρομές κατακτητών. Κατά την Τουρκοκρατία ερμάνεται και παραδίδεται στη φθορά του χρόνου.

Μετά το 1973 η Μονή περιήλθε στη δικαιοδοσία της Ιεράς Μητρόπολης Μόρφου. Το 1994 αρχίζει η αποκατάσταση των μοναστηριακών κτισμάτων, με πρωτοβουλία και εθελοντική εργασία των κατοίκων της Ορούντας, σε συνεργασία με το Τμήμα Αρχαιοτήτων.



Ο Άγιος Νικόλαος

Το 1998 στον ενθρονιστήριο λόγο του, ο νεοεκλεγείς Μητροπολίτης Μόρφου κ.κ. Νεόφυτος, ανέφερε μεταξύ άλλων:

«Είναι κρίμα σε μια Μητρόπολη σαν την Ιερά Μητρόπολη Μόρφου, με τις αρχαιότερες και ωραιότερες βυζαντινές εκκλησίες και Μονές, να αποσιάζει η ζωντανή ασκητική παρουσία των μοναχών. Η μεγαλύτερή μου χαρά αλλά και αίσθηση πνευματικής ασφάλειας για τους κατοίκους της Μητροπόλεώς μας, θα είναι η ίδρυση και η λειτουργία τέτοιων ασκητικών κέντρων».

Έτσι, το όλο έργο της αναπαλαίωσης τέθηκε κάτω από τη φροντίδα του νέου Μητροπολίτου, με σκοπό την αναβίωση της Μονής ως κοινοβίου μοναζουσών.

Τα παλαιά κτίσματα κρίθηκαν ανεπαρκή για τις ανάγκες μιας μοναστικής αδελφότητας. Έτσι ταυτόχρονα με την ανακαίνιση, σχεδιάστηκε και υλοποιείται σταδιακά ως σήμερα η επέκταση της Μονής. Χρησιμοποιήθηκαν παραδοσιακά δομικά υλικά (πέτρα του ποταμού, πλιθάρι, ξύλο) και στη νέα πτέρυγα, με στόχο να διατηρηθεί και να αναδειχθεί ο ιδιαίτερος χαρακτήρας του χώρου, που είναι εξαιρετικό δείγμα παραδοσιακής κυπριακής αρχιτεκτονικής.

Με τη βοήθεια του Θεού, στις 4 Ιουνίου 2001,

εορτή του Αγίου Πνεύματος, εγκατεβίωσε, στην ανακαινισθείσα Μονή, αδελφότητα πέντε μοναζουσών. Αυτή ήταν η πρώτη μέρα επαναλειτουργίας της Μονής μετά από δύο αιώνες και η επιλογή της ημέρας δεν ήταν τυχαία, καθώς ο σκοπός της ζωής κάθε ανθρώπου είναι ο αγιασμός του με τη χάρη του Αγίου Πνεύματος.



Ο Άγιος Φιλούμενος

Στα χρόνια που ακολούθησαν, μοναχές και προσκυνητές βιώνουν την ιδιαίτερη ευλογία της ανασυστάσεως της Μονής. Μετά από αιώνες, σιωπής και εγκαρτέρησης, η αρχαία Μονή γίνεται τόπος προσευχής και ανάπαυσης για τον λαό του Θεού. Οι ακολουθίες, εξαιρέτως οι πολλές θείες λειτουργίες μεταμορφώνουν και αγιάζουν τον κόσμο του Θεού και τους ανθρώπους Του.

Η Μονή πανηγυρίζει στις 6 Δεκεμβρίου, εορτή του Αγίου Νικολάου και τη Δευτέρα του Αγίου Πνεύματος, ημέρα της επαναλειτουργίας της.



Το χωριό Ορούντα όπου βρίσκεται το μοναστήρι του Αγίου Νικολάου.



Η Εορτή της Αναλήψεως του Κυρίου μας θεωρείται από πολλούς χριστιανούς ως μια απλή και συντησιμένη εορτή. Ένα απλό επακολούθημα του Πάσχα. Και τούτο ίσως επειδή εορτάζεται στα μέσα της εβδομάδας και μάλιστα σ' εργάσιμη για τους περισσότερους μέρα. Λίγοι γνωρίζουν ότι οι μεγάλοι Πατέρες της Ορθοδοξίας μας, Μέγας Βασίλειος, Γρηγόριος ο Θεολόγος, Μάξιμος ο Ομολογητής, Ανδρέας της Κρήτης, Ιωάννης ο Δαμασκηνός, Γρηγόριος ο Παλαμάς και Νικόδημος ο Αγιορείτης, έθεται πάντοτε την Ανάληψη σε ίση τιμή με την Ανάσταση και την Πεντηκοστή.

Πράγματι η Εορτή της Αναλήψεως έχει τεράστια πνευματική σημασία. Αποτελεί το επιστέγασμα του εκκλησιαστικού χρόνου. Είναι η εορτή της ολοκλήρωσης της σωστικής οικονομίας, του σωτήριου έργου το οποίον ο Φιλάνθρωπος Θεός εργάστηκε «δι' ἡμᾶς και διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν» εν τῷ Χριστῷ.

Η Ανάληψη είναι ο «δοξασμός» του Υιού του ανθρώπου, η ύψωση και η εισαγωγή του στον Ουρανό. Ο Υιός του Θεού, αφού συνέτριψε τη δύναμη της αμαρτίας και κατέλυσε το κράτος του διαβόλου, επιστρέφει θριαμβευτής στους Ουρανούς, συναποκομίζοντας στους άμους του «τὸ ἀπολωλός», ἀλλ' «ἐπανευρεθὲν» πρόβατο, τον άνθρωπο. Ο Χριστός, αληθής Θεός, ἀλλά και αληθής άνθρωπος, ἀνέρχεται και κάθεται ἐπὶ βασιλικῷ θρόνου, «ἐν δεξιᾷ τῆς Μεγαλασύνης», δηλαδή του Θεού, «ἐν ὑψηλοῖς» (Ἐβρ. Α', 3), εγκαινιάζοντας έτσι τὴ Θεώση του ἀνθρώπου.¹

Χάρις στην Ανάληψη του Κυρίου μας ο Ουρανός, με ἄλλα λόγια η υπερφυσική ζωὴ της Χάριτος, η πνευματικὴ ζωὴ της φιλιώσης, της κοινωνίας και μέθεξης με τὸ ζώ-

ντα Θεό, που παρέμενε «κλειστός» συνειπεία της «παρακοῆς» και της «πτώσεως» του χοϊκού Αδάμ, ἀνοίγεται και πάλιν με πλατυσμό στους ἀνθρώπους, με τὴν «ὑπακοή» και τὴ «Θέωση» του νέου Αδάμ, του Θεάνθρωπου-Σωτήρα Χριστοῦ μας. Ο ἀνθρώπος ἡμπορεῖ τώρα να πραγματώσει τὸ σκοπὸ της πλάσεως του, τον προορισμό του, τὸ «θέλημα τοῦ Πατρὸς Ἡμῶν τοῦ ἐν Οὐρανοῖς». Ἡμπορεῖ να γίνει, με τὴ Χάρη του Θεοῦ, «τέκνον Θεοῦ», «κοινωνὸς τῆς Θεῆς Φύσεως», «τῷ πατρικῷ θρόνῳ συγκάθεδρος», «ὁμόθεος και ἰσόθεος», ὅπως ἔλεγαν βιωματικά -πάσχοντες τα θεῖα και τα ἀνθρώπινα- οἱ Ἅγιοι και Θεοφόροι Πατέρες της Εκκλησίας μας.

Εύκολα ἀντιλαμβάνεται κανεὶς τὴν επικαιρότητα του μηνύματος της Εορτῆς αυτής για τὴν εποχὴ μας. Καθ' ἢν στιγμὴ ἐνθουσιαζόμαστε και ἀλαλάζουμε για τὴ διάφορα ἐπιτεύγματα της Επιστήμης (και δίκαια) ἢ επειδὴ κατορθώσαμε να διασπώσουμε τὸ φράγμα της γήινης βαρύτητας και να καταστήσουμε δυνατές τὴς πτήσεις στο διάστημα, ἡ Εκκλησία ἔρχεται με τὴν Εορτὴ της Αναλήψεως να κάμει αὐτὴν τὴ διακήρυξη: Ὅτι «τέλος» (=σκοπός) και προορισμός του ἀνθρώπου εἶναι ὄχι ἀπλῶς να φτάσει στον Α ἢ Β πλανήτη, ἀλλά να υψωθεί εν τῷ Χριστῷ, μέσα ἀπὸ τα Μυστήρια και τὴς θεωτικῆς ἐντολῆς του Χριστοῦ «ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς και ἐξουσίας και δυνάμεως και κυριότητος και παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ και ἐν τῷ μέλλοντι» (Ἐφεσ. Α' 21). Να λάβει κατὰ Χάριν «ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα» (Φιλπ. Β' 9), να συμβασιλεύσει μετὰ του Θεοῦ «ἐν τοῖς ἐπουρανοῖς» (Ἐφεσ. Β' 6).

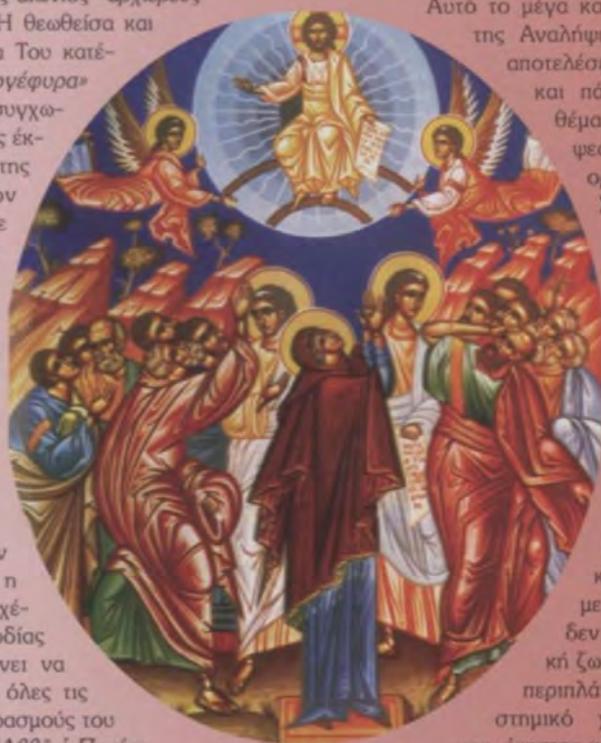
Πέραν ὁμως της ἐπικαιρῆς αὐτῆς ἐφαρμογῆς ὑπάρχει ἡ ἄλλη, ἡ μόνιμη. Ἡ Ανάληψη του Χριστοῦ εἶναι τὸ σημεῖον που μας βεβαιώνει ὅτι ὄντως πτῆθησαν οἱ δυνάμεις της αμαρτίας και του θανάτου, και ὅτι ο ἀνθρώπος ἀπολυτρώθηκε πραγματικά ἀπὸ τὴ φοβερὴ τυραννία τους και συνάμα εἶναι ο

1. Πρβλ. Ακαλοθία Θεῆς Μεταλήψεως: «ὅ τῷ ἐνδόξῳ σου Ἀναλήψει τῆς σαρκὸς Θεῶτος τὸ πρόσημα, και τούτο τῇ δεξιᾷ καθέδρα τιμῆς τοῦ Πατρὸς».

«ἀρραβών», η βάση και εγγύηση της ελπίδας μας. Ότι είναι δυνατόν να ζήσουμε και μεις αληθινά με το Πνεύμα του Θεού, όπως ζει ήδη στους Ουρανοὺς ο Λόγος, που έγινε για μας «σάρξ», η ανθρώπινη φύση του Κυρίου μας. Ο αναληφθείς Θεάνθρωπος Ιησούς, όπως μας διαβεβαιώνει ο Απόστολος Παῦλος στην προς Εβραίους Επιστολή του, εισήλθεν εις τους Ουρανοὺς ὡς «πρόδρομος» ἡμῶν (Στ' 20) και ὡς αἰώνιος «ἀρχιερεὺς» και «μεσίτης» μας. Ἡ θεοθεΐα και αναληφθεΐσα σάρκα Του κατέστη ουράνια «ἀερογένετρα» (παρακαλῶ να μου συγχωρεθῆι το τόλμημα της ἐκφρασης) διὰ της οποίας το Ἅγιον Πνεῦμα ἔρχεται σε μας τους ἐπί της γῆς και ζωοποιεῖ. Μας αποσπά ἀπὸ το θανατηφόρο εναγκαλισμὸ της αμαρτίας και μας καθιστᾷ «κατὰ Χάριν και μέθεξιν» υἱοὺς του Θεοῦ, ἐν τῷ Υἱῷ του Θεοῦ.

Κατέστη το μέσον διὰ του οποίου η Ἀγάπη του Θεοῦ ἐκχέεται εις τας καρδίας ἡμῶν και μας κάμνει να αναφωνοῦμεν παρ' ὅλες τις πλάνες και τους πειρασμούς του παρόντος αἰῶνος. «Ἄββᾶ ὁ Πατήρ». Κατέστη ὁ αγωγὸς διὰ του οποίου η Θεία Ζωὴ ρεῖι στις ψυχές μας και ἐγκαινιάζει ἐκεῖ τὴ Βασιλεία του Θεοῦ, τὴ ζωὴ της Ἀναστάσεως και

της Μεταμορφώσεως. Κατέστη, με μια λέξη, ἡ πηγή ἀπὸ τὴν οποία ἀναβλύζει το Θεῖον ὕδωρ της Χάριτος Του και το Θεῖο Αἷμα της Θυσίας Του, που καθαρίζουν, συμφιλιώνουν και μεταστοιχείωνουν ἐμὰς τους αμαρτωλοὺς και ἀλληλοδιηρημένους εις Κοινωνίαν του Ἁγίου Πνεύματος, εις Ἐκκλησίαν Θεοῦ, προορισμένη να ζήσει αἰώνια «εἰς σάρκα μίαν» με τον Κύριον και Σωτήρα της.



Αὐτὸ το μέγα και πνευματικὸ νόημα της Ἀναλήψεως του Κυρίου ἀς αποτελέσει ἐμπειρία και τώρα και πάντοτε, το κεντρικὸ θέμα των εὐλαβῶν σκέψεων, ἀναζητήσεων και οραματισμῶν μας. Το Χριστοβίωμά μας!... Ἄς ἀσασχολήσῃ η Ἀνάληψη του Κυρίου πολὺ περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι μας ἀσασχόλησαν οἱ διάφορες ἐπισημονικὲς ἐπιτεύξεις και οἱ ἀλλεπάλληλες ἐκτοξεύσεις του ἀνθρώπου στο διάστημα... Ἐἶναι πλέον καιρός να ἐννοήσομε ὅτι προορισμός μας δὲν εἶναι οὔτε ἡ υλιστικὴ ζωὴ ἐπὶ της γῆς, οὔτε ἡ περιπλάνησή μας στο διαστημικὸ χῶρο. Προορισμός μας, ὕψιστος και μοναδικός, εἶναι ἡ Θεώσή μας, ἡ ἐπιστροφή μας στα ολόφωτα Βασιλεία του Θεοῦ. «ὅπου ἤχος καθαρὸς ἐορταζόντων!...»

Ἄπολυτίκιον. Ἦχος Δ΄.

«Ἀνελήφθης ἐν δόξῃ, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, χαροποιήσας τοὺς μαθητὰς τῇ ἐπαγγελίᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· βεβαιωθέντων αὐτῶν διὰ τῆς εὐλογίας ὅτι Σὺ εἶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Λυτρωτὴς τοῦ κόσμου».



ΕΘΝΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΗ

Η ανθρωπότητα υπέφερε και υποφέρει από διαλυτικές, μανιχαϊστικές¹ θεωρήσεις για τον κόσμο και τον άνθρωπο. Θεωρήσεις που εκλαμβάνουν τη ζωή ως διαρκή σύγκρουση, έσωθεν και έξωθεν. Έσωθεν: το σώμα εναντίον της ψυχής, η λογική εναντίον του συναισθήματος, το συνειδητό εναντίον του ασυνειδήτου. Έξωθεν: ο άνδρας εναντίον της γυναίκας, ο Γερμανός εναντίον του Γάλλου, ο λευκός εναντίον του μαύρου, ο αστός εναντίον του εργάτη. Γι' αυτό και η ιστορία καταγράφεται ως σύρραξη όλων εναντίον όλων. Συνεπώς, αν θέλουμε να υπερβούμε κάθε αντιθετική εκδοχή, χρειαζόμαστε μια ενοποίηση αντίληψη ζωής, μια αντίληψη διαλογικής σχέσης και διαλεκτικής αναφοράς. Μια τέτοια αντίληψη ζωής είναι η προσωποκεντρική οντολογία της Εκκλησίας, η μόνη που μπορεί να μας απαλλάξει από διάφορες συμπληγάδες, μία από τις οποίες είναι η νόθα διαμάχη έθνους και οικουμένης.

Για την προσωποκεντρική οντολογία καμία αντιπαλότητα δεν υπάρχει μεταξύ έθνους και οικουμένης, γιατί εθνικό και οικουμενικό περιχωρούνται στην αλήθεια. Κατά συνέπεια πατρίδα είναι ο έρωσ για την ελευθερία, η αγαπτική συνάντηση με ο,τιδήποτε αληθινό. Ως εκ τούτου πατριωτισμός είναι η αυθυπέμβαση και η αυτοπροσφορά, που θα πει ότι δίνεις περισσότερα από όσα υποχρεούσαι. Όχι μόνο σε περίοδο πολέμου αλλά πρωτίτως σε περίοδο ειρήνης. Έτσι πατριώτης είναι ο ακέραιος λειτουργός, ο γρηγορών ιατρός, ο αλθιεύων πολιτικός. Πατριώτης είναι ο πολίτης που πληρώνει αγώνισστα τους φόρους, ο δάσκαλος που προσφέρεται στους μαθητές. Πατριώτης είναι όποιος οξύνει την ευαισθησία και την κριτική μας

στάση, όποιος εκφέρει λόγο ελευθεροποιοί, ήθος ρήξης και σύγκρουσης με ο,τιδήποτε ποδηγετεί την κοινωνία και εξασθλιώνει τη ζωή. Και είναι η βίωση του ήθους αυτού που επιφέρει τη λειτουργικότητα των θεσμών, την αληθινή αυτοδιοίκηση, την ποιοτική πρόσβαση της ζωής. Σε τελική ανάλυση πατριώτης είναι όποιος συνεισφέρει στην εύρυθμη λειτουργία της πόλης, της πολιτικής, του πολιτισμού.

Άρα, ο όντως πατριώτης κατανοεί ότι πατρίδα δεν σημαίνει επαρχιωτισμός και οικουμένη δεν σημαίνει ισοπέδωση. Κάθε έθνος και λαός ζει με το δικό του τρόπο την αλήθεια, χωρίς να περιχαράκωνεται στο εγώ και να εκλαμβάνει το διαφορετικό ως εξ ορισμού άλλο-τριο και εχθρικό. Κάθε έθνος καλείται να συμμετέχει ισότιμα στο παγκόσμιο γίγνεσθαι, να προσλαμβάνει και να αξιοποιεί ο,τιδήποτε αυθεντικό. Η υπέρβαση κάθε ξενοφοβίας και μισαλλοδοξίας, η επίδειξη αλληλεγγύης και αλληλοσεβασμού είναι θεμελιώδη γνωρίσματα μιας προσωποκεντρικής κοινωνίας. Στη συνάντησή ανθρώπων και λαών αυτοί δεν συμφύρονται και δεν συγχύζονται αλλά παραμένουν μοναδικοί και ανεπανάληπτοι. Απορρίπτεται έτσι τόσο ο σεκταρισμός² όσο κι ο συγκρητισμός.

Έθνος κι οικουμένη εκφράζουν τον πλούτο της ανθρωπότητας, προφυλάσσουν την από την απολυτοποίηση του σχετικού, τη σχετικοποίηση του απόλυτου. Το έθνος θυμίζει στην οικουμένη την ανάγκη απαλλαγής από ιδεολογικές αφαιρέσεις και αφηρημένα σχήματα. Η οικουμένη θυμίζει στο έθνος την ανάγκη απαλλαγής από φυλετικές ειδωλοποιήσεις και συλλογικούς ναρκισσοισμούς. Το έθνος προσφέρει στην οικουμένη την αξία της διαφοράς· η οικουμένη προσφέρει στο έθνος την αξία της ενότητας.

1. Μανιχαϊσμός: Είναι χριστιανική αίρεση. Αυτή υποστηρίζει την ύπαρξη δύο ανταγωνιστικών αρχών στον κόσμο, φωτός - σκοτάους, καλού - κακού.

2. Σεκταρισμός: Η συμπεριφορά ενός προσώπου που μετέχει σε μια σέκτα, ομάδα προσώπων στους κόλπους μιας θρησκείας με κύριο γνώρισμα τη συνοχή, και χαρακτηρίζεται για την έλλειψη ανεκτικότητας, για φανατισμό και στενότητα πνεύματος.

Η κατάφαση οποιασδήποτε ετερότητας εκφράζεται με την ιστιμία, που σημαίνει σεβασμό της διαφοράς. Η διαφορά δεν αποτελεί αφορμή εχθρότητας και διχασμού αλλά έναυσμα κοινωνίας και επικοινωνίας. Η διαφορετικότητα αναγορεύεται έτσι σε βασικό συστατικό της ζωής. Αυτό σημαίνει ότι δεν υπάρχουν άνθρωποι και λαοί ανώτεροι και κατώτεροι αλλά άλλοι και διαφορετικοί. Δεν

υπάρχει κλείσιμο στο εγώ και εσωστρέφεια αλλά άνοιγμα προς όλους, ένας παγκόσμιος διάλογος συμπλιώσης και καταλλαγής. Μέσα σ' αυτόν συνυπάρχουν η ετερότητα και η ενότητα, η κοινότητα και η διαφορά. Η ενότητα δεν σημαίνει ισοπέδωση και η διαφορά δεν συνεπάγεται απομόνωση.

Μακράν της οικουμένης το έθνος εκπίπτει στο σύνδρομο του «περιούσιου λαού», που οδηγεί στο σοβινισμό και το φυλετισμό. Η απομόνωση και ο φανατισμός προάγουν την κλειστότητα και τον τοπικισμό. Μακράν του έθνους η οικουμένη εκπίπτει στο σύνδρομο του «παγκόσμιου μαζάνθρωπου», που οδηγεί στην αφομοίωση και την απροσωπία. Ο αφομοιωτισμός και ο διεθνιασμός προάγουν τη νέα αποικιοκρατία και τον πολιτιστικό ιμπεριαλισμό. Συνεπώς η διαλεκτική εθνικού και οικουμενικού, διαφοράς και ενότητας, είναι η μόνη οδός για αρμονική συνύπαρξη ανθρώπων και λαών. Άλλωστε μας το έδειξε η λογοτεχνία. Όσο πιο αυθεντικός είναι ένας συγγραφέας τόσο πιο εθνικός και συνάμα οικουμενικός είναι. Κλασικό παράδειγμα ο Ντοστογιέφσκι. Και ο περίφημος λόγος του στον Πούσκιν πρέπει να αποτελεί



σημείο αναφοράς κάθε ευαίσθητου ανθρώπου.

Όλα τούτα σημαίνουν ότι άνθρωποι και λαοί αμνήμονες, ασύνδετοι από την πολιτισμική τους ιδιοπροσωπία, για κανένα λόγο δεν μπορούν να συγκροτήσουν κοινωνία με ελπίδα και όραμα ζωής. Ο άριζος μικροαστός του περίπου και του μέσου όρου, ο άβουλος καταναλωτής προϊόντων και ιδεών, δεν μπορεί να αντισταθεί ούτε στον εθνικισμό ούτε στον κοσμοπολιτισμό,

ούτε στον επαρχιώτικο φολκλωρισμό,³ ούτε στην παγκόσμια θολούρα.

Εν κατακλείδι, εθνικός και οικουμενικός άνθρωπος, οικουμενικός πατριώτης, σημαίνει αφενός αντίσταση στην αυτάρκεια και την ιδιωτεία, αντίσταση στον αποχαυνωμένο ατομικιστή και τον ανεύθυνο μαζάνθρωπο. Αφετέρου, μαρτυρία πνευματικής ελευθερίας, αφού η νικηφόρος αναμέτρηση με την αλλοτρίωση προϋποθέτει αγραλούσες υπαρξιακά συνειδήσεις, ικανές να αντισταθούν στη χρησιμοθηρία και τον ωφελιμισμό, στον ανιστόρητο θετικισμό και τον κοινωνικό δαρβινισμό. Ο άνθρωπος με την καθολική συνείδηση, που αγωνίζεται για την πανανθρώπινη ενότητα, είναι εν τέλει ο αληθινός πατριώτης. Και παγκόσμιος πολίτης είναι ο άνθρωπος με τις οικουμενικές ευαισθησίες, που γνωρίζει καλά αυτό που η οικολογία σήμερα βεβαιώνει: Κόσμος ένας ή κανένας.

3. Φολκλωρισμός: Η υιοθέτηση στοιχείων του παραδοσιακού λαϊκού πολιτισμού που δεν ανταποκρίνονται στις σημερινές ανάγκες.



ΜΝΗΜΗ ΠΑΤΡΙΔΟΣ



«Μ

ιαν νύχταν, νύχταν σιανήν, τζαι-
ρόν Δευτερογιούνην, νύχταν Πα-
ρασσευκόνηχταν...», αποφάσισαν
οι κατακτητές της Κύπρου «να βάλουν τη συρτοθη-
λειάν εις τον λαϊμόν του κόσμου». Ήταν τότες που
ο Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός, ως καλός ποιμένας,
θυσιάστηκε για χάρη του σκλαβωμένου ποιμνίου
του, για να κορέσει τη δίψα για αίμα των ευρισκο-
μένων εις κατάσταση πανικού Τούρκων ένεκα της
Ελληνικής Επανάστασης.

Θα νόμιζε κανείς πως οι καιροί εκείνοι πέρασαν
ανεπιστρεπτή. Και όμως. Εις πείσμα του πολιτισμού,
στο τελευταίο τέταρτο του εικοστού αιώνα στήθηκε
το ίδιο σκληρό τρουμένων πάντα των χρονικών
αναλογιών.

Οι απόγονοι εκείνων που αιματοκύλισαν την Κύ-
προ το 1821 εισέβαλαν στο νησί μας τον Ιούλιο
του 1974. Σκότωσαν, δίωσαν, βίασαν, αιχμαλώτευσ-
σαν, επέβαλαν διά πυρός και σιδήρου τη διαίρεση
της Κύπρου. Σταμάτησαν τον πολιτισμό. Εμπο-
ρεύθηκαν την πολιτισμική μας δημιουργία και κλη-
ρονομιά. Κρατούν μέχρι σήμερα στην ομηρία
πόλεις και χωριά. Φίμωσαν τα καμπαναριά των κα-
τεχομένων Εκκλησιών μας. Δε σεβάστηκαν ιερά και
όσια. Κατέσκαψαν τα θυσιαστήριά μας. Μετέτρεψαν
τις Εκκλησίες μας σε τζαμιά, σε στάβλους, σε αί-
θουσες χορού, σε αποθήκες. Δε σεβάστηκαν τους
νεκρούς μας. Αν ήταν βολητό θα αφάνιζαν από
προσώπου γης ό,τι θυμίζει Χριστόν και Ελλάδα.

Η Κύπρος δε χάθηκε. Στέκει όρθια και αγωνίζεται.
Παλεύει και δίνει παντού το παρόν της. Διεξάγει ει-
ρηνικούς αγώνες. Σκούπισε το δάκρυ, έκρυψε τον
πόνο της στα κατάβραθα της ψυχής της και τείνει
χείρα συμφιλίωσης με το σύνοικο τουρκικό στοι-
χείο. Δυστυχώς δε βρίσκει τη δέουσα ανταπόκριση.
Όμως επιμένει. Στο τέλος το δίκαιο θα επιβληθεί
εις πείσμα όλων εκείνων που μετρούν το δίκαιο με
τα δικά τους συμφέροντα.





Η Κύπρος γνώρισε πολλούς κατακτητές. Όμως επέζησε, γιατί πίστευε βαθιά στο Θεό. Αυτή η πίστη τη διαβεβαίωνε πως «σιείπει την που τ'άφη ο Θεός μου», κατά το Βασίλη Μιχαηλίδη. Και δέ λάθειψε. Ούτε και τώρα θα λάθειψε. Η Κύπρος θα επανενωθεί. Ο λαός της θα συμφιλιωθεί. Η διαίρεση θα πάρει τέλος. Το δίκαιο θα αποδοθεί. Εκείνο που χρειάζεται να κάμουμε εμείς, μέχρι που να έρθει «το πλήρωμα του χρόνου» της εθνικής Ανάστασης, είναι να διατηρήσουμε άσβεστη στο εσώτατο μέρος της ψυχής μας, τη μνήμη της πατρίδας. Να σπουδάσουμε πρέπει στο Πανεπιστήμιο της Ιστορίας. Εκεί θα μάθουμε πως αν η αγάπη και η ανοχή, αν ο σεβασμός της διαφορετικής άποψης, αν η συστράτευση στον αγώνα για φυσική και εθνική επιβίωση, πάνω από κομματικά ή προσωπικά συμφέροντα, αλλά με γνώμονα των ενεργειών μας πάντα το συμφέρον της Κύπρου μας, γίνουν και προσωπικά, πιστεύω, βιώματα, τότε υπάρχει πάντα ελπίδα για επιστροφή και δικαίωση. Υπάρχει προοπτική ευόδωσης των στόχων μας και των προσδοκιών μας. Μέχρι τότε «*Θαρσείν χρή. Έσεται ἡμαρ.*»





Κυπριακό παίζω «σκοτώνω, φονεύω»

Συνηθέστατη είναι η χρήση του κυπριακού ρήματος *παίζω* στη σημασία «πυροβολώ, σκοτώνω». Το λεξικό λ.χ. του Ρόνη Παπαγγέλου «Το κυπριακό ιδίωμα», Αθήνα 2001, σελ. 836, δίνει τις σημασίες: α) παίζω, β) βάλλω, ρίχνω βολή (π.χ. περιστρόφου), γ) χτυπά, κρούω (π.χ. καμπάνα). Ο Παπαγγέλου δεν αναφέρει ειδικά στην ετυμολογία του ρήματος. Το γεγονός όμως ότι ως πρώτη σημασία καταθέτει το «παίζω» φανερώνει ότι πιστεύει ότι πρόκειται για το ρήμα *παίζω* «παίζω ένα παιχνίδι κλπ.». Πιο σωστός είναι ο Κ. Γιαγκουλλής, που στον «Θησαυρό της κυπριακής διαλέκτου», Λευκωσία 2005, σελ. 372, συνδέει το ρήμα *παίζω* με το αρχαίο *παίω* (λ.χ. *έπαιξεν τον τζι εσκότωσέν τον*), δεν μας εξηγεί όμως, έστω και συνοπτικά, πώς αιτιολογεί τη σύνδεση του κυπριακού *παίζω* με το αρχαίο *παίω*.



Το κυπριακό *παίζω* «κτυπώ» δεν έχει καμιά σχέση με το πανελλήνιο και αρχαίο ρήμα *παίζω*, που συνδέεται ετυμολογικά με το αρχαίο *παίς* (**παίδ-ιω* > *παίζω*). Πρόκειται για έναν ενεστώτα *παίζω*, που προήλθε από τον αρχαίο αόριστο *έπαιξα* και τον μέλλοντα *παίξω* του ρήματος *παίω*. Πβ. την εντολή του Φρυνίχου «*Παίξαι Δωριείς διὰ τοῦ ξ, ὁ δὲ Ἀττικὸς παῖσαι καὶ παῖσατε καὶ συμπαίσθης διὰ τοῦ σ ἔρεις*». Το απόσπασμα του Φρυνίχου προέρχεται από το γνωστό έργο του «Εκλογή ρημάτων και ονομάτων αττικών», έκδοση Lobeck, Phrynichi, *Eclogae nominum et verborum atticorum*, Λιψία 1820. Ο σοφιστής Φρύνιχος, που έζησε τον δεύτερο αιώνα μ.Χ., αποδοκιμάζει τη χρήση των εξής τύπων του ρήματος *παίω* «κτυπώ»: *παῖσαι* (αντί του ορθού *παῖσαι*), *παῖσατε* (αντί του ορθού *παῖσατε*) και **συμπαῖσθης* (αντί του ορθού *συμπαῖσθης*).

Είναι σωστή η παρατήρηση του Φρυνίχου ότι η εμφάνιση εδώ των ρηματικών τύπων που έχουν ξ αντί σ αποτελεί δωρισμό. Είναι γνωστό ότι στους νεολογισμούς της Δωρικής ανήκουν οι αόριστοι σε -άξαι και -ίξαι οδοντικών ριζών (δηλαδή ρίζες -αδ-, -ιδ-), λ.χ. αρχαίο δωρικό *σκευάξαι* αντί *σκευάσαι*, *κομίξαι* αντί *κομίσαι*. Πρόκειται για φαινόμενο που εμφανίζεται σποραδικά και σε άλλες αρχαίες ελληνικές διαλέκτους, λ.χ. στην αρχαία θεσσαλική διάλεκτο (π.χ. *εἰργάξαιτο* = *εἰργάσαιτο*) και οφείλεται στην αναλογία, σχηματίστηκαν δηλαδή οι ρηματικοί αυτοί τύποι κατά τα ρήματα που έχουν ουρανικό σύμφωνο στο θέμα και έτσι δικαιολογείται το -ξ-: *σφάξω* (ρίζα *σφαγ-*), αόριστος *ἔσφαγ-σα* = *ἔσφαξα*, *ἀρπάξω* (ρίζα *ἀρπάγ-*), αόριστος *ἤρπαγ-σα* = *ἤρπαξα* κλπ. Για το φαινόμενο βλ. Χ. Π. Συμεωνίδης, *Ιστορία της ελληνικής γλώσσας*, τόμ. 1, Θεσσαλονίκη 1997, σελ. 61 (ελληνική μετάφραση από το πρωτότυπο Ο. Hoffmann-A. Scherer, *Geschichte der griechischen Sprache*, I, Berlin, De Gruyter, 1972, επανελημμένες επανεκδόσεις).

Κυπριακό *κουρίν* «λίγο, ελάχιστο»

Το κυπριακό *κουρίν*, που σύμφωνα με όλες τις χρήσεις του στον σύγχρονο κυπριακό προφορικό λόγο πρέπει να είναι χρονικό επίρρημα με τη σημασία «λίγο, λιγούλακι, ελάχιστο» στο λεξικό του Ρόνη Παπαγγέλου «Το κυπριακό ιδίωμα», Αθήνα 2001, σελ. 540, ερμηνεύεται ως «μικρό κομμάτι κόρας ψωμιού, μικρό κομμάτι, κομματάκι, λίγο»

Γ Λ Ω Σ Σ Ι Κ Α

με παραπομπή στα λήμματα *νακκουρίν, κουρίν, κκουρίν* του ίδιου λεξικού. Ο Παπαγγέλου δεν υπεισέρχεται στην ετυμολογία της λέξης, όμως το γεγονός ότι ερμηνεύει «μικρό κομμάτι κόρας» υπαινίσσεται ετυμολογική σύνδεση του *κουρίν* με τη λέξη *κόρα* (που είναι το σλαβικό κορά, βλ. Ν. Π. Ανδριώτη, Ετυμολογικό λεξικό της κοινής Νοελληνικής, Θεσσαλονίκη 1967, επανεκδόσεις, στη λέξη *κόρα*). Στο *νακκουρίν* ερμηνεύει παρόμοια ο Παπαγγέλου (σελ. 742) «κάτι λίγο, λιγουλάκι, λιγάκι, ένα λίγο». Ο Κ. Γιαγκουλλής εξάλλου στο γνωστό του λεξικό «Θησαυρός της κυπριακής διαλέκτου», Λευκωσία 2005, σελ. 356, καταχωρίζει *κουρίν*, το με πληθυντικό *κουρκά, τα* και παραγωγή από αρχαίο *κουρος-κουρά (κείρω)*, που είναι ετυμολογία του ακαδημαϊκού κ. Νίκου Κονομή και ερμηνεύει «κομμάτι, λιγότερος ύπνος». Η αρχαία λέξη *κουρος*, ό σημαίνει «το κλαδέυμα, το κλαδάκι που κόβεται από δέντρο» και είναι παράγωγο του ρήματος *κείρω* (βλ. Liddell-Scott-Jones, A Greek-English Lexicon, Oxford 1996, στη λέξη). Ο Γιαγκουλλής δίνει ανά ένα παράδειγμα για τις σημασίες «κομμάτι» και «λιγότερος ύπνος»: α) «Άλλοι ομπρός τους είχαν όπως το γάιμαν του λαού *κουρκά κουρκά παττίχα*», β) «Μετά που ποιζοιμήθηκεν τζι έκοψεν το *κουρίν* του, ακούστε είντα 'ν' πο' παθεν με την κοτζάκαρήν του». Και τα δύο παραδείγματα προέρχονται από ποιητάριδες.



Ότι το *κουρίν* δεν έχει καμιά ετυμολογική σχέση με την *κόρα* του φωμιού είναι σαφές, καθώς με το *κουρίν* δεν δηλώνεται «κομματάκι φωμιού» αλλά απλώς «κομματάκι, λιγάκι». Αλλά και η ετυμολογία από αρχαίο *κουρος*, ό παρουσιάζει σημασιολογικές ιδιως δυσκολίες. Πώς μπορεί το «αποκλάδι, κομμένο κλαδάκι» να αποκτήσει τη σημασία «λίγο, λιγάκι»; Έχουμε τη γνώμη ότι το *κουρίν* είναι αρχικά χρονικό επίρρημα, που αργότερα εξελίσσεται γενικά σε τροπικό-ποσοτικό επίρρημα. Την πρωτογενή σημασία του *κουρίν* περιέχει λ.χ. το πιο πάνω β) παράδειγμα: «Μετά που ποιζοιμήθηκεν τζι έκοψεν το *κουρίν* του, ακούστε είντα 'ν' πο' παθεν με την κοτζάκαρήν του». Τα περισσότερα παραδείγματα με το *κουρίν* του εμφανίζουν να έχει χρονική σημασία και μάλιστα να συνδυάζεται με το ρήμα *κόφκω* λ.χ. «Άμμα έτρωα τή ύστερα, έγυρα όπως ήμουν τζι έκοφα τ'τα κανένα *κουρίν* έτσι κλεφτάτα κλεφτάτα» (βλ. Χ. Π. Συμεωνίδης, Ιστορία της κυπριακής διαλέκτου, Λευκωσία 2006, σελ. 425). Πράγματι το *κουρίν* κυριολεκτείται στον ύπνο και σημαίνει τον σύντομο, τον κλεφτό, τον ανεπαίσθητο ύπνο. Το γεγονός ότι το *κουρίν* συνδυάζεται με το ρήμα *κόφκω* (ηβ. και στην ελλαδική μας Ελληνική «έκοφα έναν υπνάκο») δεν είναι καθόλου περίεργο για έναν γνώστη της τουρκικής γλώσσας (και των διαλέκτων της) που γνωρίζει την αντίστοιχη τουρκική φράση από την οποία έχουμε δανειστεί τον συνδυασμό αυτό: *bir kuru uyuku kesmek (kirmak/almak)* = (κατά λέξη) έναν ξερό ύπνο κόβω στη σημασία «παίρνω έναν υπνάκο». Σπανιότερα στη θέση του *κόβω (kesmek)* μπορούν να χρησιμοποιηθούν τα ρήματα *σπίνω (kirmak)* ή *πιάνω/παίρνω (almak)*. Ο «ξερός ύπνος» (= *kuru uyuku*) είναι «ο στεγνός, σύντομος, κλεφτός ύπνος». Δηλαδή το κυπριακό «κόφκω έναν *κουρίν*» αποτελεί συντόμηση του τουρκικού (σε μετάφραση) «κόφκω έναν ξερόν» (εννοείται *ύπνον*). Στην περίπτωση της κυπριακής συντομωμένης φράσης δεν αναφέρεται η λέξη *ύπνος*, γιατί εννοείται. Πβ. και «τον έκοφα» ή «τον έκοφα λιγάκι» (εννοείται *τον ύπνο*). Αλλά και η ορθογράφηση με δύο αρκτικά *κκ-* (*κκουρίν, νακκουρίν = έναν κκουρίν*), που εφαρμόζει η κυπριακή λεξικογραφία για να αποδώσει το δασύτερο τουρκικό *κ* ή το αγγλικό *κ*, αποδεικνύει ότι στο *κκ* του *κκουρίν* υπόκειται τουρκικός φθόγγος. Η παραπάνω ανάλυση δεν αφήνει, νομίζουμε, κανένα περιθώριο αμφιβολίας ότι τόσο το κυπριακό «κόφκω έναν *κουρίν*» όσο και το πανελλήνιο «κόβω έναν ύπνο/υπνάκο» μεταφέρουν στα ελληνικά το τουρκικό *bir kuru uyuku kesmek*.





Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΞΗΡΑΣΙΑΣ ΣΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΦΥΤΩΝ ΚΑΙ ΕΝΤΟΜΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι γεγονός ότι κατά τις περιόδους ξηρασίας που τα φυτά υποφέρουν από έλλειψη νερού, παρατηρούνται ορισμένες εξάρσεις εντόμων ιδίων ξυλοφάγων (Coleoptera), φυλλοφάγων (Lepidoptera, Hymenoptera) και μυζητικών (Homoptera) εντόμων.

Για εξακρίβωση του φαινομένου αυτού, αρκετοί επιστήμονες προσπάθησαν να δώσουν διάφορες εξηγήσεις στηριζόμενοι τόσο σε παρατηρήσεις όσο και σε πειραματικά δεδομένα.

Φαίνεται ότι είναι γενικά παραδεγμένο ότι το λεγόμενο «στρες» των φυτών που οφείλεται στην ξηρασία, επηρεάζει το θερμικό περιβάλλον των φυτών, τη βιοχημική τους σύνθεση καθώς και ορισμένες φυσιολογικές λειτουργίες, με αποτέλεσμα τα έντομα να παρουσιάζουν κάποια αυξημένη αναπαραγωγικότητα, μικρότερη θνησιμότητα και γρηγορότερη ανάπτυξη.

Στη συνέχεια θα γίνει προσπάθεια να εξεταστούν ορισμένοι παράγοντες που σχετίζονται με το ρόλο της ξηρασίας στα φυτά και στην επιδημιολογία των εντόμων.

1. ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΞΗΡΑΣΙΑΣ ΣΤΑ ΦΥΤΑ

Σχεδόν όλες οι λειτουργίες του φυτού επηρεάζονται κατά κάποιο τρόπο από την ξηρασία. Ο επηρεασμός αυτός εξαρτάται φυσικά από το βαθμό της έλλειψης νερού καθώς και από τη χρονική διάρκεια της έλλειψης.

1. Ανάπτυξη φυτών

Ουσιαστικά λιγότεροι φυτικοί ιστοί παράγονται

κατά τη διάρκεια της έλλειψης νερού ιδιαίτερα όταν τα φυτά βρίσκονται σε έντονη βλαστική περίοδο. Γενικά η ξηρασία επηρεάζει τη διαίρεση, ανάπτυξη και πολλαπλασιασμό των κυττάρων καθώς επίσης και τη σύνθεση των τοιχωμάτων των κυττάρων.

2. Θερμοκρασία των φυτών

Τα φυτά που υποφέρουν από ξηρασία είναι θερμότερα από τα κανονικά φυτά. Ο λόγος είναι ότι τα στόματα με την ξηρασία κλείνουν με αποτέλεσμα να μειώνεται η διαπνοή και κατά συνέπεια η ψύξη των φυτών. Σε αρκετές περιπτώσεις η μέτρηση της θερμοκρασίας των φυτών έχει καθιερωθεί σαν ένας πρακτικός τρόπος καθορισμού του βαθμού της ξηρασίας σε φυτά.

3. Μεταβολισμός των φυτών

Η ξηρασία έχει σαν αποτέλεσμα τη σταδιακή μεταβολή ορισμένων φυσιολογικών και βιοχημικών διαδικασιών, όπως:

α. Τη συμπεριφορά των στομάτων

Όπως είναι γνωστό η κύρια εργασία των στομάτων είναι η ρύθμιση της εξάτμισης του νερού και του διοξειδίου του άνθρακα. Με το κλείσιμο των στομάτων, τα φυτά μειώνουν αναγκαστικά τη διαπνοή για να προστατεύσουν ευαίσθητα φυτικά

όργανα και να περιορίσουν την ανάπτυξη.

β. Τη φωτοσύνθεση

Η φωτοσυνθετική ικανότητα ενός φυτού εξαρτάται βασικά από τη φυλλική επιφάνεια και τη φωτοσυνθετική ικανότητα των φύλλων. Το κλείσιμο των στομάτων δεν μειώνει μόνο τη διαπνοή αλλά





αυξάνει και τη θερμοκρασία των φύλλων.

γ. Τη διαπνοή

Η διαπνοή συνδέεται στενά με τη φωτοσύνθετική ικανότητα των φυτών και κατά συνέπεια με την παραγωγή υδατανθράκων.

δ. Τη μεταφορά οργανικών ουσιών

Συνήθως η ξηρασία έχει σαν αποτέλεσμα τη μείωση της μεταφοράς των προϊόντων της φωτοσύνθεσης σε μακρινές αποστάσεις.

ε. Την πρόσληψη θρεπτικών ουσιών

Η απορρόφηση ανόργανων θρεπτικών ουσιών από το έδαφος κατά τη διάρκεια της ξηρασίας περιορίζεται, όπως περιορίζεται και η ανάπτυξη του ριζικού συστήματος.

Έχει παρατηρηθεί ότι τα βαθύρριζα φυτά κατά τη διάρκεια της ξηρασίας απορροφούν θρεπτικά στοιχεία από βαθύτερα στρώματα εδάφους, όπου τα θρεπτικά στοιχεία είναι λιγότερα. Στην περίπτωση των επιπολαϊοριζων φυτών έχουμε κατ' αρχήν μια αύξηση των θρεπτικών στοιχείων στους ιστούς των φυτών και στη συνέχεια έχουμε ελάττωση της ποσότητας του νερού πριν περιοριστούν τα θρεπτικά στοιχεία.

στ. Το μεταβολισμό αζώτου

Σε περιόδους ξηρασίας το ποσοστό του διαλυτού αζώτου αυξάνεται, ενώ για το ποσό του ολικού αζώτου υπάρχουν διστάμενες απόψεις. Παρατηρείται επίσης στα φυτά μια ελάττωση των πρωτεϊνών σε αντίθεση με την αύξηση που παρατηρείται στη συγκέντρωση των αμινοξέων.

ζ. Το μεταβολισμό άνθρακα

Συνήθως το άμυλο σε φυτά που υποφέρουν από

ξηρασία ελαττώνεται, ενώ το επίπεδο των σακχάρων αυξάνεται. Αυτό είναι το αποτέλεσμα της υδρόλυσης του άμυλου.

η. Την έκκριση κόμewων

Η έκκριση κόμewων από τα ξυλώδη αγγεία, σε φυλλοβόλα και δασικά δέντρα, αυξάνεται με την έλλειψη υγρασίας. Μεταβάλλεται επίσης και η χημική σύνθεση των κόμewων που εκκρίνονται.

θ. Την επούλωση πληγών

Φυτά που υποφέρουν από ξηρασία είναι περισσότερο ευαίσθητα σε έντομα, γιατί μειώνεται η διαδικασία επούλωσης των πληγών.

4. Υφή των φύλλων

Η συμπεριφορά των εντόμων είναι δυνατό να επηρεαστεί και από την αλλαγή στην υφή των φύλλων λόγω ξηρασίας. Εκτός από το μέγεθος των φύλλων η έλλειψη νερού μπορεί να επηρεάσει την αύξηση του πάχους του επιστρώματος του κεριού καθώς και την πυκνότητα και το μέγεθος των τριχιδίων.

5. Χρωματισμός των φύλλων

Η αλλαγή στο χρώμα των φύλλων, που οφείλεται σε ξηρασία, επηρεάζει την ικανότητα των εντόμων για εντοπισμό του ξενιστή. Επίσης υγρή ή πράσινα φύλλα αντανακλούν λιγότερη ακτινοβολία παρά φύλλα που χάνουν τον κανονικό τους χρωματισμό, με αποτέλεσμα να επηρεάζεται η συμπεριφορά τους.

6. Ηλικία των φύλλων

Το ποσοστό της φυτομάζας σε μια καλλιέργεια, έχει άμεση σχέση με την ξηρασία. Ελαφρά ξηρασία έχει σαν αποτέλεσμα την παράταση της ηλικίας των φύλλων για μεγαλύτερη χρονική περίοδο. Σε περίπτωση όμως σοβαρής μορφής ξηρασίας έχουμε απόρριψη των φύλλων, με αρχή από τα παλαιότερα σε ηλικία φύλλα.

II. ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΞΗΡΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΕΝΤΟΜΩΝ

Αφού είδαμε, σε γενικές γραμμές, πώς επηρεάζει η ξηρασία, που εδώ είναι ταυτόσημη με την έλλειψη νερού, τις βασικές λειτουργίες των φυτών, ως

δούμε τώρα πώς αυτά τα χαρακτηριστικά των φυτών, που βρίσκονται κάτω από το «στρες» της ξηρασίας, επηρεάζουν τη συμπεριφορά των εντόμων.

Είναι γεγονός ότι λόγω του ότι τα έντομα είναι εξώθερμοι οργανισμοί, οι βασικοί φυσιολογικοί τους μηχανισμοί καθώς και η γενικότερή τους συμπεριφορά θα επηρεάζεται άμεσα με τις αλλαγές που επιφέρει η ξηρασία στα φυτά.

1. Οι αλλαγές που επηρεάζουν τη συμπεριφορά των εντόμων είναι:

α. Η εξεύρεση και παραμονή εντόμων σε φυτά ξενιστές.

Η έρευνα προς την κατεύθυνση αυτή έχει περιοριστεί στη σχέση μεταξύ χημικής σύνθεσης των ξενιστών και της συμπεριφοράς των εντόμων, ενώ υπάρχουν

ενδείξεις ότι η συμπεριφορά των εντόμων επηρεάζεται και από τις αντανακλαστικές (οπτικές) και κατασκευαστικές ιδιότητες των φυτών.

Η περιορισμένη θερμοελεγχόμενη ικανότητα των εντόμων είναι αιτία στο να προτιμούν φυτά με κάπως υψηλή θερμοκρασία, πράγμα που συμβαίνει σε φυτά που υποφέρουν από ξηρασία. Εκτός από τη θερμοκρασία το κίτρινο χρώμα των φύλλων καθώς η μεγαλύτερη αντανακλαστική ικανότητα των φύλλων καθιστούν τα φυτά περισσότερο ελκυστικά στα έντομα.

β. Οι ηλεκτρομαγνητικές ιδιότητες των φυτών

Με την ξηρασία επέρχονται ορισμένες μεταβολές που σχετίζονται με ορισμένες ηλεκτρομαγνητικές ιδιότητες των φυτών. Εδώ υπάγονται ορισμένα

μήκη κύματος που προσλαμβάνονται από τα έντομα με τη βοήθεια ορισμένων δεκτών (receptors). Η αλλαγή στα μήκη κύματος που εκπέμπονται από τα φυτά λόγω ξηρασίας (παχιά φύλλα, αλλαγή χρώματος κλπ.), έχει σαν αποτέλεσμα να επηρεάζει τη συμπεριφορά των εντόμων. Γνωρίζουμε π.χ. ότι το κίτρινο χρώμα ελκύει τις αφίδες.

Η θερμοκρασία, που με την ξηρασία αυξάνεται στα φυτά, γίνεται αντιληπτή με τη βοήθεια ορισμένων θερμικών δεκτών (heat receptors) που βρίσκονται στα έντομα.

Τα ξυλοφάγα έντομα έχουν ανεπτυγμένες ακουστικές ικανότητες. Γι' αυτό όταν τα ξυλόδη αγγεία των φυτών υποφέρουν από έλλειψη νερού, εκπέμπουν ορισμένους ήχους που επηρεάζουν τη συμπεριφορά των εντόμων αυτών.

2. Αλλαγές που επηρεάζουν τις φυσιολογικές λειτουργίες των εντόμων

Οι αλλαγές που υφίστανται τα φυτά στη χημική τους σύνθεση κάτω από την επίδραση ξηρασίας, έχουν άμεση επίδραση και πάνω στις φυσιολογικές λειτουργίες των εντόμων. Αυτές είναι:

α. Ο πολλαπλασιασμός και η ανάπτυξη των εντόμων

Σαν αποτέλεσμα της ξηρασίας αρκετά θρεπτικά συστατικά των φυτών όπως σάκχαρα, αμινοξέα, άλατα κλπ. βρίσκονται σε καλύτερη αναλογία ή σε κάπως αυξημένη συγκέντρωση. Η αναλογία όμως των θρεπτικών αυτών συστατικών ίσως θα είναι πιο ουσιαστική για τα έντομα παρά η καθαρή συγκέντρωση των ουσιών αυτών στα φυτά. Τα έντομα είναι ικανά να αντιληφθούν αυτές τις χημικές αλλαγές των φυτών με τη βοήθεια ορισμένων χημοδεκτών (chemoreceptors).

β. Το αμυντικό σύστημα των εντόμων

Με την αύξηση των θρεπτικών στοιχείων στα φυτά ή την αλλαγή στην αναλογία τους, αυξάνεται ταυτόχρονα και ο αμυντικός μηχανισμός των εντόμων, ενώ παράλληλα μειώνεται ο αμυντικός μηχανισμός των φυτών και η ικανότητά τους να διασπούν διάφορες τοξικές ουσίες.





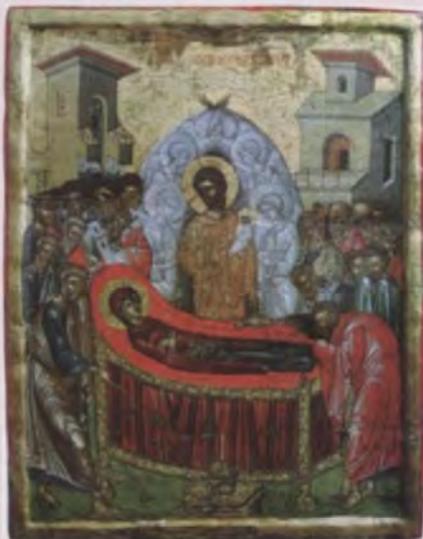
Η Παναγία στη Ζωή και στο Τραγούδι μας

*«Την Παναγιά παρακαλώ και λέω τση να ραίνει
με τη ντροσά του ουρανού όλη την οικουμένη.
Την Παναγιά παρακαλώ βάλσαμο να σταλάζει
στου πονεμένου την καρδιά που βαριναστενάζει.
Την Παναγιά παρακαλώ και τση ζητώ τη χάρη
στου καθενούς τη σκοτεινιά να φέγγει σα φεγγάρι».*

(Απειραθίτικα δίστιχα)

Ο Αύγουστος για τον ελληνισμό είναι ο μήνας της Μάνας Παναγίας, της Δέσποινας που αγκαλιάζει όλο τον κόσμο και γίνεται για τον καθένα από μας μεσίτης και ισχυρός πρέσβης προς τον Υιό της και Θεό μας, για τη σωτηρία της ανθρωπότητας. Ο λαός μας το μήνα Αύγουστο τιμά και γιορτάζει την Κοίμηση της Υπεραγίας Δεσποίνης ημών Θεοτόκου και Αειπαρθένου Μαρίας και τη γιορτή τούτη την ονομάζει Πάσχα του καλοκαιριού. Η Κοίμηση της Θεοτόκου θεωρείται από τις κορυφαίες γιορτές της χριστιανοσύνης και η προετοιμασία των πιστών αρχίζει με τη νηστεία από την 1η Αυγούστου και φθάνει μέχρι τον ευλογημένο Δεκαπενταύγουστο.

Στην καθ' ημάς Ανατολή η μνήμη ενός Αγίου αποτελεί αφορμή «χαράς και πανηγύρεως» για όλη την εκκλησιαστική κοινότητα, πολλώ δε μάλλον η Κοίμηση της Θεοτόκου είναι χαρά και πανηγύρι υπέρλαμπρο για όλη την Ορθόδοξη οικουμένη.



Περισσότερο από κάθε άλλο ιερό πρόσωπο, ο λαός μας τιμά και σέβεται την Παναγία, την οποία επικαλείται σε κάθε δύσκολη στιγμή της ζωής του. Η Πανάγια μορφή Της, αιώνες τώρα, στολίζει κάθε σπιτικό εικονοστάσι και με το θεόπεμπτο βλέμμα της αγκαλιάζει στοργικά και φιλεύσπλαχνα κάθε άνθρωπο που καταφεύγει στη χάρη Της.

Πολυάριθμες είναι οι Εκκλησίες και τα παρεκκλήσια που αφιερώνονται στη χάρη Της, σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της γης και ειδικότερα στον ελληνικό

χώρο. Οι χώροι μάλιστα όπου υπάρχουν θαυματοργικές εικόνες Της, αποτελούν πανελλήνια θρησκευτικά προσκυνήματα, όπως η Παναγία της Τίνου, η Παναγία Σουμελά και στην Κύπρο μας του Κύκκου, του Μαχαιρά, της Τροοδίτισσας, της Χρυσορροϊάτισσας κλπ.

Σύμφωνα με το μεγάλο μαΐστορα του βυζαντινού χρωστήρα και του λόγου Φώτη Κόντογλου, η Πα-



ναγία είναι «το πνευματικό στόλισμα της Ορθοδοξίας μας». «Για μας τους Έλληνες», σημειώνει, «είναι η πονεμένη Μητέρα, η παρηγορήτρια κι η προστάτρια, που μας παραστέκεται σε κάθε περίπτωση. Σε κάθε μέρος της Ελλάδας είναι χτισμένες αμέτρητες εκκλησίες και μοναστήρια, παλάτια αυτών της ταπεινής βασίλισσας, κι ένα σωρό 'ρημοκλήσια, μέσα στα βουνά, στους κάμπους και στα νησιά, μοσκοβολημένα από την παρθενική και πνευματική ευωδία Της».

Ο Φώτης Κόντογλου, αναφερόμενος στα εικονίσματα με τη μορφή της Θεοτόκου αναφέρει ακόμη ότι «στην όψη της Παναγίας έχει τυπωθεί αυτό το μυστικό κάλλος που τραβά σαν μαγνήτης τις ευσεβείς ψυχές και τις ψυχάζει και τις παρηγορά».

Η πανιέρη μορφή της είναι συνυφασμένη, παράλληλα, με την εθνική μας ύπαρξη. Μας παραστέκεται, δυο χιλιάδες χρόνια τώρα, στους αγώνες του Έθνους μας. Ως «στρατήγισσα» και «προστάτισσα του Γένους», που «περιφέρεται παντού με ρομφαία και κρατάει μακριά της Ρωμιούσινες τον οχτρό, τον άπιστο του θρόνου», παρουσιάζει ο ποιητής μας Κωστής Παλαμάς την Κυρία Θεοτόκο. Ως Υπέρμαχος Στρατηγός υπερασπίζεται την βασιλεύουσα Πόλη από τα στίφη των Αβάρων και στη συνέχεια, μας δίνει δακρυσμένη, κουράγιο, στην πικρότατη ώρα της Άλωσης, όπου μας στυλώνει η ουράνια υπόσχεσή Της: «Πάλι με χρόνια με καιρούς...». Η Οδηγήτρια, μας σκέπει και μας κραταιώνει, φαντάρους και λαό, στα βορειοπαιρωτικά βουνά, το '40. Στα χρόνια του απελευθερωτικού μας αγώνα του 1955 - 59 συντρέχει και ενδυναμώνει τον τίμιο αγώνα των παιδιών της ΕΟΚΑ και σήμερα, στα χρόνια της υπομονής, τη νιώθουμε πάντα δίπλα μας, βοηθό και σκέπη μας, μεσίτρια και στήριγμα μας.

Η παρουσία της Παναγίας στη ζωή και την ιστορία μας δεν θα μπορούσε να μην επηρεάσει και τη λαογραφία γενικά, τη δημοτική ποίηση και το τραγούδι μας, το οποίο δεν είναι τίποτε άλλο παρά ο καθρέφτης της ψυχής του λαού μας, μέτρο της πνευματικότητάς του και πιστοποιητικό της ανθρωπιάς, της πίστης, της ομοιογένειας και της ζωντανίας της φυλής μας. Παραδομένο από στόμα σε στόμα στους αιώνες αποτελεί όντως την ιερή παρακαταθήκη και τον άρρηκτο σύνδεσμο του Ρωμαίικου.

Μέσα στα τραγούδια του λαού μας, τα ακριτικά, τα ηρωικά, τα ιστορικά, τις παραλογές, τα ερωτικά, του γάμου, του γλεντιού, τα νανουρίσματα και τα παιδικά ταχταρίσματα, της ξενιτιάς, τα μοιρολόγια, τα θρησκευτικά και λατρευτικά πλουσιότατα είναι η ομάδα εκείνων που αναφέρονται στο πρόσωπο της Παναγίας. Είναι άλλωστε δεδομένο ότι το παραδοσιακό μας τραγούδι είναι διαποτισμένο σε βάθος με το περιεχόμενο της χρι-

στιανικής διδασκαλίας. Έτσι, δεν θα μπορούσε ο άγνωστος λαϊκός δημιουργός, ο υψαυμένος ποιητής, να μη συμπεριλάβει το πρόσωπο της Παναγίας στο στίχο του, στις έμπνευσές του τους καρπούς.

Τραγούδια απ' όλο τον ελληνισμό αναφέρονται και μιλούν για τη ζωή Της, τη γέννηση του Χριστού, το θρόνο Της στη Σταύρωση του Υιού Της, την Κοίμησή Της. Αναφέρονται ακόμη στη συμπαράστασή Της σε διάφορες δύσκολες ώρες του έθνους, σε στιγμές από όλο τον κύκλο της ζωής, στη γέννηση, στο γάμο, στο θάνατο. Προσευχές, επικλήσεις, δι-στιχα βγαλμένα μέσα από τον καθημερινό βίο. Από τα παιδικά νανουρίσματα, ως τα τραγούδια του γάμου και της αγάπης, παντού θα συναντήσουμε το πρόσωπο και τη μέριμνά Της, όπως για παράδειγμα στο δημοτικό που τραγουδιέται στην Πάρο:

*«Χριστέ μου, δώσ' μου υπομονή και
Παναγιά ελπίδα να ζήσω να την ξαναδώ την
εύμορφή μου ελπίδα».*

Σε εκείνη, την πηγή ελέους, τη χαρά των θλιβομένων, την ελπίδα των χριστιανών στρέφεται και ο ερωτευμένος, για να ζητήσει την καθοδήγηση και τη βοήθειά Της σε μια από τις πιο σημαντικές εκδηλώσεις της ζωής του, την αγάπη και το γάμο. Τραγούδι, επίκληση προς το όνομά Της, για να βρεθεί στη μεγαλύτερη ώρα των ανθρώπων, την ώρα την καλή, την ώρα την αγαθή, την ώρα την ευλογημένη, το γάμο. Ο λαϊκός ερμηνευτής του γαμήλιου κυριακού άσματος ζητά και τη βοήθεια της Παναγιάς λέγοντας:

*«Έλα Θεέ τζιαι Παναγιά με τον Μονο(γενή) σου
τζιαι ευλόα μας τούτην δουλειά, πουνάι που
τη βοουλή σου».*

Σε κάποια άλλα, επίσης παραδοσιακά τραγούδια, ο λαός μας επικαλείται τη Θεοτόκο, για να της ζητήσει βοήθεια ή να τη δοξαλογήσει, όπως για

παράδειγμα το χαρακτηριστικό για τη Φανερωμένη της Λευκάδας:

*«Κυρά-Φανερωμένη μου, του Λευκαδίτη σκέπη
χαρά στον που σε προσκυνά, χαρά στον που σε βλέπει
σεμνή Παρθένο να κρατάς σ' απέρητο θρόνι
σου το γικόα σου τον ακριβό και το
μονογενή σου».*



Στο παραδοσιακό τραγούδι της πατρίδας μας, ιδιαίτερη τιμή και ευλάβεια αποδίδεται στην Κυρία Θεοτόκο, την Ελεούσα του Κύκκου,

*«την Παναϊαν της κορφής με το
θρόνι στην μέση»
«Ουλές Τζυράς τες λαλούν τζι'
ούλές Τζυράς είναι
μα σαν του Τζύκκου την Τζυράν
άλλην καμμιάν εν έση,
πρώτα δικαβαίνει η χάρη της τζιαι
τασιών υβρέστη».*

Στο τραγούδι της Παναγίας του Κύκκου, ο άγνωστος λαϊκός ποιητής αποδίδει στην ομβροτόκο Κυρία Θεοτόκο την υψίστη τιμή να προσκυνώνεται σ' αυτήν ο Υιός Της, να την τοποθετεί στον δικό Του θρόνο και να αποδέχεται τα αιτήματά Της *«Τζυράς του κόσμου»*.

Το πανiero πρόσωπο της Θεοτόκου συγκεντρώνει το πνευματικό κάλλος, αυτό το μυστικό κάλλος που μαγνητίζει τις ανθρώπινες ψυχές, τις καθησυχάζει και τις παρηγορά. Στο πρόσωπό Της αναγνωρίζει ο κάθε άνθρωπος τη Μεγάλη Μητέρα και στην αγκαλιά Της βρίσκει γαλήνη και προστασία. Εξάλλου, αυτή η αγκαλιά χωρά τα πάντα και τους πάντες και δεν είναι άλλωστε τυχαίος ο χαρακτηρισμός Της ως *«η Πλατυτέρα των Ουρανών»*.

Την Δέσποινα τ' Ουρανού, ταπεινοί και εμείς προσκυντές, τις μέρες τούτες της γιορτής Της, στα δύσκολα και δίσεκτά μας χρόνια που διερχόμαστε στη γη, τούτη του μαρτυρίου, παρακαλούμε μαζί με τον πρόσφυγα ποιητή *«δύναμιν να μου δώσει να ξαναδώ τον τόπο μου πάλοι να μ' αξιώσει»*.



ΡΩΤΑΤΕ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΟΥΜΕ

Ποια η θέση της Εκκλησίας για την Ελεύθερη Συμβίωση

Η θέση της Εκκλησίας

Ο γάμος δεν είναι κάτι που ανακάλυψε μόνος του ο άνθρωπος. Ο πρώτος νυμφαγωγός είναι ο Θεός. Αυτός είναι που ένωσε τον άνδρα με τη γυναίκα.

Και εὐλόγησεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς καὶ εἶπε: *Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ κατακυριεύσατε τῆς γῆς*. (Γεν. 1,28). Μετά από αυτό «*Ἀδάμ... ἔγνω Εὐαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ*» (Γεν. 4.1). Το ρήμα γινώσκω αναφέρεται στην ψυχοσωματική ένωση του άνδρα και της γυναίκας. Το «*ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν*» (Γεν. 2,24) σημαίνει πως ο γάμος έχει ένα αποτέλεσμα. Κάνει τους δύο ένα. Οι άνθρωποι, απλά, νομοθετήσαμε το γάμο, πάντα μέσα στα πλαίσια που καθόρισε ο Θεός. Ορίσαμε ότι ο γάμος είναι μια κοινωνία προσώπων, που διαρκεί καθ' ὅλο το διάστημα της ζωής εκείνων που τον συγκροτούν. Ὅτι ακόμα ο γάμος είναι ο κοινός κλήρος, των συζύγων. Οι ὀροι σύζυγος και συζυγία σημαίνουν ότι η ζωή μέσα στην κοινωνία του γάμου είναι κοινή σε όλα. Συμμετοχή στις χαρές αλλά και στις λύπες. Με ένα λόγο. Δεν υπάρχει στο γάμο δικό μου. Υπάρχει μόνο δικό μας.

Ἐξω από αυτό το πλαίσιο της συμβίωσης δεν υπάρχει για την Εκκλησία άλλο. Ὅ,τι έχει προκύψει στην πορεία του ανθρώπου είναι ξένο και αλλότριον γι' αυτήν. Είναι ανθρώπινη επινόηση, που αποσκοπεύει στον εκφυλισμό του θεσμού του γάμου.

Η άλλη άποψη

Ὅμως δεν εθελουφλούμε. Στις μέρες μας υπάρχουν άνθρωποι που δε θέλουν, ο καθένας για δικούς του λόγους, να ακολουθήσουν την ἐγγαμν ζωή, όπως την ορίζει η Εκκλησία.

Θέλουν να ζουν μαζί. Αγαπούν ο ένας τον άλλο. Είναι πιστοί ο ένας προς τον άλλο. Δεν έχουν τρίτες σχέσεις. Δε θέλουν να είναι σύζυγοι αλλά δύο καλοί σύντροφοι. Αρνούνται να συνάψουν θρησκευτικό γάμο. Προτιμούν τον πολιτικό γάμο ή την ελεύθερη συμβίωση, ή απλά τη σχέση. Αυτό το σχήμα της συμβίωσης η Εκκλησία δεν το επιθυμεί, ούτε το ενθαρρύνει, ούτε και το επικροτεί, πολύ δε περισσότερο δεν το ευλογεί. Η Εκκλησία σέβεται την ελευθερία του ατόμου. Απλώς λέει το δικό της λόγο. Από εκεί και πέρα οι άνθρωποι, ως λογικά όντα που είναι, αποφασίζουν και ενεργούν.

Στο σημείο αυτό πρέπει να πούμε πως αυτός ο δεσμός, που είναι αποτέλεσμα προσωπικής και ελεύθερης επιλογής, και έχει ως γνώρισμα

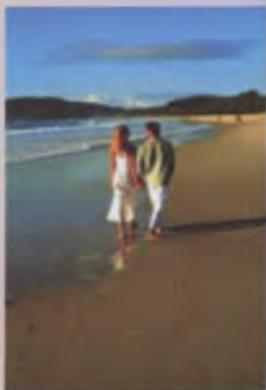


την αφοσίωση και την εμπιστοσύνη ενός προς τον άλλο, από μια πρώτη θεώρηση μπορεί να φαίνεται ότι δεν έχει τίποτε το κακό ή μεμπτό. Και όμως. Αν εξετάσουμε το θέμα από τη σκοπιά της ιδιότητας που φέρουμε, τη χριστιανική, βλέπουμε ότι παίρνει μια άλλη, ιδιαίτερη έννοια, η οποία εγγίζει τα όρια της ύβρεως. Της προσπάθειας εκείνης που συνεργεί στην αλλοίωση της έννοιας του όρου οικογένεια, ως της καί' οίκου Εκκλησίας. Αυτό το μοντέλο εδράζεται στην εγωιστική προσέγγιση αυτής της πτυχής της ζωής. Απουσιάζει από αυτή τη σχέση, ο νυμφαγωγός και η ευλογία της Εκκλησίας. Υπέρτατος νόμος η φιλαυτία. Η προβολή του δικού μας θελήματος. Το θείο μένει έξω από τις επιλογές μας. Αυτό είναι το μεμπτό.

Η οποιαδήποτε σχέση ανδρός και γυναικός έξω από το γάμο, που ευλογεί η Εκκλησία, είναι φθαρτή. Περιορίζεται στον παρόντα κόσμο. Δεν έχει την προοπτική της αιωνιότητας. Ο θάνατος διαλύει αυτή τη σχέση. Είναι ως να μην υπήρχε. Στερείται αυτή η σχέση προοπτικής και μέλλοντος πέρα από τον παρόντα χρόνο.

Αντίθετα η Εκκλησία με την ευλογία του γάμου επιτυγχάνει κάτι πιο ωραίο και θαυμαστό. Επειδή δέχεται τον έρωτα, τον εξερχόμενο από το εγώ του ενός και ανοιγόμενο προς το εγώ του άλλου, θέλει να τον αφθαρτοποιήσει. Να τον κάμει αιώνιο. Να ξεπεράσει το φράγμα του παρόντος χρόνου και να μπει στη σφαίρα της αιωνιότητας.

Τα δυο πρόσωπα μετά το γάμο δεν είναι μεμονωμένα άτομα. Είναι ζευγάρι. Η σχέση τους είναι μοναδική και ανεπανάληπτη, γιατί ήδη με το μυστήριο του γάμου η Εκκλησία τους εισάγει στο σώμα του Χριστού. Με το μυστήριο του γάμου αρχίζει μια συνειδητή πορεία με όπλα την αγάπη, την αφοσίωση και την άσκηση. Υπόδειγμα σ' αυτή την πορεία είναι η σχέση Χριστού και Εκκλησίας.



Η ΜΕΙΖΩΝ ΑΡΕΤΗ

Το ξεπέραςμα της αρετής είναι μια έννοια λίγο δύσκολη στην κατανόησή της. Η αρετή, το καταλαβαίνω, είναι απαραίτητη για να αποκτήσει η ζωή μας ουσία και περιεχόμενο. Συμβάλλει στην οριοθέτηση του τι πρέπει και του τι δεν πρέπει. Δίνει προβάδισμα στο δέον γενέσθαι και εμποδίζει τον εκτροχιασμό από τον ευθύ δρόμο.

Εκείνο που είναι δυσκολοκατανόητο είναι η μείζων αρετή. Το ξεπέραςμα της αρετής. Και όμως δεν μπορεί η αρετή ενός χριστιανού να έχει την ίδια ποιότητα και το ίδιο πύρωμα με την αρετή κάποιου άλλου, που δε γνώρισε το Χριστό. Το γιατί, είναι εύκολο να νοηθεί. Όλοι οι εραστές της αρετής ξεκινούν από κάπου. Έχουν μια βάση. Ένα υπόδειγμα. Ένα είδωλο, αν σας βολεύει ο όρος. Μια επιλογή. Από αυτό το σημείο αρχίζει και η διαφοροποίηση του χαρακτηρισμού της αρετής.

Δεν είναι τυχαίο το γεγονός πως ο Πρόδικος έβαλε σε σοβαρά διλήμματα τον Ηρακλή τοποθετώντας τον στο κομβικό εκείνο σημείο της επιλογής της ποιότητας της ζωής του, Αρετή ή Κακία. Επιλέγει την Αρετή με όλα τα επακόλουθά της. Αγώνας, αγωνία, προσπάθεια, δοκιμασία. Εδώ έχει τη θέση της η μείζων αρετή. Σ' αυτό μας βοηθά μια διδασκαλία του Χριστού, που μας διασώζει ο Ευαγγελιστής Ματθαίος. «Λέγω γάρ ὑμῖν ἐάν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθῃτε εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν», (Μτ. 5, 20). Αν λοιπόν η ευσέβειά σας δεν ξεπεράσει την ευσέβεια των Γραμματέων και των Φαρισαίων, δε θα μπειτε στη Βασιλεία του Θεού. Αυτή η υπόδειξη του Χριστού πρέπει να μεταφερθεί στην καθημερινότητα. Οι συνέπειες αυτής της μεταφοράς θα είναι πολύ ευεργετικές για όλους μας. Θα σηματοδοτήσει την αρχή μιας νέας αντίληψης για τη ζωή και τον άνθρωπο, που θα έχει ως γνώρισμα τον παροξυσμό, την ευαισθησία για την ποιότητα της δικής μας αρετής σε σχέση πάντα με την αρετή που δίδαξε και βίωσε ο Θεάνθρωπος Κύριος.



Η επίσκεψη του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Χριστοδούλου στην Ιερά Μονή Κόκκου μέσα από το φωτογραφικό φακό

Στα πλαίσια της οκταήμερης παραμονής του στην Κύπρο, κατά το διάστημα 29 Απριλίου έως 6 Μαΐου, ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος επισκέφθηκε την πανεύφημη και παλαιάτη Μονή της Παναγίας του Κόκκου, «το Παλλάδιον της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Κύπρου και το σέμνωμα της καθόλου ορθοδοξίας», όπως ο ίδιος την χαρακτήρισε.



Ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Χριστοδούλος γίνεται δεκτός στην Ιερά Μονή Κόκκου με όλες τις πρέπουσες τιμές



Ο τότε Επίσκοπος Κόκκου, νυν Πανερωπίτατος Μητροπολίτης Κόκκου και Τηλλυρίας κ. Νικηφόρος, ως Ηγούμενος της Μονής, υποδέχεται τον κ. Χριστοδούλο



«Μετά συνοχής καρδίας κλινόμο το γόνυ προ της παρ' Ιερογράφου Λουκά ιστορηθείσης εικόνας της Παναγίας της Κυκκαώτισσας, της Νήσου Κύπρου αρωγού, βοηθού και ακέστορος και φρουρωρούσας τους δρυμούς του Τροόδους κατά τον υμνωδόν, η Χάρις της οποίας στέγει και φυλάσσει όχι μόνον την ευλογημένην, αγιοτόκον και ηρωτόκον Νήσον αλλά και την Οικουμένην άπασαν». (Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος Χριστοδούλος)



Ο κ. Νικηφόρος κατά την προσφώνησή του δεν παρέλειψε να εκθειάσει τη χαρισματική προσωπικότητα του κ. Χριστοδούλου και να τονίσει τη σημασία της επισκέψής του: «Η Αρχιεπισκοπική παρουσία σας εδώ, στην νήσο των Αχαιών που επάνω της καμαρώνεται ο ίδιος αβρός και καταγάλανος ελληνικός ουρανός και στις ακτές της βοστρυχίζεται αφροστεφάνωτο το κύμα της Ανατολι-

κής Μεσογείου, γλυκαίνει τον πόνο του κυπριακού ελληνισμού και ενισχύει το φρόνημα, την ελπίδα, την αντοχή, την καρτερία και την πίστη του, ότι το δίκαιο και η ηθική θα επικρατήσουν και η Κύπρος που αείποτε υπήρξε ακραιφνώς ορθόδοξη και ελληνική στο νου, στην ψυχή και στην καρδιά, θα σωθεί συντριβοντας τα δεσμά της».



Στην αντιφώνησή του ο κ. Χριστόδουλος επισήμανε ότι η προσφορά του μοναχού δεν είναι μόνο πνευματική αλλά και ηθική, κοινωνική και εθνική: «Ο μοναχός, όταν αγωνίζεται διὰ να καθαρθεί εκ των παθών αυτού και να ενωθεί μετὰ του Θεοῦ, ταυτοχρόνως αγιάζει και τον κόσμον. Ο κόσμος ὅλος δέχεται τὸ φῶς καὶ τὴν αγιότητα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ὅταν ὑπάρχουν μοναχοὶ καταδανώμενοι εἰς τὸ καθήκον ακριβῶς τῆς υπηρεσίας τῆς ἀγάπης αὐτῆς». Παράλληλα ἐξήρε τὸ σπουδαῖο ἔργο ποῦ ἐπιτελεῖ ἡ Μονὴ Κύκκου ὑπὸ τὴν καθοδήγησι τοῦ Ἡγουμένου αὐτῆς: «Ἡ προσφορά αὐτῆς (τῆς Μονῆς) εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν Παιδείαν, τὴν Νεότητα, τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τὴν κοινωνίαν, καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας ἡμῶν συνεχίζεται ὑπὸ τὴν υποδειγματικὴν καὶ ἀσυπολόγηστον προσφορὰν τοῦ Καθηγουμένου τῆς Μονῆς, Σεβασμιωτάτου Ἐπισκόπου Κύκκου κ. Νικηφόρου, Ἱεράρχου ὁποῖος φλέγεται ὑπὸ τῆς φλογὸς τῆς πίστεως καὶ καθοδηγείται ὑπὸ τοῦ ἐθνικοῦ παλμοῦ καὶ τῆς ἀφοσιώσεως εἰς τὸ καθήκον πρὸς πραγμάτων ἔργων σπουδαίων καὶ διαχρονικῶν».



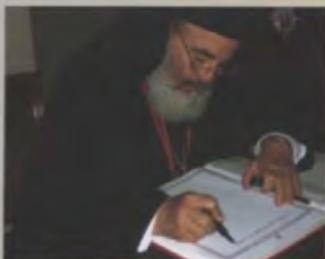
Ο κ. Χριστόδουλος ἀντιπροσέφερε, σε ἀνάμνησι τῆς ἐπισκέψεώς του, ἓνα ἱερὸ ἐγκόλλιο καὶ ἓνα Ἅγιο Ποτήριο

Ο κ. Νικηφόρος τίμησε τὸν κ. Χριστόδουλο με τὸ χρυσὸ μετᾶλλιο τιμῆς τῆς Μονῆς Κύκκου



Ξεναγήσι στο χῶρο τοῦ Μουσείου, ὅπου φυλάσσονται ἐκθέματα ἀνεκτίμητης θρησκευτικῆς ἀξίας, ἀπὸ τὸν κ. Στυλιανὸ

Περδίκη Διευθυντὴ τοῦ Κέντρου Συντήρησης τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου



Ο κ. Χριστόδουλος ἐνῶ υπογράφει τὸ βιβλίο ἐπισκεπτῶν τῆς Μονῆς



Κατὰθεσι στεφάνου στὸν τάφο τοῦ αἰμῆνηστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' στὸ θρόνι



Αναμνηστικὴ φωτογραφία με μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου καὶ τοὺς πατέρες τῆς Μονῆς



ΑΛΛΑΓΗ ΚΑΛΥΜΜΑΤΟΣ ΕΙΚΟΝΟΣ

Με μια σεμνή και γεμάτη κατάνυξη τελετή έγινε το Μεγάλο Σάββατο η αλλαγή του καλύμματος της εικόνας της Παναγίας της Ελεούσας του Κύκκου. Το παλαιότερο κάλυμμα που σκέπαζε την Αγία



Αποκαθίλιση της Αγίας Εικόνας



Σκέπε ταύτην την νήσον από πάσης ανάγκης πίστει σοι προσούσασιν και πίστιν εκβώσασιν.

*Χαίρε Κεχαριτωμένη
Παρθένε Κυκκώτισσα*



"Αγνεῖος θησαύρισμα, χαίρε, δι' ἧς ἐκ τοῦ πῦματος ἡμῶν ἐξανέστημεν χαίρε, ἠδύπνοον κρίνον, Δέσποινα, πιστοῦς εὐαδιδίζον θυμῆμα εὖσσημον, μόνον πολύτημον.

Εικόνα «ήνπερ ιστορήσε πόθω ο χριστοκίρυξ Λουκάς» χρονολογείται από τα μέσα του 19^{ου} αιώνας. Κατά τη διάρκεια της τελετής ψάλλθηκε παρακλητικός κανόνας στη Θεοτόκο Κυκκώτισσα και διαβάσθηκε ειδική ευχή επί τη αλλαγή του καλύμματός της. Η νέα σκεπή απεικονίζει στην εμπρόσθια όψη, με χρυσοκέντητη παράσταση, την Ελεούσα του Κύκκου και στην οπίσθια, τους ιδρυτές της Μονής, αυτοκράτορα Αλέξιο Κομνηνό και όσιο Ησαΐα Κυκκώτη. Το πρόσωπο της εικόνας της Θεοτόκου είναι σκεπασμένο από σεβασμό και δεν επιτρέπεται σε κανένα να το αντικρί-



Ο Ηγούμενος της Μονής με τη βοήθεια πατέρων αλλάζει το κάλυμμα



«Μήτηρ του Θεού φύλαξον ημάς υπό την σκέπην σου»

σει. Όσοι επιχειρήσαν στο παρελθόν να πράξουν αυτό από περιέργεια, έχασαν τη φυσική τους όραση από το υπέρλαμπρο φως που ακτινοβολούσε η αγία μορφή Της. Η Αγία Εικόνα σύμφωνα με την παράδοση αποκαλυπτόταν από τους πατέρες της Μονής σε περιπτώσεις μεγάλων δοκιμασιών που έπλητταν τον τόπο. Η αφαίρεση του κάλυμματος της Αγίας Εικόνας γινόταν μόνο στο θρόνι, χωρίς οι μοναχοί να ταλμούν να δουν το πρόσωπό Της, που ήταν στραμμένο προς τον ουρανό. Εκεί φαλλόταν παράκληση και διαβάζονταν οι σχετικές για την περίπτωση ευχές. Αρκετές όμως ήταν οι φορές που η χαριτόβρυτος εικόνα ταξίδευε σε κάθε γωνιά της νήσου για να θεραπεύσει, να πα-

ρηγορήσει τους πάσχοντες και να κατεναύσει το μένος της φύσης, το οποίο εκδηλωνόταν με ανομβρίες, σεισμούς, επιδρομές ακριδών, λοιμούς. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις το αστραποβόλο πρόσωπό Της ήταν σκεπασμένο από το χρυσοϋφαντο κάλυμμα προκαλώντας το ιερό δέος και το σεβασμό των ταπεινών προσκυνητών που προσέτρεχαν προς Αυτήν για να μεταλάβουν της Χάριτός Της. Το έθος αυτό με το πέρασμα των αιώνων παγιώθηκε στη συνείδηση των πιστών προσδίδοντας στην Αγία Εικόνα ιδιαίτερο κύρος και φήμη, η οποία εξαπλώθηκε γρήγορα στα πέρατα της Οικουμένης.



Το τελευταίο μέρος του καλύμματος



ΚΗΔΕΙΑ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΚΥΚΚΩΤΗ

Εκοιμήθη σε ηλικία 82 ετών ο Αρχιμανδρίτης Κύριλλος Κυκκώτης. Η εξόδιος ακολουθία τελέσθηκε στην Ιερά Μονή Κύκκου στις 18 Απριλίου, στην παρουσία του Μητροπολίτη Κιτίου κ. Χρυσόστομου, του Ηγουμένου της Μονής τότε Επισκόπου Κύκκου, νυν Μητροπολίτη Κύκκου και Τηλλυρίας κ. Νικηφόρου, και πλήθους εκτιμητών της προσφοράς του.

Ο αείμνηστος Αρχιμανδρίτης Κύριλλος, κατά κόσμο Κυριάκος Αριστοτέλης, γεννήθηκε στο Μπλικούρι στις 20 Ιουλίου του 1925. Σε ηλικία 14 ετών εισήλθε στις τάξεις της Μονής υπό την ιδιότητα του δόκιμου μοναχού, όπου παρακολούθησε μαθήματα γυμνασιακού κύκλου στη Σχολή, που συντηρούσε τότε η Μονή Κύκκου. Την περίοδο 1946-1950 φοίτησε στο

τερος από τον αείμνηστο Αρχιεπίσκοπο Μακάριο Γ'. Το 1960 μετέβη στην Αθήνα, όπου σπούδασε Μαθηματικά. Στην διάρκεια των σπουδών του συνέβαλε μεγάλως ως ένας εκ των πρωτεργατών, της δημιουργίας του γνωστού Μαιευτηρίου «Αλεξάνδρα», όπου παρείχετο ιατρική φροντίδα κυρίως σε γυναίκες που δυσκολεύονταν να τεκνοποιήσουν. Ήταν παράλληλα ο πρώτος εφημέριος του νοσηλευτηρίου, στο ναό του οποίου υπηρέτησε μέχρι το 1969 που επέστρεψε στη Μονή Κύκκου. Το 1973 διορίσθηκε Αρχιερατικός Επίτροπος στη Μητρόπολη Κυρηνείας. Τα τραγικά γεγονότα του 1974 τον υποχρέωσαν να την εγκαταλείψει φεύγοντας τελευταίος από αυτήν. Την περίοδο 1974-1985 εργάστηκε ως καθηγητής στο Γυμνάσιο Πεδουλά. Τον



Παγκύριο Γυμνάσιο, ενώ ένα χρόνο αργότερα χειροτονήθηκε σε Διάκονο από τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο Γ' μετονομασθείς σε Κύριλλο. Την περίοδο 1955-59 υπήρξε ενεργό μέλος της ΕΟΚΑ και κεντρικός σύνδεσμος των ανταρτικών ομάδων αντίστασης στην περιοχή περί την Ιερά Μονή Κύκκου. Μεταξύ άλλων εφοδίαζε τους αγωνιστές με τρόφιμα και άλλα είδη πρώτης ανάγκης, κατασκεύαζε κρησφύγετα για τους αντάρτες και ήταν ο βασικός διεκπεραιωτής της αλληλογραφίας του Διγενή κατά το διάστημα που κρυβόταν στην περιοχή. Τον Ιούνιο του 1956 εξορίστηκε υπό των Αγγλων από το Μοναστήρι με άλλους πατέρες της Μονής, αφού νωρίτερα είχε χειροτονηθεί πρεσβύ-

υπόλοιπο χρόνο της ζωής του, τον αφιέρωσε στην Ιερά Μονή Κύκκου, την οποία διακόντησε από τη θέση του Εφόρου για 35 ολόκληρα χρόνια. Η ακεραιότητα του χαρακτήρα του, η πραότητα που εξέπεμπε και η εργατικότητά του, τον έκαναν λίαν αγαπητό ανάμεσα στα μέλη της αδελφότητας και τους προσκυνητές της Μονής. Ο θάνατός του αφήνει στις καρδιές όλων όσων τον γνώριζαν μια γλυκόπικρη γεύση. Θλίψη για τον αποχωρισμό αλλά και παρηγοριά γνωρίζοντας πως ο πατήρ Κύριλλος ανέλωσε τη ζωή του στη διακονία του πλησίων και τώρα απολαμβάνει επάξια τον μισθό του στους ουρανούς.



«Με το βλέμμα στην Πόλη του Ξουαόρα ενθρονίστηκε ο Βασίλειος»

ΕΚΛΟΓΗ

Στις 11 Μαΐου πραγματοποιήθηκε η εκλογική συνέλευση για ανάδειξη του νέου Μητροπολίτη Κωνσταντίας - Αμμοχώστου στο Μέγα Συνοδικό της Ιεράς Αρχιεπισκοπής. Με 66 ψήφους υπέρ και μία λευκή ψήφο από την κάλπη των εξ οφίκιο, υπερψηφίστηκε χωρίς ανθυποψήφιο Μητροπολίτης Κωνσταντίας - Αμμοχώστου, ο Χωρεπίσκοπος Τριμιθούντος κ. Βασίλειος. Μετά την καταμέτρηση των ψήφων σήμανε η καμπάνα του Καθεδρικού Ναού του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου, όπου ο Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Β' μαζί με τους Αρχιερείς μετέβηκαν σε πομπή και υπέγραψαν πάνω στην Αγία Τράπεζα την κανονική πρόξη της εκλογής του Μητροπολίτη. Στη συνέχεια ο επηφισμένος Μητροπολίτης ακολουθώντας το τελετουργικό εισήλθε στο ναό όπου του ανακοινώθηκε η εκλογή του και αφού υπέγραψε τη νομοσημένη ευχαριστήρια, έγινε απόλυση.

Έπειτα Αρχιερείς και κλήρος μετέβησαν στο Μέγα Συνοδικό, όπου ο επηφισμένος Μητροπολίτης Κωνσταντίας - Αμμοχώστου δέχθηκε συγχαρητήρια.

ΕΝΘΡΟΝΙΣΗ

Λαμπρή και μεγαλοπρεπής υπήρξε η τελετή ενθρόνισης του πρώτου Μητροπολίτη Κωνσταντίας - Αμμοχώστου, η οποία πραγματοποιήθηκε στον Ιερό Ναό Αγ. Γεωργίου στο Παραλίμνι στις 12 Μαΐου. Η Εκλογή του Μητροπολίτη Κωνσταντίας - Αμμοχώστου εντάσσεται μέσα στα πλαίσια της αποφάσεως της Ιεράς Συνόδου για διύρυνση του αριθμού των μελών της. Σε συνέντευξή του ο Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Β', ανέφερε μέχρι τον Ιούλιο, πως η Ιερά Σύνοδος θα συμπληρωθεί, και θα καταστεί πλήρης.

Στην ενθρόνιση, εκτός της Ιεράς Συνόδου της Κυπριακής Εκκλησίας, παρευρέθηκαν και εκπρόσωποι του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως και άλλων ορθόδοξων Εκκλησιών, η πολιτική ηγεσία και πλήθος πιστών.



Στην ομιλία του ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου απευθυνόμενος προς τον πρώτο Μητροπολίτη Κωνσταντίας Βασίλειο του υπευθύνισε πόσο δύσκολος, ανφορικός και ακανθώδης είναι ο δρόμος που αρχίζει, αφού το ποίμνιο που καλεί-

ται να ποιμάνει, δε βρίσκεται στα όρια της Μητροπολιτικής του περιφέρειας αλλά είναι διασκορπισμένο σε ολόκληρο το νησί. Επίσης ανέφερε ότι «χρέος της Κυπριακής Εκκλησίας και ιδιαίτερα του Μητροπολίτη Κωνσταντίας - Αμμοχώστου είναι να αγωνιστούμε σθεναρά για να απελευθερωθούν τόσο η κατεχόμενη Αμμόχωστος όσο και όλα τα σκλαβωμένα εδάφη μας από την επαισχυντή τουρκική σκλαβιά».

Στην αντιφώνησή του ο Μητροπολίτης Κωνσταντίας Βασίλειος διαβεβαίωσε ότι θα αγωνιστεί για τη διατήρηση της Ορθόδοξης πίστης και την εμπέδωσή της στους πιστούς της Μητροπολιτικής του περιφέρειας.

Τόνισε ότι προσπάθειά του θα είναι η πνευματική, η κοινωνική και η οικονομική εξύψωση του Ιερού Κλήρου, ώστε να υπάρξουν οι κατάλληλες συνθήκες για την απρόσκοπτη επιτέλεση του πνευματικού εννοιακού έργου.

Αναφερόμενος στο Κυπριακό πρόβλημα, ο Μητροπολίτης Κωνσταντίας - Αμμοχώστου, εξέφρασε την εκτίμησή ότι «η συνεχιζόμενη κατοχή τμήματος της πατρίδας δημιουργεί παντός είδους επιπτώσεις, οι οποίες, όπως ανέφερε, επιβάλλουν τη συνεχή επαγρύπνηση και το ενδιαφέρον της Εκ-

κλησίας». Επίσης πρόσθεσε, ότι η «ιστορική, διαχρονική και σύγχρονη ευθύνη και αποστολή της Εκκλησίας επιβάλλει την παρακολούθηση των πολιτικών εξελίξεων και τη διατύπωση των ανησυχιών της για την πορεία του εθνικού θέματος».

Ανέφερε ακόμα ότι η Μητρόπολη Κωνσταντίας - Αμμοχώστου θα καταβάλει συντονισμένες προσπάθειες και ενέργειες, μέσα στα πλαίσια των δυνατοτήτων και δραστηριοτήτων της, για τη διάσωση των πολιτιστικών μνημείων της Κύπρου και της θρησκευτικής ταυτότητας του Κυπριακού λαού. Επίσης πρόσθεσε ότι «η Εκκλησία θα αγωνιστεί για τη διάσωση και τη συντήρηση των εκκλησιαστικών μνημείων των κατεχομένων εδαφών της Κυπριακής Δημοκρατίας, τα οποία αποτελούν σημαντικό τμήμα της πολιτιστικής και θρησκευτικής κληρονομιάς του Κυπριακού λαού».

Εν κατακλείδι, σημειώνουμε, πως είμαστε βέβαιοι, ότι ο Μητροπολίτης Κωνσταντίας - Αμμοχώστου θα αγωνίζεται καθημερινά με θέρμη και ζήλο για να διατηρήσει ζώσα την πίστη μέσα στο λαό και ότι θα προχωρήσει στην πραγμάτωση των αναγκαίων τομών για την αναγέννηση, αλλά και την πρόοδο της Μητροπόλης του.





Η ΤΕΛΕΤΗ ΕΝΘΡΟΝΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΚΥΚΚΟΥ ΚΑΙ ΤΗΛΛΥΡΙΑΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ



ρών ζητημάτων, που αναφύονται κατά καιρούς. Επίσης η δημιουργία περισσότερων Μητροπόλεων συνεπάγεται πιο μικρές εκκλησιαστικές περιφέρειες, στις οποίες είναι δυνατό να δοθεί περισσότερη προσοχή και να αναπτυχθεί σ' αυτές αξιόλογο έργο, που θα συμβάλει, με τη σειρά του, στην πνευματική, κοινωνική και πολιτιστική αναζωογόνησή τους. Τούτο μπορεί να συμβεί με τα νέα δεδομένα ακόμα και σε μικρά χωριά, που για διάφορους λόγους δεν κατέστη δυνατό να επιτευχθεί μέχρι σήμερα σε μεγάλο βαθμό.

Εντυπωσιακή και μεγαλοπρεπής υπήρξε η τελετή ενθρόνισης του πρώτου Μητροπολίτη Κύκκου και Τηλλυρίας Νικηφόρου, που πραγματοποιήθηκε στο καθολικό της Μονής Κύκκου την Κυριακή 13 Μαΐου 2007. Η εκλογή του Επισκόπου Νικηφόρου, ως πρώτου Μητροπολίτη Κύκκου και Τηλλυρίας, εντάσσεται στα πλαίσια της απόφασης της Ιεράς Συνόδου για διεύρυνση του αριθμού των Μητροπόλεων. Πρόκειται για απόφαση που αποτελεί σταθμό στα εκκλησιαστικά δρώμενα του τόπου. Αναβιώνει ύστερα από αρκετούς αιώνες μια αρχαία παράδοση και πρακτική, που θέλει τις Κυπριακές Μητροπόλεις δεκατρείς και μια πλήρη Ιερά Σύνοδο, που θα διασφαλίζει το αυτοδιοίκητο της Κυπριακής Εκκλησίας και τη δυνατότητα επίλυσης από αυτήν διαφόρων σοβα-



Της τελετής ενθρόνισής προεξήρχε ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Χρυσόστομος Β'. Παρόντες ήταν αρχιερείς, μέλη της Ιεράς Συνόδου, αρχιερείς από άλλες Ορθόδοξες Εκκλησίες και πολύ μεγάλο πλήθος κληρικών από διάφορα μέρη της Κύπρου. Τόσο ο ναός στον οποίο έγινε η όλη τελετή, όσο και οι έξω του ναού χώροι, ήταν ασφυχτικά γεμάτοι από κόσμο, που έσπευσε εκεί για να τιμήσει με την παρουσία του τον νεοεκλεγέντα Μητροπολίτη.

Στον ενθρονιστήριο του λόγου ο Μητροπολίτης Κύκκου και Τηλλυρίας Νικηφόρος αναφέρθηκε αρ-





χικά στην πρόσφατη κρίση, που ταλάνισε την Κυπριακή Εκκλησία και προκάλεσε σ' αυτήν σωρεία προβλημάτων, δίνοντας το στοιχείο της αισιοδοξίας που άρχισε να αναπτύσσεται σ' αυτήν. Με ευφράδεια λόγου και πλουσιότατο λεξιλόγιο ο Πανιερότατος τόνισε πως «*τι συννεφιά του χειμώνα διαδέχθηκε η άνοιξη. Τι Μεγάλη Παρασκευή διαδέχθηκε η Ανάσταση. Και τις μαύρες ώρες του ανέμου και του ζόφου και του κλύδωνος της Εκκλησίας μας διαδέχθηκε η υννεμία, η γαλήνη, η ηρεμία και το ουράνιο τόξο -ευλογία των ουρανών-πάμφωτο την περικοσμή!*». Έχοντας πλήρη συναίσθηση της αρνητικής κατάστασης που δημιουργήθηκε στην Εκκλησία της Κύπρου πρόσφατα, και αφού κραζόμενος τα αισθήματα που προκλήθηκαν στο πλήρωμά της, δε δίστασε να τονίσει με θάρρος, πως οι Ιεράρχες μέσα σε πνεύμα αδελφικής αγάπης και αμοιβαίας συγχωρήσεως άρχισαν να επανακαταρτίζουν την ενότητά τους. Προχώρησε μάλιστα ένα βήμα παρακάτω προσθέτοντας πως το σύνολο της Ιεραρχίας υπόσχεται να μην ξανακυλήσει ποτέ στο δρόμο της διχόνοιας, γιατί ο λαός δεν μπορεί να αντέξει άλλους διχασμούς και αντιπαλότητες. Στα λόγια αυτά ο Μητροπολίτης Νικηφόρος πρόσθεσε, «*και η υπόσχεσή μας αυτή ως θεωρηθεί ως η πλέον έμπρακτη συγγνώμη μας για το σκανδαλισμό του λαού μας, που όλοι μας προκαλέσαμε*».

Στη συνέχεια του ενθρονιστηρίου του λόγου ο νεοεκλεγείς αναφέρθηκε στην απόφαση της Ιεράς

Συνόδου να συστήσει νέες Μητροπόλεις και να αναθέσει σ' αυτόν τη διαποιμνοση της Μητροπόλεως Κύκκου και Τηλλυρίας, η οποία θα έχει ως έδρα της την ιστορική Μονή Κύκκου και θα ανήκουν σ' αυτήν οι γεινιάζουσες προς αυτήν κοινότητες, καθώς και οι κοινότητες της περιοχής Τηλλυρίας. Επειδή η απόφαση αυτή της Ιεράς Συνόδου ουσιαστικά αποτελεί προαγωγή της Μονής Κύκκου σε Μητρόπολη, ο Πανιερότατος πολύ σωστά παρατήρησε πως η μητροπολιτική αξία που δόθηκε στην ιστορική Μονή Κύκκου είναι κατάκτηση της μακράιωνης ιστορίας της και του ένδοξου παρελθόντος της, αλλά συνάμα και της συνεχούς καταβαλλόμενης σήμερα δημιουργικής προσπάθειας της να απαντήσει αποδοτικότερα στην κλήση της και να ανταποκριθεί πληρέστερα στην κοινωνική και εθνική της αποστολή.

Ο Πανιερότατος αναφέρθηκε επίσης στις νέες αρμοδιότητες που αναλαμβάνει ως πρώτος Μητροπολίτης Κύκκου και Τηλλυρίας. Διαβεβαίωσε ότι θα καταβάλει κάθε προσπάθεια για πιστή και αφοσιωμένη διακονία. Αναφέρθηκε στην εκ μέρους του μετατροπή του Ευαγγελίου σε έργα, στον εν Χριστώ καθαρισμό του ποιμνίου της Μητροπόλεως, στην προσπάθεια που θα καταβάλει για την κοινωνικοποίηση του Ευαγγελίου στη σημερινή εποχή, στην κατανόηση εκ μέρους του των προβλημάτων του ανθρώπου, στα προβλήματα της νεολαίας, την οποία όπως και προηγουμένως έτσι και τώρα θα έχει στις προτεραιότητές του, στην τρίτη ηλικία, στους πάσχοντες, στους αναξιοπαθούντες, στο θεσμό της οικογένειας, της πολύτεκνης οικογένειας, στην παιδεία, την ιστορία, τους θεσμούς, το δημογραφικό πρόβλημα, τις αιρέσεις, την ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος, στο φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης, στην κρίση του σημερινού πολιτισμού, στους μετανάστες, στην άρση των φυλετικών διακρίσεων καθώς και το εθνικό πρόβλημα του νησιού, τα οποία όλα μαζί θα αποτελούν το πεδίο διακονίας του.

Επειδή η ημέρα της ενθρονίσεως του Πανιεροτάτου συνέπεσε με την εορτή της πολύτεκνης μάνας, δεν παρέλειψε να αναφερθεί και στο γεγονός αυτό, εκφράζοντας τις σκέψεις του για την τεκνογονούσα Κύπρια μάνα και το εθνικό χρέος προς



αυτήν, διαβεβαιώνοντας για την παρουσία και συμβολή της νεοσυσταθείσας Μητροπόλεως προς αυτήν.

Εκτός από το όλο σκεπτικό και την προβληματική που ανέπτυξε, η ευρύτητα του πνεύματος και η ικανότητα του Μητροπολίτη Νικηφόρου να διεισδύει στην ουσία των πραγμάτων, φάνηκαν ξεκάθαρα σε συγκεκριμένα σημεία του ενθρονιστηρίου του λόγου. Περιοριζόμαστε να αναφέρουμε τα ακόλουθα. Στο σημείο της αναφοράς στο έργο που προτίθεται να αναπτύξει στην Μητροπολιτική του περιφέρεια, παρατήρησε με έμφαση πως η Εκκλησία δεν είναι ένας νεκρός κανόνας πίστεως και βίου αλλά ούτε παρελθόν, και πως «η μεγάλη απειλή της Εκκλησίας είναι όταν αυτή καταφεύγει στην κινδυνώδη ασφάλεια της στατικότητας, και αρνείται να επανέλθει στο υπερώο της Πεντηκοστής, στην ανανέωση, στην ανασύνταξη, στην αναδιάρθρωση, στην αναδιοργάνωση και ομαλή λειτουργία του Σώματός της». Σύμφωνα με τον Πανερμότατο, για να είναι ακμάζουσα η Εκκλησία οφείλει να παρακολουθεί με στοργή την επικαιρότητα της στιγμής και να χρησιμοποιεί τις εκάστοτε εκφάνσεις του πολιτισμού και του κοινωνικού βίου. Επιπλέον στο σημείο της αναφοράς του στην κοινωνικοποίηση του Ευαγγελικού μηνύματος διαπίστωσε πολύ σωστά πως αυτό πρέπει να γίνει με σύγχρονους τρόπους και να ανταποκρίνεται στις αναζητήσεις της σύγχρονης εποχής. Μνημονεύουμε επίσης την αναφορά του σε όλα τα ζητήματα που απασχολούν το σημερινό άνθρωπο, δείγμα της πολυδιάστατης θεώρησης της ζωής εκ μέρους του. Το διορθόδοξο, διαχριστιανικό και διεθνές γίνεσθαι στο οποίο η Εκκλησία θα έχει υπεύθυνη γνώμη και θέσεις, αποτέλεσε και αυτό σημείο αναφοράς εκ μέρους του Μητροπολίτη Νικηφόρου.

Στην τελετή ενθρονίσεως παρατηρήθηκε ένα πρωτοφανές συγκινητικό γεγονός, που δεν μπορεί να μείνει ασχολίαστο. Καθ' όλη τη διάρκεια της πορείας του ιεράρχη προς το ναό όπου επρόκειτο να

γίνει η ενθρόνιση, ο κόσμος που βρισκόταν έξω από το ναό, στην κάτω αψίδα της Μονής Κύκκου, φώναζε αυθόρμητα, με πολύ δυνατή φωνή, «όσιος-όσιος». Άραγε ήταν τυχαίο το γεγονός αυτό; Ασφαλώς όχι. Το «όσιος-όσιος» σύμφωνα με το τοπικό της ενθρονίσεως ενός Μητροπολίτη, λέγεται από τον κόσμο σε συγκεκριμένο και καθορισμένο σημείο της τελετής. Στην περίπτωση του Μητροπολίτη Νικηφόρου τούτο λέχθηκε αυθόρμητα, πριν την έναρξη της όλης τελετής. Αυτό είναι σημείο και απόδειξη της καταξίωσης του Ιεράρχη στη συνείδηση του λαού και προφανής αναγνώριση του έργου του, της προσφοράς του και των πολλών του αγώνων μέσα από την πολύχρονη και παραγωγικότητα πορεία του στην Εκκλησία.

Ευχόμαστε ολόψυχα στο Μητροπολίτη Κύκκου και Τηλλυρίας Νικηφόρο καλή δύναμη στην πορεία υλοποίησης των οραμάτων του στη νέα Μητροπολιτική περιφέρεια. Εκφράζουμε ταυτόχρονα την βεβαιότητα, πως σε σύντομο χρονικό διάστημα θα υλοποιήσει έμπρακτα όλα όσα ανέφερε και υποσχέθηκε στον ενθρονιστήριο του λόγο, χωρίς καμία εξαίρεση. Η βεβαιότητά μας αυτή πηγάζει από την μέχρι σήμερα πορεία του, η οποία μαρτυρεί πως πρόκειται για προσωπικότητα των έργων και όχι των πολλών και χωρίς αντίκρισμα λόγων. Ο Μητροπολίτης Νικηφόρος είναι το πρόσωπο που όταν στις 14 Ιανουαρίου 1984 ενθρονιζόταν ως Ηγούμενος Κύκκου και αναλάμβανε το πηδάλιο της ιστορικής Μονής, είπε στον ενθρονιστήριο του λόγο και το ακόλουθο: «Βάζω το χέρι σι' αλέτρι, και κατέρχομαι στον αμπελώνα τούτου του Κυρίου για να κατασκάψω και να εκριζώσω, και να φυτέψω. Χωρίς να φειστώ κόπου και μόχθου αλλά μέρα και νύχτα 'ίδιστα δαπανήσω και εκδαπανηθήσομαι' (Β' Κορ. 2,15) προς αναγέννηση κι ανόρθωση...» Μεγάλη υπόσχεση που υλοποίησε χωρίς να σκεφθεί κόπους και μόχθους, όπως ακριβώς το υποσχέθηκε τότε, πριν 23 ολόκληρα χρόνια. Τα έργα του είναι σε όλους γνωστά και βεβαιώνουν του λόγου του αληθές.





Χωρεπίσκοπος Καρπασίας Χριστόφορος Τσιάκκας

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο Χωρεπίσκοπος Καρπασίας Χριστόφορος Τσιάκκας είναι μια φωτεινή μορφή του μοναχισμού της Κύπρου με ευρεία θεολογική μόρφωση. Η εγκαταβίωσή του στην Ιερά Μονή Τροοδιτίσσης είναι ένα ακόμα πνευματικό όπλο στα χέρια του που εγγυάται την επιτυχία του πνευματικού του έργου. Μετά τις σπουδές του στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών πραγματοποίησε Μεταπτυχιακές Σπουδές στην Πατερική Θεολογία, στο Πανεπιστήμιο Durham της Μεγάλης Βρετανίας.



Μέχρι την εκλογή του ως Χωρεπισκόπου Καρπασίας που έγινε στις **10 Ιουνίου 2007**, ήταν Γραμματέας της Συνοδικής Επιτροπής της Εκκλησίας της Κύπρου για θέματα αιρέσεων. Εκπροσωπεί για πολλά χρόνια την Εκκλησία της Κύπρου στις Πανορθόδοξους Συνδιασκέψεις για θέματα Αιρέσεων και Παραθρησκείας. Μετέχει σε Ευρωπαϊκά και Διεθνή Συνέδρια που διοργανώνονται για την αντιμετώπιση των νεοφανών αιρέσεων (π.χ. Παρίσι, Μόσχα, Βαρκελώνη, Αθήνα κ.τ.λ.).

Έχει στενή συνεργασία με την Κυπριακή Κυβέρνηση και γενικότερα την Πολιτεία και διοργανώνει Σεμινάρια και Συνέδρια για ενημέρωση και ευαισθητοποίηση σχετικά με τους κινδύνους που προέρχονται από την δραστηριότητα των αιρέσεων.

Είναι ιδρυτής της «Παγκυπρίου Ενώσεως Γονέων για την Προστασία του Ελληνορθόδοξου Πολιτισμού, της Οικογένειας και του Ατόμου» (Π.Ε.Γ) και εκδίδει δύο πολύ αξιόλογα περιοδικά το «Ενημέρωσις», της Ιεράς Μονής Τροοδιτίσσης και το «Τεκμηρίωσις», Νομικό Δελτίο της Π.Ε.Γ. για τη θρησκευτική ελευθερία και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Είναι επίσης ιδρυτικό μέλος του Ορθόδοξου Συνδέσμου Πρωτοβουλιών Γονέων που εκδίδει το περιοδικό «Διάλογος» και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του.

Το πλούσιο συγγραφικό του έργο επεκτείνεται και πέραν των ανταιρετικών βιβλίων και αναφέρεται στη θεολογία, την πνευματική οικοδομή και την ερμηνεία των Πατέρων και της Αγίας Γραφής. Ένα από τα πιο αξιόλογα έργα του είναι το «Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό Θρησκειών και Αιρέσεων».

Από τα βάθη της ψυχής μας του ευχόμαστε πλήρη επιτυχία στα νέα του καθήκοντα ἐπ' αγαθῶ της Εκκλησίας και του λαού του Θεού.



Χειροτονία και Ενθρόνιση Χωρεπισκόπου Αμαθούντος κ. Νικολάου



Στις 10 Ιουνίου έγινε στον Καθεδρικό Ναό Παναγίας Καθολικής Λεμεσού η χειροτονία και η τελετή ενθρόνισσης του Χωρεπισκόπου Αμαθούντος Νικολάου. Στην τελετή της ενθρόνισσης παραβρέθηκε σύσσωμη η Ιεραρχία της Εκκλησίας μας καθώς και αντιπρόσωποι των υπολοίπων ορθοδόξων Εκκλησιών, Ηγούμενοι Μονών της Κύπρου, του Αγίου Όρους και πλήθος κληρικών και πιστών.

Αποσπάσματα από τον ενθρονιστήριο λόγο του Θεοφιλεστάτου Χωρεπισκόπου Αμαθούντος κ. Νικολάου:

«Ο Έπίσκοπος καλεῖται δι' ἔργων καὶ λόγων, νὰ ἀποτελεῖ τύπον καὶ παράδειγμα γιὰ τοὺς ἀδελφούς του, καὶ ὁ βίος του νὰ εἶναι ἐπαλήθευσις τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος. Παράλληλα, πρέπει ὡς ἄλλος Προφήτης νὰ διαφυλάσσει τὴν γνήσια παράδοση καὶ διδασκαλία τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, μακριὰ ἀπὸ φαρισαϊκὲς τυπολα-

τρεῖς καὶ νομικιστικὲς ἀντιλήψεις, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ δόγματα καὶ πῆθη ἀλλότρια τῆς μακραίωνης Ὁρθοδόξου ἡμῶν παραδόσεως καὶ πίστεως».

«Ἡ θέσις καὶ τὸ ὄξϊωμα τοῦ Ἐπισκόπου, δὲν ἀποτελεῖ ἀφορμὴ γιὰ ἀλαζονεῖα καὶ ἀπόλαυση ἀνθρωπίνης δόξης καὶ ὑλικῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ ἓνα διὰ βίου μαρτύριον, ἀνεβαίνοντας καθημερινὰ στὸ ἰκρίωμα τοῦ Σταυροῦ, διὰ τὴν ἀγάπην καὶ προκοπὴν τῶν πνευματικῶν του τέκνων, καθὼς ἐπίσης καὶ μιὰ συνεχὲς μαρτυρία Χριστοῦ, ὀρθοτομώντας τὸν λόγο τῆς ἀληθείας πρὸς κάθε ἄνθρωπο ποὺ τὸν πλησιάζει καὶ ζητᾷ λόγον «περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος».

«Ὡς Ἐπίσκοπος τῆς μαρτυρικῆς καὶ ἡμικατεχομένης πατρίδος μας καὶ ἔχοντας παιδιόθεν ἰδιαίτερη ἀγάπη πρὸς τὴν γλυκυτάτη μας Κύπρο καὶ εὐαισθησία στὴν παράδοση καὶ τὸν πολιτισμὸ τῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς πονεμένης μας Ῥωμοσύνης εὐρύτερα, δπλώνω ξεκάθαρα ὅτι θὰ βρισκομαι καθημερινὰ δίπλα στὸ λαὸ μας καὶ κρατώντας στὸ ἓνα χέρι τὸν Σταυρὸ καὶ στὸ ἄλλο τὴ ματωμένη Σημαία μας, θὰ ἀγωνίζομαι μαζί του γιὰ ἀπελευθέρωση τῆς ἁγίας μας νήσου καὶ τερματισμὸ τῆς πολύχρονης δοκιμασίας τῆς».



Βιογραφικό σημείωμα

Ο Θεοφιλέστατος Χωρεπίσκοπος Αμαθούντος κ. Νικόλαος, γεννήθηκε στο χωριό Αυγούρου της Επαρχίας Αμμοχώστου το 1969. Το 1987 αποφοίτησε από το Λύκειο Αγ. Γεωργίου στη Λάρνακα. Ακολούθως σπούδασε στη Θεολογική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.



Κατά την περίοδο 1991-92 βρισκόταν στις Καρυές του Αγ. Όρους μαζί με τον τότε Πρωτεπιστάτη του Αγ. Όρους και σημερινό Μητροπολίτη Λεμεσού κ. Αθανάσιον. Ταυτόχρονα παρακολούθησε μεταπτυχιακά μαθήματα στον Τομέα Συστηματικής Θεολογίας του Α.Π.Θ.

Επέστρεψε στην Κύπρο το 1992 μαζί με τον Γέροντά του Αθανάσιον και εγκαταστάθηκε μαζί με άλλους αδελφούς στην Ιερά Μονή Αγ. Νικολάου ή των Ιερέων της Πάφου. Εκεί έλαβε την πρώτη μοναχική κουρά.

Το Νοέμβριο του 1993, ολόκληρη η Αδελφότητα, κατόπιν προσκλήσεως του τότε ηγουμένου Μαχαίρα - σημερινού Μητροπολίτου Κυρηνείας κ. Παύλου και της Αδελφότητας της Μονής, εγκαταστάθηκε στην Μονή Μαχαίρα.

Το Σάββατο του Λαζάρου του 1994 έλαβε το Μέγα Σχήμα του Μοναχού. Το 1996 χειροτονήθηκε διάκονος από τον Θεοφιλέστατο Χωρεπίσκοπο Αμαθούντος και νυν Μητρο-



πολίτη Αμμοχώστου κ. Βασίλειο και το 1999 πρεσβύτερος από το Πανιερώτατο Μητροπολίτην Λεμεσού κ. Αθανάσιον. Το 2003 χειροθετήθηκε εις Πνευματικόν από τον Πανιερώτατο Μητροπολίτην Λεμεσού κ. Αθανάσιον. Από το 1996 μέχρι το 2003 υπήρξε μέλος του Ηγουμενοσυμβουλίου

της Μονής Μαχαίρα.

Το 2003 μαζί με άλλους τέσσερις αδελφούς, επάνδρωσαν την ανακαινισθείσαν Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου Μέσα Ποταμού. Την 29^{ην} Αυγούστου του ίδιου έτους προχειρήσθηκε σε Αρχιμανδρίτην και εκλέγηκε Ηγούμενος της Μονής. Ενθρονίστηκε στις 26 Οκτωβρίου, ημέραν της εορτής του Αγ. Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου του Μυροβλήτου, από τον Πανιερώτατο Μητροπολίτη Λεμεσού κ. Αθανάσιο.

Το έτος 2005 διορίσθηκε μέλος της Θρονικής Επιτροπής της Ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού και πνευματικός στην Γ' Τεχνική Σχολή Λεμεσού.

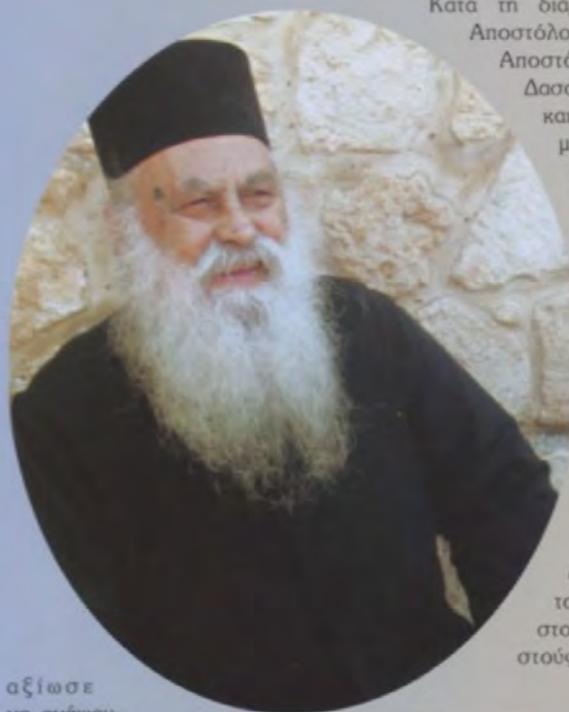
Τον Μάιον του 2007, μετά από εισήγησιν του Πανιερώτατου Μητροπολίτη Λεμεσού κ. Αθανάσιου, εξελέγη παμψηφεί από την Ιεράν Σύνοδον Χωρεπίσκοπος Αμαθούντος της Επαρχίας Λεμεσού. Η χειροτονία του έγινε στις 10 Ιουνίου του ίδιου έτους.





Μακάριος Παπαχριστοφόρου

Η ΕΝΘΡΟΝΙΣΗ ΤΟΥ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΓΑΒΡΙΗΛ ΩΣ ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΑΠ. ΒΑΡΝΑΒΑ



Κατά τή διάρκεια του Εσπερινού της εορτής του Αποστόλου Βαρνάβα, που έγινε στο Ναό του Αποστόλου Βαρνάβα και Αγίου Μακαρίου στη Δασούπολη την 10^η Ιουνίου 2007, έλαβε χώραν και η ενθρόνιση του Αρχ. Γαβριήλ ως Ηγούμενου της κατεχόμενης Ιεράς Βασιλικής και Σταυροπηγιακής Μονής του Αποστόλου Βαρνάβα.

Ο Ηγούμενος Γαβριήλ εγκαταβίωσε στη Μονή από το 1964. Έφυγε όμως με την Τουρκική εισβολή και βρήκε στοργή και στέγη στην Ιερά Μονή του Κύκκου. Τώρα αναλαμβάνει τα νέα του καθήκοντα, αναπολώντας τα όσα έζησε όλα τα χρόνια της παραμονής του στη Μονή της μετανοίας του. Και τώρα «βιώνω είπε στον ενθρονιστήριο λόγο του, εξόριστος της Μονής μου, όλα αυτά τα χρόνια της Τουρκικής εισβολής και κατοχής, με πόνο ψυχής επιποθώντας την επιστροφήν», και συνέχισε. «Επικαλούμεθα, του Αποστόλου Βαρνάβα, που σήμερα καλεί στον τάφο του κάθε φυλής και γλώσσας πιστούς και αλλόφυλους προσκυνητάς, που μας

αξίωσε να ανάψουμε ένα κανδήλι ευλαβείας και αγάπης στον τάφο Του, να μη παρίδη το αίτημα των προσευχών και των πόθων μας να δούμε ελεύθερη και λειτουργούσα τη Μονή Του».

Το ευχόμαστε από βάθους καρδιάς. Ο Θεός να δώσει, σύντομα να γίνει και η εγκαθίδρυσή του εκεί.





Η ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΚΑΙ Η ΕΝΘΡΟΝΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΤΑΜΑΣΟΥ ΚΑΙ ΟΡΕΙΝΗΣ

Η εκλογική συνέλευση που συνήλθε στην Αρχιεπισκοπή Κύπρου στις 9 Ιουνίου, αποτελούμενη από κληρικά και λαϊκά μέλη, εξέλεξε ως πρώτο Μητροπολίτη Ταμασού και Ορεινής τον Πανοσιολογιότατο Αρχιμανδρίτη της Μονής Κύκκου Ησαΐα. Πρόκειται για πολύ δραστήριο και καταξιωμένο κληρικό, του οποίου η εκλογή μπορεί βέβαια να χαρακτηριστεί εύστοχη και σωστή. Ο νεοεκλεγείς Μητροπολίτης γεννήθηκε στο Στρόβολο το 1971. Ο πατέρας του, Οδυσσεύς Γεωργιάκης, συνταξιούχος ανώτερος αστυνόμος, κατάγεται από το χωριό Άγιος Ηλίας

Αμμοχώστου και η μητέρα του Γεωργία Φραντζέσκου Γεωργιάκη από την Λάμπθο-Καραβά Κερύβειας. Μετά την υπηρεσία του στην Εθνική Φρουρά, εντάχθηκε στη Μονή Κύκκου, ως δόκιμος μοναχός, όπου υπηρέτησε σε διάφορα διακονήματα. Χειροτο-





νήθηκε διάκονος από τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου Χρυσόστομο Α' το 1993. Το 2000 χειροτονήθηκε πρεσβύτερος. Την μέρα της χειροτονίας του σε πρεσβύτερο προχειρίστηκε Αρχιμανδρίτης.

Το ρόλο του νέου Μητροπολίτη και τις σοβαρότατες προοπτικές της αποστολής του ενισχύει σημαντικά η ευρεία επιστημονική του κατάρτιση. Ο καιρός των στείων μονολιθικών απόψεων και λύσεων στα διάφορα προβλήματα της σύγχρονης κοινωνίας, έχει περάσει προ πολλού. Σήμερα υπάρχουν νέα δεδομένα και ως εκ τούτου είναι απαραίτητο να ανοιγούν νέοι οριζόντες σκέψης, παρατήρησης της πραγματικότητας και του κοινωνικού γίνεσθαι, και νέοι τρόποι δράσης από μέ-

ρους της Εκκλησίας. Σήμερα, η Ορθόδοξη Εκκλησία για να μπορεί να παρουσιάσει σωστές και ολοκληρωμένες απόψεις σε επί μέρους ζητήματα, οφείλει να διαλεχτεί με τις άλλες επιστήμες και να χρησιμοποιήσει τις γνώσεις και τα πορίσματά τους. Πρέπει να έχει το θάρρος να συνεργάζεται μαζί τους και να αντλεί από την σοφία τους, για να είναι σε θέση να παράγει ορθό και χρήσιμο θεολογικό λόγο, που θα συμβάλλει στην θετική παρουσίαση της μαρτυρίας της στο σύγχρονο κόσμο. Ο νέος Μητροπολίτης με την ευρεία μόρφωση και επιστημονική του κατάρτιση έχει όλες τις προϋποθέσεις για να κινηθεί προς αυτή την κατεύθυνση. Είναι κάτοχος πτυχίου Θεολογίας, δύο master Θεολογίας, Διδακτορικού Διπλώματος Θεολογίας, ενώ παράλληλα συμμετείχε σε διάφορα πολύμνα σεμινάρια του εξωτερικού που αφορούσαν το γνωστικό αντικείμενο της ψυχολογίας, της κοινωνιολογίας, διάφορα θέματα νεολαίας, θέματα ναρκωτικών, νεαρής παραβατικότητας, αντικοινωνικής συμπεριφοράς κ.ά. Από την άλλη, ο κληρικός αυτός συμμετείχε σε πάρα πολλά συνέδρια, τόσο στο εξωτερικό, όσο και στην Κύπρο, που αφορούσαν ζητήματα φανατισμού και μισαλλοδοξίας, κοινωνικής αδικίας, φυλετικών διακρίσεων, θέματα υποβάθμισης της γυναίκας, μεταναστών, φτώχειας και καταπίεσης, εμπορίου και εκμετάλλευσης γυναικών, καθώς και ζητήματα διαθρησκειακών διαλόγων, διορθόδοξων, διαχριστιανικών και διαπολιτισμικών σχέσεων. Όλα αυτά αποτελούν λίγα από τα ζητήματα στα οποία η Μονή Κύκκου έχει εδώ και καιρό έντονη την παρουσία της και τα οποία εντάχθηκαν στο σύνολο της δραστηριότητάς της με πρωτοβουλία του Μητροπολίτη Κύκκου και Τηλλυρίας Νικηφόρου. Το μέχρι πρόσφατα μέλος της Αδελφότητας της Μονής Κύκκου, ο Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής, είναι φορέας όλης αυτής της εμπειρίας και γνώσης, στοιχεία που θα συμβάλουν αποφασιστικά στην επιτυχία του έργου που του αναθέτει τώρα η Εκκλησία.

Δίπλα στα πιο πάνω, ο νεοεκλεγής, κουβαλά και μια τεράστια εμπειρία από αποστολές στο εξωτερικό που είχαν πραγματοποιηθεί κατά διαστήματα από την Μονή Κύκκου. Είναι οι συγκεκριμένες αποστολές που τον έχουν καταστήσει γνωστό στο ευρύ κοινό της Κύπρου και είναι μέσα από αυτές που κέρδισε την συμπάθεια του κυπριακού λαού.

Παρά το νεαρό της ηλικίας του, η προσφορά του στον τομέα αυτό υπήρξε ανυπολόγιστη. Δεν θα ήταν ακραίο μάλιστα αν υποστηριζόταν πως ως κληρικός ξεχώρισε από τις συγκεκριμένες αποστολές, που πρώτη η Μονή Κύκκου είχε εντάξει στο όλο έργο της. Ο Μητροπολίτης Ησαΐας είναι το πρόσωπο που μετέβη στη Σερβία κατά τη διάρκεια των εκεί πολεμικών συγκρούσεων και με κίνδυνο της ζωής του παρέδωσε μεγάλες ποσότητες τροφίμων και φαρμάκων στους πληγέντες. Το ίδιο συνέβη και στην περίπτωση των πολεμικών συγκρούσεων στο Ιράκ. Τότε, παρά τις αλληπαλλήλες εισηγήσεις των αρμόδιων αρχών για σοβαρότατους κινδύνους, απήφησε τα πάντα και μετέβη εκεί, βρήκε ο ίδιος μεταφορικά μέσα για να μεταφέρουν τρόφιμα και φάρμακα μεγάλων ποσοτήτων και τα συνόδευσε μέχρι το σημείο της παράδοσής τους για να βεβαιωθεί ότι θα φθάσουν στον πραγματικό προορισμό τους. Ποιος μπορεί να ξεχάσει την παρουσία του κληρικού αυτού στη Σρι Λάνκα που προβλήθηκε από τα μέσα ενημέρωσης την περίοδο που η περιοχή πλήγηκε από τσουνάμι; Αλλά και πιο πρόσφατα, το πρόσωπο που μετέβη στο βομβαρδισμένο Λίβανο για μετα-

φορά ανθρωπιστικής βοήθειας δεν ήταν άλλος από το νεοεκλεγέντα Μητροπολίτη. Η χειροτονία του σε Επίσκοπο έγινε κατά τη διάρκεια της Θείας Λειτουργίας της 11^{ης} Ιουνίου, ημέρας εορτής του ιδρυτή και προστάτη της Εκκλησίας Κύπρου, Αποστόλου Βαρνάβα, στο ναό Αποστόλου Βαρνάβα Δασουπόλεως. Η ενθρόνιση και η εγκαθίδρυση του Μητροπολίτη Ταμασού και Ορεινής έγινε το απόγευμα της ίδιας ημέρας στο νεόκτιστο ναό του Αγίου Νικολάου Επισκοπείου, που θα αποτελεί και τον καθεδρικό ναό της νεοσύστατης Μητρόπολης.

Του ευχόμαστε καλή δύναμη στο έργο που τώρα αναλαμβάνει και εκφράζουμε την πεποίθηση πως θα συνεχίσει με τον ίδιο ζήλο την υλοποίηση του παντοτινού και αιώνιου οράματος της Εκκλησίας που δεν είναι άλλο από την υπηρεσία του ανθρώπου. Κέντρο όλων των δραστηριοτήτων της Εκκλησίας είναι ο άνθρωπος. Ο νέος Μητροπολίτης υπηρέτησε μέχρι σήμερα αυτή την αρχή, έμπρακτα και συνειδητά. Είναι γι' αυτό που η εκλογή του μπορεί να κριθεί εύστοχη και σωστή, υποσχόμενη πολλά, μέσα στη νέα πραγματικότητα που καλείται η Εκκλησία της Κύπρου να δραστηριοποιηθεί.





Ραδιοφωνικός σταθμός «Ο ΛΟΓΟΣ» 15 χρόνια προσφοράς και παρουσίας

Κυριακή του Πάσχα, έτος σωτήριο 1992, μέρα λαμπριότητας χαράς και γιορτής. Μέσα σ' αυτή την ατμόσφαιρα και διάθεση άρχισε η περιπέτεια.

Το πρόγραμμα του «**Ραδιοτηλεοπτικού σταθμού Ο ΛΟΓΟΣ**» ήταν ήδη στον αέρα. Στους **101,1** και **101,6** μεγακύκλους από τα FM στο τέλος Απριλίου βγαίνει στον αέρα «**Ο ΛΟΓΟΣ**».

Η «ελεύθερη τηλεόραση και ραδιοφωνία» ήταν γεγονός.

Ο Κυπριακός λαός υποδέχτηκε με ιδιαίτερη θερμότητα το ραδιοτηλεοπτικό σταθμό της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου.

Οι πάντες περίμεναν εκείνη την Κυριακή, στις **25 Απριλίου του 1992**, ν' ακούσουν την «άλλη φωνή».

Οι εποχές άλλαζαν...

Την περιέργεια των Κυπρίων (των κατοίκων της «Γλυκείας Χώρας και Αγίας Νήσου» για να κυριολεκτούμε), διαδέχτηκε η ικανοποίηση. Κι εκείνη, η εμπιστοσύνη.

Για τους Ρωμικούς της Κύπρου «**Ο ΛΟΓΟΣ**» έγινε πολύ γρήγορα ο δικός τους σταθμός...

Ένας σταθμός ζωής και αληθινής έκφρασης. Ένας σταθμός πνευματικής και πολιτιστικής καλλιέργειας.

Ένας σταθμός στα μουσικά δρώμενα του τόπου τούτου.

Ο Σταθμός της Ελληνικής Μουσικής.

Ένας σταθμός, μέσα από τον οποίο οι ακροατές του αισθάνονταν ότι εκφράζονται οι πόθοι και οι προσδοκίες τους.

Από τότε η «μικρή μας γαλέρα» συνεχίζει τη διαδρομή της με «μπουνάτσες και μποφόρια». Μπορεί κάποιες φορές να κινδύνευσε στα κύματα ή άλλες φορές πάλι το ταξίδι να μην ήταν όπως ξεκίνησε και όπως θα μπορούσε. 15 χρόνια μετά...

«Όλα τριγύρω αλλάζουνε και όλα τα ίδια μένουν», στο διάβα των χρόνων με τη γαλέρα μας να συνεχίζει το δρόμο της, με τις ίδιες πάντα ιδρυτικές αρχές.

Σεβασμός στην αισθητική των ακροατών και στα ήθη του τόπου.

Στη διάρκεια του δεκαπεντάχρονου ταξιδιού μας δεκάδες «άνθρωποι» της ενημέρωσης και της ψυχαγωγίας συμπορεύτηκαν μαζί μας σ' αυτή την διαδρομή. Κάποιοι παραμένουν ακόμα εδώ. Άλλοι έφυγαν και επέστρεψαν και άλλοι πήγαν «σ' άλλες πολιτείες». Πόσοι και πόσοι δεν πέρασαν από το «**ΛΟΓΟΣ**».

«Επιλήψιμοι» μας ο χρόνος» διηγούμενους και απαριθμώντας. Όλοι ή σχεδόν όλοι, όπου κι αν βρέθηκαν, όπου κι αν βρίσκονται, μετέφεραν κάτι από το πνεύμα της «σχολής» του «**ΛΟΓΟΥ**». Κι όλοι στην καρδιά τους κρατούν την «**άνοιξη του 1992**».

Εν κατακλείδι, στα 15 χρόνια λειτουργίας του «**Ο ΛΟΓΟΣ**» αναδείχθηκε σε σημαντικό σημείο συνάντησης και προβολής της ελληνικής μουσικής και ευρύτερα της θρησκευτικής, φιλοσοφικής και πολιτιστικής έκφρασης και συνεργασίας. Το χαμηλό ύψος, η λογική της πέρεας και επικοινωνίας, η έμφαση στην ποιότητα των επιλογών ήταν τα χαρακτηριστικά που τον καθιέρωσαν.

«**Κι είμαστε ακόμα ζωντανοί στη σκηνή**» της καρδιάς των ακροατών μας. Μιας σκηνής ολόφωτης, γεμάτης με «**τα αναμμένα φώτα της καρδιάς σας**», στην αλληλοπεριχωρητική διάσταση της καθημερινής συνύπαρξης των ανθρώπων και των ακροατών του «**ΛΟΓΟΥ**».

Γιορτάζοντας τα 15χρονά μας ανανεώνουμε τη δέσμευσή μας ότι θα συνεχίζουμε την πορεία μας, με γνώμονα πάντα την ευαισθησία στην ποιοτική ενημέρωση, τη γνήσια ψυχαγωγία και την καλή ελληνική μουσική.



Ταφή ή Καύση νεκρών;

Στην ιστορία του ανθρώπινου γένους συναντούμε δύο βασικές πρακτικές μεταχείρισης των σωμάτων των νεκρών. Την ταφή και την καύση. Στην πρώτη περίπτωση το άψυχο σώμα δια της ταφής αποσυντίθεται φυσιολογικά, όπως ορίζει η ανθρώπινη φύση. Στην δεύτερη, τίθεται στην πυρά και αποτεφρώνεται. Η εναπομείνουσα τέφρα φυλάσσεται από τους συγγενείς συνήθως σε τεφροδόχους ή σε λάρνακες.

Ο τρόπος με τον οποίο ο άνθρωπος επέλεγε την τύχη των σωμάτων των νεκρών του, όπως θα δούμε παρακάτω, είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με την στάση του απέναντι στο θάνατο και κατ'επέκταση με τις θρησκευτικές του πεποιθήσεις.

Οι σπουδαιότεροι λαοί της αρχαιότητας, όπως οι Πέρσες, οι Αιγύπτιοι και οι Ιουδαίοι, ακολούθησαν τη συνήθεια της ταφής των νεκρών, θεωρώντας το άψυχο σώμα ως σεβαστό κατάλοιπο της ανθρώπινης υπόστασης. Αντίθετα η καύση των νεκρών εφαρμόσθηκε σε λαούς που υποτιμούσαν το ανθρώπινο σώμα, ταυτίζοντας την ύλη με το κακό και τη μιαιρότητα. Αυτή την τακτική ακολουθούν μέχρι σήμερα οι Ινδουιστές, οι Βουδιστές και οι Ταοϊστές. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της ευτελούς αντιμετώπισης της ανθρώπινης ζωής είναι το ιερό έθιμο των Ινδουιστών, το *sati*, όπου όλες οι γυναίκες, εκτός από τις εγκύους και όσες έχουν μικρά παιδιά, καίγονται ζωντανές μετά το θάνατο του συζύγου, ως δείγμα υποταγής σε αυτόν.

Στην αρχαία Ελλάδα παρά το γεγονός ότι επικρατούσε η συνήθεια του ενταφιασμού των νεκρών, εντούτοις συναντούμε αρκετές περιπτώσεις καύσεώς τους. Στους ομηρικούς χρόνους χρησιμοποιείτο η τακτική αυτή κυρίως σε περιόδους πολεμικών συρράξεων ή επιδημιών, για λόγους αποφυγής της εξαπλώσεως μολυσματικών ασθενειών.

Στην Παλαιά Διαθήκη η καύση των νεκρών ή ακόμη και των ζωντανών εφαρμόζονταν ως μέτρο τιμωρίας για όσους έπραταν βδελυρά αμαρτήματα. Κατά το

Λευιτικών 21, 9 εάν η θυγατέρα ιερέως εκπορευούταν, θα έπρεπε να ριχτεί στην φωτιά, ενώ στο κεφ. 20, 14 αναφέρεται ότι αν κάποιος ελάμβανε ως σύζυγος μάνα και κόρη, τότε θα πρέπει να θανατώνονται μαζί και τα νεκρά σώματά τους να καίγονται στην πυρά. Ακόμη χαρακτηριστικότερο είναι το παράδειγμα των κατοίκων των Σοδόμων και των Γομόρων, τους οποίους έκαψε η πύρινη βροχή αφήνοντάς τους άταφους.

Ο Κύριος με την θεόσωμο ταφή του εδραίωσε την ιουδαϊκή συνήθεια του ενταφιασμού των νεκρών. Αλλά και λίγο πριν από το θείο πάθος είχε επαινέσει τη γυναίκα που άλειψε τους πόδες Του με πολύτιμο μύρο, για την ημέρα του ενταφιασμού Του (Ιω 12, 7).

Σύμφωνα με τη χριστιανική διδασκαλία η σωτηρία δεν περιορίζεται μόνο στην ψυχή αλλά καλύπτει τον όλον άνθρωπο ως ψυχοσωματικό ον. Ο Κύριος προσλαμβάνοντας την ανθρώπινη φύση δεν δόξασε μόνο την ψυχή αλλά και το σώμα. Το ανθρώπινο σώμα κατέστη κατοικητήριο του Αγίου Πνεύματος και όχι δεσποτήριο της ψυχής, όπως διδασκαν οι αρχαίοι Έλληνες. Δεχόμενος την ενέργεια της Θείας Χάριτος εξαγιάζεται, γεγονός που καταμαρτυρείται από το πλήθος των χαριτόβρωτων λείψανων των αγίων μας, τα οποία παραμένουν άφθαρα και αναλλοίωτα στο χρόνο. Ψυχή και σώμα βρίσκονται σε άρρηκτη ενότητα, η οποία διασφαλεύεται προσωρινά με το βιολογικό θάνατο, μέχρι και την τελική κρίση, κατά την οποία η ψυχή θα ενδυθεί και πάλι το χιτώνα της αφθαρσίας, το αναστημένο σώμα της. Ο απόστολος Παύλος περιγράφει τη μορφή που θα έχει το αναστημένο σώμα: «και οι νεκροί εγερθήσονται άφθαρτοι, και ημείς αλλαγησόμεθα. Δει γαρ το φθαρτόν τούτο ενδύσασθαι αφθαρσίαν και το θνητόν



τούτο ενδύσασθαι θανασίαν...» (Α΄ Κορ 15, 52-54). Δηλαδή αυτό το θηητό και επίγειό μας σώμα θα αφηρατοποιηθεί και θα γίνει αθάνατο. Οι πατέρες υποστηρίζουν ότι η ψυχή μετά τον χωρισμό της από το σώμα παραμένει σε μια κατάσταση αναμονής περιμένοντας την εκ νεκρών ανάσταση, κατά την οποία θα εισέλθει και πάλι στο δικό της σώμα, το οποίο θα διατηρεί την αρχική του μορφή αλλά θα είναι άφθορο και αθάνατο.

Η καύση είναι γνωστή διεθνώς με τον λατινικό όρο crematorium. Ο όρος προέρχεται από το cremare που εκφράζει την καταστροφική μανία της πυράς. Το γεγονός ότι ο όρος αυτός έχει ταυτιστεί με τα κρεματορία-μνημεία της ναζιστικής θηριωδίας- αποτυπώνει το βίαιο, το αφύσικο, και το ανορθόδοξο της μεθόδου.

Στην αρχαιότητα η τελετή καύσης άρχιζε με την πρόθεση, δηλαδή τη διαδικασία προετοιμασίας του νεκρού, κατά την οποία τον άλειφαν με αρώματα και τον σκέπαζαν με σάβανο. Στη συνέχεια ακολουθούσε η εκφορά του, την οποία συνόδευαν μοιρολογίστριες και η τοποθέτησή του σε βωμό από ξύλα. Μαζί με το νεκρό έβηταν οι συγγενείς τις προσφορές τους, τα προσωπικά αντικείμενά του, ενώ υπήρχε και η συνήθεια της θυσίας ζώων.

Στις μέρες μας η διαδικασία έχει εκσυγχρονισθεί και γίνεται σε ειδικές εγκαταστάσεις με την χρήση των κλιβάνων, οι οποίοι λειτουργούν με αέριο ή πετρέλαιο. Η αποτέφρωση διαρκεί περίπου μια ώρα και το σώμα καίγεται σε θερμοκρασία άνω των 1000 βαθμών κελσίου. Τα απομεινάρια των οστών αλέθονται σε ειδικό μηχάνημα. Η τέφρα που απομένει δεν ζυγίζει περισσότερο από 3 κιλά. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που παρατηρείται σύγχυση με τέφρες άλλων ανθρώπων χωρίς να δύνανται να γίνει σωστή αναγνώριση, σε αντίθεση με τα απομεινάρια των οστών που βρίσκονται στους τάφους και διατηρούν τη βιολογική ταυτότητα του νεκρού.

Το ποσοστό αποτέφρωσης είναι εξαιρετικά υψηλό σε χώρες όπως είναι η Ιαπωνία και η Ινδία. Στην χριστιανική Ευρώπη όλες οι χώρες εφαρμόζουν προαιρετικά την καύση. Στη Μεγάλη Βρετανία, στην Ολλανδία, στη Δανία και στην Σουηδία το ποσοστό των καύσεων που γίνονται ετησίως ξεπερνά το 50%. Τα τελευταία χρόνια έχει αρχίσει να εφαρμόζεται και στις Ηνωμένες Πολιτείες. Στην Ελλάδα εισήχθη με ειδικό νόμο το Μάρτιο του 2006 για εκείνους των οποίων οι θρησκευτικές πεποιθήσεις επέτρεπαν τη

μετά θάνατον αποτέφρωση. Αντίθετα στις μουσουλμανικές χώρες και το Ισραήλ η καύση των νεκρών απαγορεύεται αυστηρά.

Το βασικότερο επιχείρημα που χρησιμοποιούν οι υπέρμαχοι της καύσεως είναι η μόλυνση του υπεδέρφους και των υπογείων υδάτων από τα πτώματα. Η θέση όμως αυτή προσεγγίζει το ζήτημα μονόπλευρα, αφού με το ίδιο σκεπτικό θα μπορούσαμε να πούμε ότι μολύνεται και ο αέρας που εισπνέουμε από τις συνεχείς αποτεφρώσεις. Ακόμη και η πλέον εξελιγμένη μορφή αποτέφρωσης, που γίνεται στους κλιβάνους, απελευθερώνει χημικές ουσίες, κυρίως από τα καύσιμα των αποτεφρωτήρων.

Μια άλλη διάσταση που προβάλλουν κατά κόρον είναι η εξοικονόμηση χώρου, αφού η καύση των νεκρών, λένε, θα μας απαλλάξει από την δημιουργία νεκροταφείων. Αυτό όμως είναι τουλάχιστον υποκριτικό, αν αναλογιστούμε ότι ενώ υπάρχουν διαθέσιμοι χώροι για να κτιζονται πελώρια εμπορικά κέντρα, ξενοδοχεία, γήπεδα, κ.ο.κ., δεν μπορεί να βρεθεί χώρος για τους νεκρούς μας;

Τα επιχειρήματά τους δεν εξαντλούνται μόνο σε ζητήματα πρακτικής υφής, αλλά βασίζονται και σε μια κοσμική θεώρηση του γεγονότος του θανάτου. Όπως υποστηρίζουν, το άψυχο σώμα είναι αποκρουστικό για τους συγγενείς του νεκρού, γι' αυτό θα πρέπει να καίγεται. Προσπαθούν να ξεφορτωθούν κάθε τι που θυμίζει το θάνατο αδυνατώντας να δουν την σίθια, τη φλόγα της θανάσιμης, η οποία σιγοκαίει μέσα στον άνθρωπο και αναμένει την νιοή της Θείας Χάριτος για να αναζωπυρωθεί.

Η Εκκλησία απέναντι στο φαινόμενο του ευτελισμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, το οποίο σαρώνει κάθε πτυχή του εγκόσμιου βίου, αρθρώνει το δι-



κό της λόγου, λόγο παρηγορητικό και λυτρωτικό, που πληρώνει τις καρδιές των ανθρώπων με αισιοδοξία και ελπίδα. Για την Εκκλησία η ταφή δεν είναι μια καταναγκαστική διαδικασία απαλλαγής από τα σώματα των νεκρών, αλλά ένα μυστήριο με εσχατολογικές προεκτάσεις. Τελώντας την κηδεία, τα μνημόσυνα και τα άλλα έθιμα της ταφής, η Εκκλησία διακηρύττει την πίστη της για την αιωνιότητα υπενθυμίζοντάς μας την προσωρινότητα της επίγειας ζωής. Ο κάθε τάφος είναι μια ζωντανή μαρτυρία της αναστάσεως, γι αυτό τα νεκροταφεία ονομάζονται κοιμητήρια και οι νεκροί κεκοιμημένοι, που προσμένουν την αναστάσή τους. Είναι όμως και σημείο συνάντησης των συγγενών με τον νεκρό τους. Οι συγγενείς με την φροντίδα του τάφου αισθάνονται ότι ο νεκρός τους υπάρχει και τους περιμένει. Ανάβοντας το κανδήλι, κάνοντας ελεημοσύνες στη μνήμη του νεκρού, αναπερώνεται η ελπίδα τους και χύνεται βάλλισμο παρηγοριάς στην ψυχή τους. Οι πατέρες τονίζουν την ανακούφιση που παρέχουν στις ψυχές των τεθνεώτων οι δεήσεις και οι προσφορές των συγγενών, τις οποίες ο Θεός δέχεται σαν πράξεις που έχουν γίνει από τον ίδιο τον νεκρό. Ο ιερός Χρυσόστομος καλεί τους πιστούς να προσφέρουν κάθε δυνατή βοήθεια στους νεκρούς με τα μέσα που μας παρέχει η Εκκλησία. Με τις ελεημοσύνες, τις προσφορές και τις προσευχές, οι οποίες ελαφρύνουν τον πόνο αυτών που έφυγαν απροετοίμαστοι και προσ-

φέρουν μεγαλύτερη τιμή και δόξα στους δικαίους. Ο Μητροπολίτης Μεσογαίας και Λαυρεωτικής Νικόλαος Χατζηνικολάου περιγράφει με εξαιρετικό τρόπο την μέριμνα της Εκκλησίας για τους κεκοιμημένους: «Κάθε μνημόσυνο, κάθε ανάμνηση, κάθε προσευχή, κάθε τρισάγιο, κάθε ψυχοσάββατο είναι ένα πότισμα σ' αυτούς τους σπόρους που υπάρχουν μέσα στη γη, στους κήπους, στα περιβόλια των κοιμητηρίων. Η Εκκλησία μας φυτεύει κάθε σώμα με ιερά αισθήματα, όχι μόνο ανθρώπινα, αλλά κατ' έξοχην πνευματικά και εκεί έναποθέτει όλη της την πίστη και όλη μας την ελπίδα στην αιωνιότητα και στην ανύσταση κατεβάζοντας τον κάθε σπόρο, τὸ κάθε σώμα μέσα στα σπλάγχνα τῆς γῆς. Ἄν τὰ καίγαμε τὰ σποράκια, ὅσο νερό και νὰ ρίχναμε ἀπὸ πάνω ποτὲ δὲν θὰ βλάσταναν».

Σε μια κοινωνία που επιλέγει να καίει τους νεκρούς και τα πάντα χάνουν την αξία τους και τον σκοπό τους, το ανθρώπινο σώμα πληρώνει με το χειρότερο τρόπο το τίμημα της ανταρσίας μας απέναντι στο Θεό και τους φυσικούς νόμους. Σε ένα κόσμο αποξενωμένο από το Θεό που όλο και περισσότερο χάνονται οι διαχρονικές αξίες και εκμηδενίζεται η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η Εκκλησία έχει καθήκον να διαφυλάξει και να προβάλλει τις παραδόσεις της για να κρατήσει στις καρδιές των ανθρώπων αναμμένη τη φλόγα της ελπίδας της αναστάσεως.



ΠΩΣ ΘΑ ΕΡΓΑΣΤΟΥΜΕ ΓΙΑ ΝΑ ΒΡΟΥΜΕ ΤΗΝ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

Ο πίνακας χωρίζεται σε δύο μέρη:

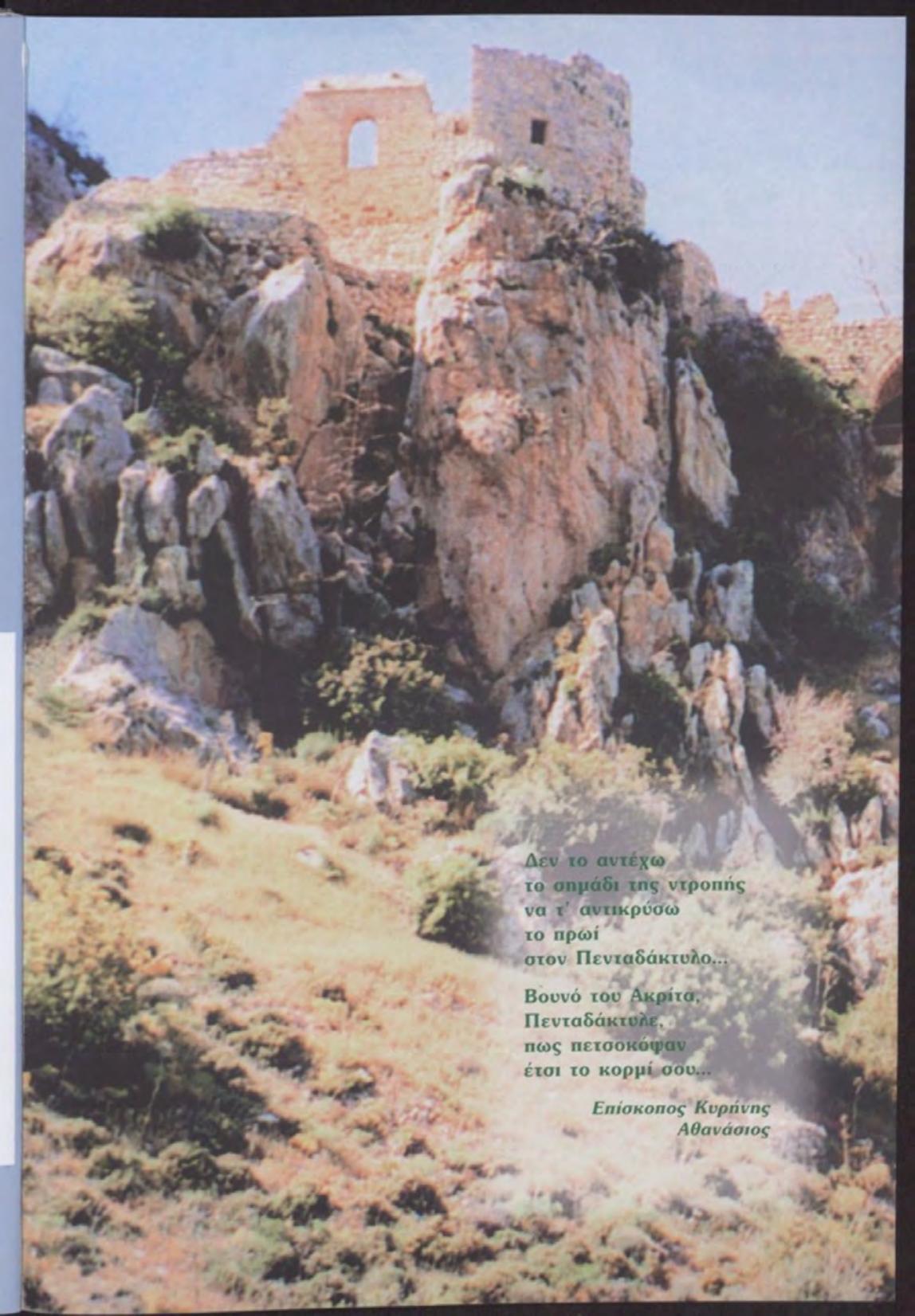
- Στο πρώτο σε μια στήλη αναγράφονται οι δεκάδες των ετών
- Στο δεύτερο σε 10 στήλες τα ενδιάμεσα των δεκάδων έτη, με τις ημερομηνίες τους

Εκεί όπου η κάθετη γραμμή συμπίπτει με την οριζόντια βρίσκεται η ημερομηνία του Πάσχα. π.χ. 2008. Η οριζόντια γραμμή ξεκινά από το έτος 2000 προχωρεί μέχρι να συναντήσει τον αριθμό 8 για να γίνει το έτος 2008. Από τον αριθμό αυτό θα σύρουμε την κάθετη γραμμή. Εκεί που θα συναντηθεί με την οριζόντια εκεί είναι το έτος του Πάσχα. Οι δύο γραμμές συναντώνται στο Απριλίου 27. Αυτή είναι η ημερομηνία του Πάσχα.

Εκεί που η ημερομηνία σημειώνεται και με μαύρα γράμματα, σημαίνει ότι συμπίπτει το Πάσχα της Ορθόδοξης Εκκλησίας με το Πάσχα της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΣΧΑ

ΜΕΡΟΣ Α	ΜΕΡΟΣ Β									
ΕΤΗ	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2000	Απρ. 30	Απρ. 15	Μαΐ. 5	Απρ. 27	Απρ. 11	Μαΐ. 1	Απρ. 23	Απρ. 8	Απρ. 27	Απρ. 19
2010	Απρ. 4	Απρ. 24	Απρ. 15	Μαΐ. 5	Απρ. 20	Απρ. 12	Μαΐ. 1	Απρ. 16	Απρ. 8	Απρ. 28
2020	Απρ. 19	Μαΐ. 2	Απρ. 24	Απρ. 16	Μαΐ. 5	Απρ. 20	Απρ. 12	Μαΐ. 2	Απρ. 16	Απρ. 8
2030	Απρ. 28	Απρ. 13	Μαΐ. 2	Απρ. 24	Απρ. 9	Απρ. 29	Απρ. 20	Απρ. 5	Απρ. 25	Απρ. 17
2040	Μαΐ. 6	Απρ. 21	Απρ. 13	Μαΐ. 3	Απρ. 24	Απρ. 9	Απρ. 29	Απρ. 21	Απρ. 5	Απρ. 25
2050	Απρ. 17	Μαΐ. 7	Απρ. 21	Απρ. 13	Μαΐ. 3	Απρ. 18	Απρ. 9	Απρ. 29	Απρ. 14	Μαΐ. 4
2060	Απρ. 25	Απρ. 10	Απρ. 30	Απρ. 22	Απρ. 13	Απρ. 26	Απρ. 18	Απρ. 10	Απρ. 29	Απρ. 14
2070	Μαΐ. 4	Απρ. 19	Απρ. 10	Απρ. 30	Απρ. 22	Απρ. 7	Απρ. 26	Απρ. 18	Μαΐ. 8	Απρ. 23
2080	Απρ. 14	Μαΐ. 4	Απρ. 19	Απρ. 11	Απρ. 30	Απρ. 15	Απρ. 7	Απρ. 27	Απρ. 18	Μαΐ. 1
2090	Απρ. 23	Απρ. 8	Απρ. 27	Απρ. 19	Απρ. 11	Απρ. 24	Απρ. 15	Μαΐ. 5	Απρ. 27	Απρ. 12



Δεν το αντέχω
το σπράδι της ντροπής
να τ' αντικρύσω
το πρωί
στον Πενταδάκτυλο...

Βουνό του Ακρίτα,
Πενταδάκτυλε,
πως πετοκόψαν
έτσι το κορμί σου...

*Επίσκοπος Κυρήνης
Αθανάσιος*